

ONGESTUWDE VOORJAARSTREK OVER 'T WED BLOEMENDAAL

(Landtrektellingen in 1986 en 1987)

STEVE GEELHOED
HANS GROOT

ONGESTUWDE VOORJAARSTREK OVER 'T WED BLOEMENDAAL

(Landtrektellingen in 1986 en 1987)

HAARLEM
nov. 1990

STEVE GEELHOED
HANS GROOT

INHOUDSOPGAVE

Bladzijde

Voorwoord	3
H.1. Inleiding	4
H.2. De telpost	5
2.1. Ligging en uitzicht	5
2.2. Invloed van het landschap op het waarnemen van vogeltrek	7
H.3. Werkwijze	8
3.1. Algemeen	8
3.2. Waarnemers	8
3.3. Telmethode	8
3.4. Telperiode	9
H.4. Het weer	10
4.1. Inleiding	10
H.5. Resultaten	13
5.1. Presentatie van de gegevens	13
5.1.1. Verloop van de trek over het seizoen	14
5.1.2. Vliegrichtingen	15
5.2. Samenvatting van de resultaten	16
5.2.1. Soortenspectrum en aantallen	16
5.2.2. Samenvatting vliegrichtingen	20
5.3. Soortbesprekingen	22
5.3.1. Lepelaar	22
↓ ↓ ↓ ↓	
5.3.109 Rietgors	66
Dankwoord	70
Literatuur	71

Productie van dit rapport kwam tot stand onder auspiciën van het Biogeografisch Informatie Centrum (BIC) van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van dit rapport ligt bij de samenstellers (91.02).

VOORWOORD

Ruim drie jaar na de laatste voorjaarsrektelling op 't Wed verschijnt er eindelijk een rapport met de resultaten van 309 uur trektellen aldaar. Voor de trage verslaglegging zijn legio redenen te bedenken, waarvan de één steekhoudender is dan de ander; land- & zeetrektellingen, inventarisaties, het "Zuidpierverslag", andere verslagen, exotische stages, afstudeervakken en andere studiebeslommeringen, redactionele werkzaamheden, vakanties en al wat dies meer zij. De belangrijkste reden zal echter een gewoon "geen zin" zijn.

Ondanks alles is er dan toch een verslag geproduceerd. Bij ons weten is het één van de weinige verslagen, die ongestuwde voorjaarsrek (in de duinstreek) behandelt. De verslagen over voorjaarsrek die wij onder ogen kregen, gaan over trektellingen op punten waar (sterke) stuwing optreedt. Dat tellingen van ongestuwde rek ook in het voorjaar leuke resultaten op kunnen leveren, hopen we duidelijk te maken in het onderhavige verslag.

Steve Geelhoed
Hans Groot

"He would stand still for hours: but never sat or leaned: his wan but wondrous eyes did plainly say- We two watchmen never rest"

Herman Melville: Moby Dick

H.1. INLEIDING

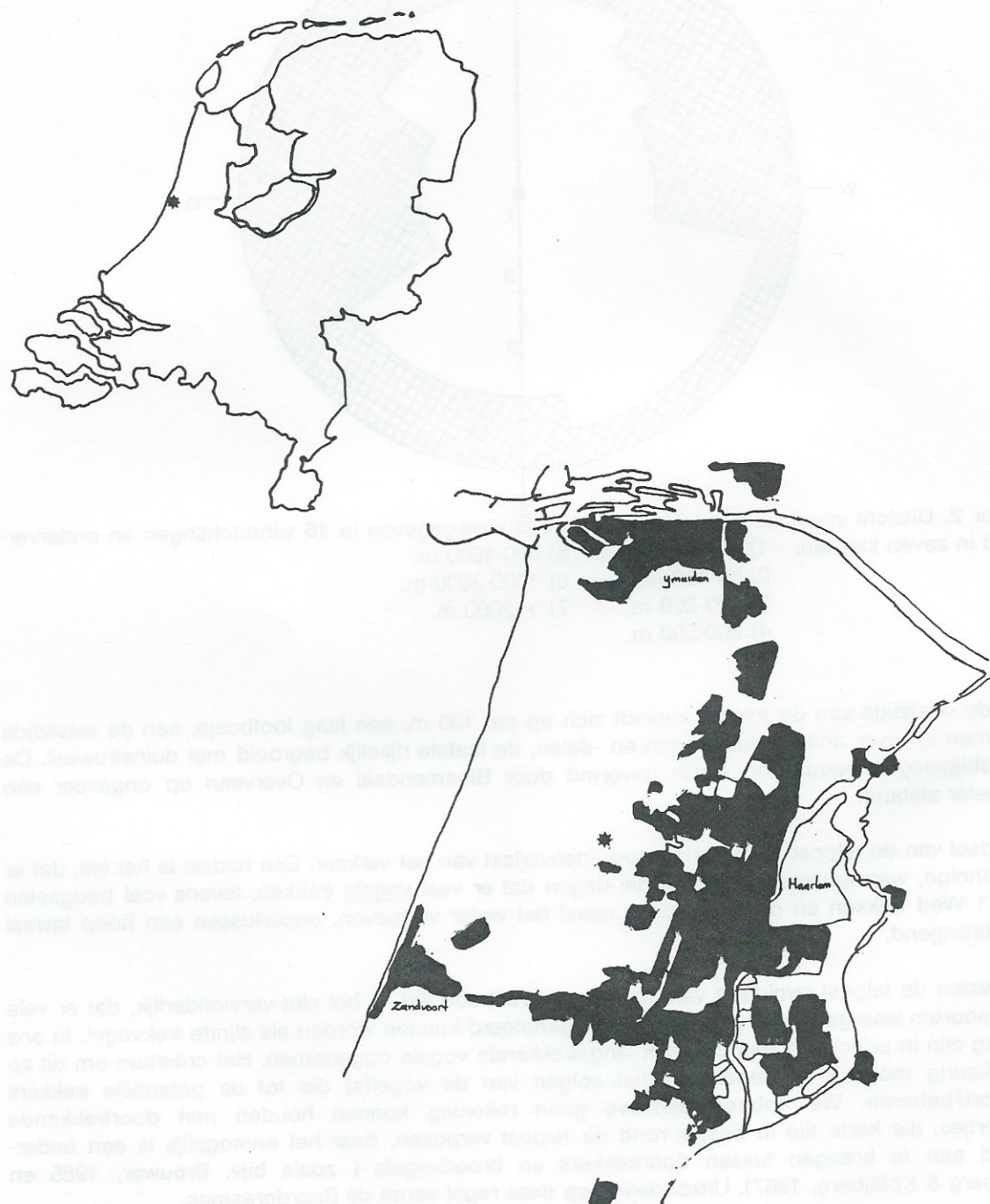
Na ruim dertig (na)jaar trektellen door de Vogelwerkgroep- en ACJN Haarlem op de boulevard in Bloemendaal aan Zee werd door een drietal jongere tellers besloten een aantal veranderingen in te voeren. Deze veranderingen hielden ondermeer het volgende in: een overschakeling op de door de Landelijke Werkgroep VogeltrekTellen (LWVT) voorgestane telmethode en een uitbreiding van het telseizoen. Naast de najaarstrek zou ook gekeken worden naar het tot dan toe onbekende fenomeen voorjaarstrek. In 1986 en 1987 gebeurde het laatste vanaf 't Wed in de binnenduinrand van de Kennemerduinen. Dankzij het ontbreken van scherpe landschapsovergangen en obstakels voor trekkende vogels wordt de trek daar niet of nauwelijks gestuwd.

In dit rapport worden de resultaten van de tellingen op 't Wed besproken. De opbouw van het rapport wijkt niet af van de bestaande trektelverslagen. In de hoofdstukken 2 en 3 wordt ingegaan op de ligging van de telpost en de in het veld gevolgde werkwijze. Een summier overzicht van het weer wordt gegeven in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 tenslotte worden de resultaten van de tellingen gepresenteerd.

H.2. DE TELPOST

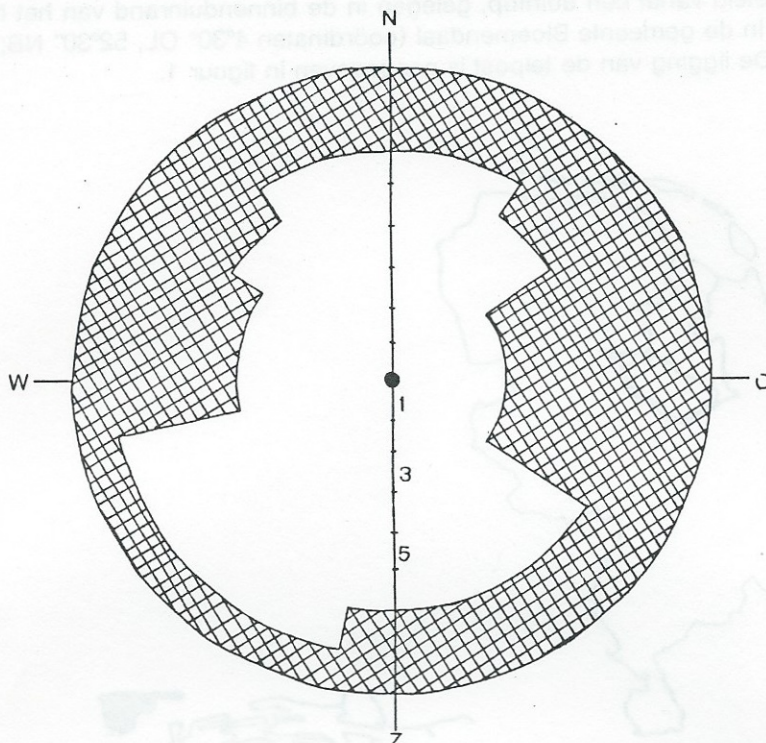
2.1. Ligging en uitzicht

Beide voorjaren is geteld vanaf een duintop, gelegen in de binnenduinstrand van het Nationale Park de Kennemerduinen in de gemeente Bloemendaal (coördinaten 4°30" OL, 52°30" NB; atlasblok 25-21-52). De ligging van de telpost is aangegeven in figuur 1.

Figuur 1. Ligging van de telpost.

De telpost steekt ca. 7 meter uit boven de oever aan de noordoostkant van de recreatieplas 't Wed, waaraan de telpost haar naam ontleent. De tellers hebben een vrij uitzicht in WZW tot ZO richting, zodat in het voorjaar de meeste vogels met een noordelijke trekrichting goed op te sporen zijn. Het uitzicht vanaf de telpost is grafisch weergegeven in figuur 2.

Figuur 2. Uitzicht vanaf de telpost. Het uitzicht is weergegeven in 16 windrichtingen en onderverdeeld in zeven klassen:

1) < 50 m.	5) 500-1000 m.
2) 50-100 m.	6) 1000-2000 m.
3) 100-200 m.	7) > 2000 m.
4) 200-500 m.	

Aan de oostzijde van de telpost bevindt zich op ca. 100 m. een laag loofbosje, aan de westzijde kijkt men uit over andere duintoppen en -dalen, de laatste rijkelijk begroeid met duinstruweel. De dichtsbijgelegen bebouwing wordt gevormd door Bloemendaal en Overveen op ongeveer een kilometer afstand.

Voordeel van de telpost is de geringe geluidsoverlast van het verkeer. Een nadeel is het feit, dat er op zonnige, warme dagen, toevallig die dagen dat er veel vogels trekken, tevens veel badgasten naar 't Wed trekken en daar in, op en naast het water vertoeven, ondertussen een hoop lawaai voortbrengend.

Aangezien de telpost temidden van zoveel natuurschoon ligt, is het niet verwonderlijk, dat er vele vogelsoorten waargenomen worden die niet genoteerd kunnen worden als zijnde trekvogel. In ons verslag zijn in principe alleen duidelijk langstreckende vogels opgenomen. Het criterium om dit zo nauwkeurig mogelijk te bepalen is het volgen van de vogel(s) die tot de potentiële trekkers behoort/behoren. We hebben derhalve geen rekening kunnen houden met doortrekkende zangertjes, die korte tijd in bosjes rond de telpost verposen, daar het onmogelijk is een onderscheid aan te brengen tussen doortrekkers en broedvogels (zoals bijv. Brouwer, 1985 en Koffijberg & Koffijberg, 1987). Uitzondering op deze regel vormt de Baardgrasmus.

Slaaptrek kan voor problemen zorgen, vooral wanneer de richting ervan samenvalt met de verwachte trekrichting. Wellicht zijn er interpretatiefouten in de resultaten geslopen, omdat niet iedere teller op tijd van het bestaan van een slaappleaats op de hoogte was. Slaaptrek is vastgesteld bij de volgende soorten:

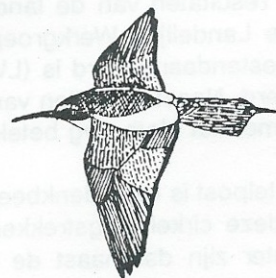
- Kok- en Stormmeeuw vanaf het Noordzeestrand richting de bebouwde kom
- Kauw vanaf een slaappleaats in de Amsterdamse Waterleidingduinen, enkele kilometers ten ZW van de telpost, in noordelijke richting
- Sijs, Vink en Groenling in ZO richting.

2.2. Invloed van het landschap op het waarnemen van vogeltrek

De telpost is genoemd naar 't Wed, een plas ter grootte van ca. 6 ha. Gebleken is, dat de aanwezigheid van water en de daarbij behorende oevers van invloed zijn op de trek van vooral eenden en steltlopers, die hun trek soms voor meer of minder tijd onderbreken ten einde op adem te komen en te fourageren. In de meeste gevallen wordt na een dergelijke pauze de trek hervat, nadat de goede trekrichting na enig rondcirkelen gevonden is.

Daarnaast kan de hoge binnenduintrand, ten oosten van de telpost, invloed uit oefenen op de trek van bosvogels, met name lijsters, vinkachtigen en stootvogels. Deze binnenduintrand is nogal bosrijk, waardoor bij genoemde soorten (micro)stuwing kan optreden (cf. LWVT, 1987).

Bovendien zijn tijdens trektellingen in het voorjaar van 1988 en 1989 in de zeereep over het algemeen lagere aantallen bos- en roofvogels waargenomen dan bij 't Wed. Ofschoon zowel in het voor- als in het najaar langs de kust gestuwde trek plaats vindt, speelt deze amper een rol van betekenis bij de telpost 't Wed. De oorzaak hiervan is het ontbreken van grote obstakels voor trekvogels, zoals uitgestrekte wateroppervlakten en steile verhogingen in de directe nabijheid van de telpost. Dit uit zich bij 't Wed in de waargenomen aantallen die erg laag zijn in vergelijking met telposten waar stuwing wel een belangrijke rol speelt.

H.3. WERKWIJZE

3.1. Algemeen

Alvorens in te gaan op de gevolgde werkwijze enkele relativerende opmerkingen. De waargenomen aantallen vogels vormen slechts een afspiegeling van het werkelijk aantal langsgetrokken vogels. De oorzaken hiervan zijn divers en slechts ten dele te voorkomen.

Een eerste foutenbron is het aantal tellingen en de verdeling ervan over het seizoen. Het aantal tellingen is te gering om de gehele telperiode te dekken. Derhalve zijn de tellingen van twee seizoenen samengevoegd. Met uitzondering van het begin van de telperiode en half mei zijn de tellingen aardig over het seizoen verdeeld (zie § 3.4.).

Een tweede foutenbron is de waarnemer. Omdat de mens geen machine is, verschillen de resultaten van de waarnemers onderling en van een waarnemer op verschillende tijdstippen (o.a. Van den Bijtel, 1985; Källander et al., 1972).

Tenslotte het verschijnsel geheime trek. Hiermee wordt de trek op grote hoogte bedoeld. Met rugwind vindt deze trek veelvuldig plaats zoals radarwaarnemingen laten zien (o.a. Bruderer, 1971; Buurma, 1987; Lack, 1966). Het vliegen op grotere hoogte is met meewind immers energetisch gunstiger dan het vliegen op lagere hoogte. Dit vanwege de geringere luchtweerstand en een hogere windsnelheid in de hogere luchtlagen. Simultaantellingen van veldwaarnemers en radar in het najaar in Twente hebben uitgewezen, dat ervaren trektellers bij ongestuwde trek minstens 40% van de langstreckende vogels registreren (Buurma et al., 1985). In het voorjaar vindt de trek echter over het algemeen op grotere hoogte plaats (o.a. Bruderer, 1971; Lack, 1966).

Concluderend: de waargenomen aantallen zijn een fractie van het werkelijk aantal langsgetrokken vogels. Gezien het jaarlijks min of meer identieke doortrekpatroon op andere telposten zullen de gevonden doortrekpatronen voor de meeste soorten echter wel een redelijk beeld geven van de trek over 't Wed.

3.2. Waarnemers

Zoals in Haarlem gebruikelijk is, heeft een keur van vogelaars een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van dit verslag. Een select gezelschap was nauwelijks weg te slaan van de telpost. Het merendeel van de vogelaars bezocht de telpost slechts sporadisch.

De waarnemersafhankelijke verschillen in de telresultaten zijn deels ondervangen door de resultaten van twee jaren te middelen. Bovendien is een groot deel van de tellingen met meerdere tellers uitgevoerd.

De volgende personen hebben zich onledig gehouden met het registreren van de vogeltrek over 't Wed: Steve Geelhoed, Amon Gouw, Tibor Gras, Hans Groot, Evert van Huyssteeden, Pim de Nobel en Johan Stuart.

Verder hebben de volgende personen de telpost bezocht om het trekgeweld te ondergaan: Philip Derks, Ronald de Graaff, Caroline Joosten, Zita Kottman, Hans de Nobel, Erwin Robbertz, Toni Smeele, Wander Sprenger, Andrej Sterk en Huub Veldhuyzen van Zanten

3.3. Telmethode

Om de resultaten van de landtrektelposten in Nederland onderling beter vergelijkbaar te maken, heeft de Landelijke Werkgroep Vogeltrektellen een handleiding uitgegeven, waarin de wijze van tellen gestandaardiseerd is (LWVT, 1985a). De tellingen op 't Wed zijn conform deze handleiding uitgevoerd. Naast het tellen van vaststaande telperiodes (zie § 3.4.) en het opsporen van trekkende vogels met het blote oog betekent dit, dat er een stortvloed aan gegevens is genoteerd.

Om de telpost is een (denkbeeldige) cirkel getrokken met een straal van 100 meter. Van vogels die buiten deze cirkel langstrekken, zijn alleen soort en aantal genoteerd. Van passanten binnen de 100 meter zijn daarnaast de vliegrichting en vlieghoogte genoteerd. Vogels die uitsluitend zijn gehoord, zijn vereeuwigd onder het kopje "gehoord".

Wanneer gemengde groepen langsvlogen is tevens het vlieggezelschap genoteerd. Hierop wordt in dit verslag slechts kort ingegaan.

Naast deze gegevens is ook het weer per kwartier bijgehouden. Hiertoe zijn de volgende variabelen genoteerd: temperatuur, windrichting en -kracht, bewolkingspercentage, zicht, neerslagtype en -duur, zonpercentage en de aan/afwezigheid van cumulus-bewolking. In hoofdstuk 4 wordt het weer tijdens de tellingen besproken.

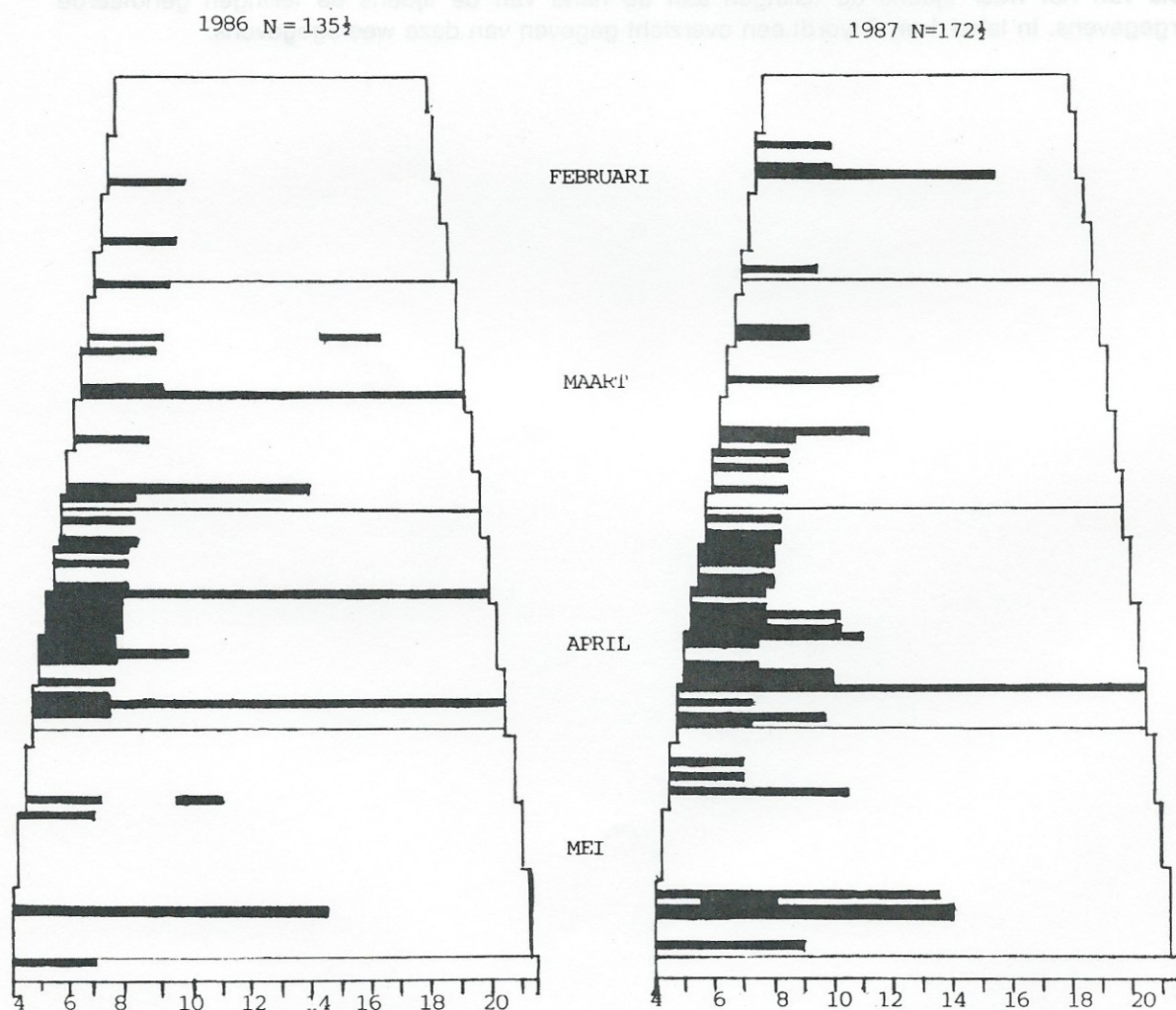
3.4. Telperiode

Vanaf half februari t/m eind mei is in beide voorjaren 309 uur geteld. In figuur 3 is de verdeling van de teluren weergegeven. De tellingen concentreren zich in de periode half maart-eind april.

Tellingen volgens de LWVT-methode hebben onder andere als consequentie, dat ook de telperiodes gestandaardiseerd zijn. We kunnen de volgende tellingen onderscheiden:

- Ochtendtelling (OT); van een half uur voor zonsopkomst tot twee uur erna.
- Late Ochtendtelling (LOT); van 2 uur na zonsopkomst tot 4½ uur erna.
- Dagtelling (DT); alle tellingen na de OT. Deze telling bevat derhalve de LOT.

Het accent van de tellingen lag op de ochtenduren. In totaal zijn 73 ochtendtellingen (182½ uur), 24 late ochtendtellingen (60 uur) en 24 dagtellingen (126½ uur) verricht.

Figuur 3. Verdeling van de teluren van de voorjaren 1986 en 1987.

H.4. HET WEER

4.1. Inleiding

Hoewel het trekgedrag van vogels wordt gestuurd door endogene factoren (Berthold, 1984), spelen externe stimuli ook een belangrijke rol. Van de externe factoren is de invloed van het weer de meest bestudeerde. Vooral in de zeventiger jaren zijn diverse studies verricht naar de samenhang tussen het weer en vogeltrek. In 1978 verschijnt een uitgebreid overzicht van de tot dan toe bestaande kennis over dit onderwerp (Richardson, 1978). Over het algemeen wordt de wind als de meest invloedrijke determinant beschouwd. Meewind en stabiel weer stimuleren het optreden van trek. Sterke tegenwind, neerslag en slecht zicht hebben een negatieve invloed op de treksterkte.

De hoogte waarop de trek zich afspeelt wordt eveneens in belangrijke mate bepaald door de wind. Meewind leidt over het algemeen tot hoge, voor het oog onzichtbare trek, terwijl tegenwind voor lagere trek zorgt. Daarnaast spelen zaken als slecht zicht en een wolkenloze hemel een rol bij de zichtbaarheid van de trek.

In dit hoofdstuk vindt geen analyse plaats van de relatie weer en trek. Volstaan wordt met een schets van het weer tijdens de tellingen aan de hand van de tijdens de tellingen genoteerde weergegevens. In tabel 1 en 2 wordt een overzicht gegeven van deze weersgegevens.

Figuur 3. Verdeling van de tellingen van de vogels in 1985 en 1987.

Tabel 1. Het weer tijdens de ochtendtellingen in 1986. De variabelen windkracht, bewolking, temperatuur en zicht zijn respectievelijk uitgedrukt in Beaufort, bedekkingspercentages van de hemel in achtsten, °C en meters.

DATUM	WINDRICHT.	KRACHT	BEWOLKING	NEERSLAG	GEM. TEMP	ZICHT
15-2	O(NO)	4 - 5	0	-	- 7	3000
23-2	NO	3	1	-	- 9	2500
1-3	O(NO)	5	8	-	- 3	3500
7-3	ZW	2	7 - 0	-	7	200
9-3	ZZO	1	0	-	3	3000
14-3	ONO - ZO	1 - 2	7	-	9	6000
15-3	var. O	2 - 3	0	-	4	5000
22-3	ZZW	3	8	-	6	> 5000
29-3	ZW	5	8	regen	3	8000
30-3	ZW	5 - 6	0 - 3	-	4	8000
2-4	ZW	2 - 3	mist	-	2	500
5-4	geen	-	3	-	2	> 9000
6-4	(O)NO	2	2 - 7	-	3	> 5000
8-4	NO	3	8	regen	3	600
11-4	NNO	2 - 4	1 - 4	-	2	> 9000
12-4	var. O	1 - 2	7 - 8	-	-1	10000
13-4	geen	-	4 - 7	-	4	> 5000
14-4	Z(O)	2	8	motregen	2	600
15-4	ZO	1 - 2	8	motregen	3	10000
16-4	Z(O)	3	1 - 8	-	5	7000
17-4	ZO	2	8	regen	6	> 5000
18-4	ZW	3	8	regen	5	750
19-4	ZW	2	8	regen	5	4000
20-4	Z	2	8	-	5	4000
23-4	ZO	2	8	-	5	5000
25-4	ZW	1	1 - 3	-	6	10000
26-4	ONO	2 - 3	7 - 1	-	6	6000
10-5	ZW	5	8	regen	14	2000
12-5	ZW	3 - 4	8	regen	10	5000
14-5	ZW	3 - 4	7 - 8	-	9	7000
24-5	ZW	2 - 4	8	-	10	5000
1-6	ZW	1	8	motregen	10	5000

Tabel 2. Het weer tijdens de ochtendtellingen in 1987. De variabelen windkracht, bewolking, temperatuur en zicht zijn respectievelijk uitgedrukt in Beaufort, bedekkingspercentages van de hemel in achtsten, °C ('-' betekent niet genoteerd) en meters.

DATUM	WINDRICHT.	KRACHT	BEWOLKING	NEERSLAG	GEM.TEMP.	ZICHT
10-2	ZW	6	8 → 3	-	7	10000
13-2	ZW	3 - 4	8	regen	4	10000
14-2	(O)NO	2 - 3	8	-	2	200
27-2	ZW	4	8	-	4	500
7-3	O	3	3 → 0	-	-2	> 5000
8-3	ZO	4	7 → 1	-	-1	3000
14-3	O	2	2 - 4	-	0	10000
21-3	ZW	3 - 4	4 - 6	-	-	5000
22-3	W	1	8 → 2	-	7	350
24-3	ZW	1 - 2	8	-	-	10000
26-3	W	4	0 - 1	-	-	10000
29-3	NW	3 - 5	2 → 8	hagel	-	10000
2-4	ZO	3	8	-	-	2000
4-4	O	4 - 5	6 - 7	-	8	> 5000
5-4	ZW	1 - 3	8	-	-	> 5000
6-4	ZW	1 - 2	8	-	9	10000
7-4	ZW	1 - 2	2 - 3	-	7	5000
8-4	ZW	3	6 → 2	-	-	10000
10-4	W(NW)	3	8 → 6	motregen	9	10000
11-4	ZW	1 → 5	8	regen	-	10000
13-4	NW	1 - 2	3 - 6	-	-	10000
15-4	ZW	3	7 → 5	-	7	3000
16-4	ZW	2	8	-	-	5000
17-4	O	1	8	-	10	10000
18-4	ZO	1 - 2	8 → 6	-	-	5000
19-4	ZW	2 - 3	0 → 8	-	7	4500
22-4	variabel	1 - 2	8	-	-	500
23-4	ZO	1	2	-	9	10000
24-4	O	2	1 - 2	-	10	2500
25-4	O(NO)	4	3 - 5	-	12	5000
27-4	NO	3	8 → 4	-	10	5000
29-4	ZO	2 - 3	4 - 7	-	15	10000
30-4	variabel	5 → 1	7 → 2	stortbui	-	7500
5-5	NO	4	2	-	5	10000
7-5	N	4	3 → 7	-	-	10000
9-5	Z	2	0	-	-	10000
23-5	N(NO)	2 - 3	7 - 8	-	-	> 2000
24-5	ONO	3	2	-	-	2000
25-5	O	2	0	-	-	10000
26-5	ONO	2	1 - 2	-	12	10000
30-5	ZW	2	8	regen	-	5000

H.5. RESULTATEN

5.1. Presentatie van de gegevens

Voor de verwerking en presentatie van de verkregen telgegevens is dankbaar gebruik gemaakt van de door Lensink & Kwak (1985) voorgestelde methodiek. We gebruiken derhalve dezelfde terminologie en formules.

In dit verslag zijn de volgende fenomenen behandeld:

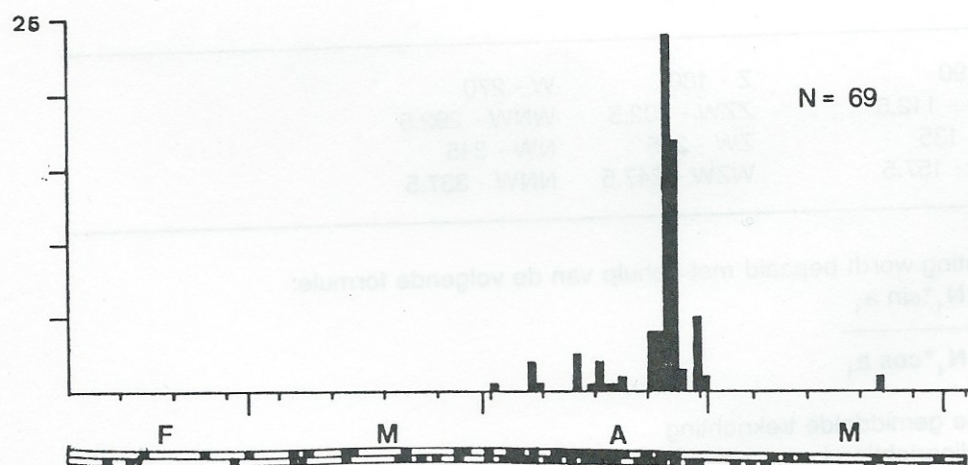
- het verloop van de trek over het seizoen aan de hand van **ochtendtellingen** en aan de hand van **alle getelde uren**.
- de trekrichtingen

5.1.1. Verloop van de trek over het seizoen

Het verloop van de trek over het seizoen is op twee manieren aanschouwelijk gemaakt. Ten eerste middels een figuur op basis van de waargenomen aantallen per ochtendtelling. Ten tweede middels een figuur op basis van alle tellingen.

Omdat er in beide voorjaren niet zo veel ochtendtellingen zijn gedaan, zijn 1986 en 1987 bij elkaar gevoegd en zijn de resultaten weergegeven in één figuur. Wanneer er op een bepaalde datum beide jaren is geteld, is het gemiddelde van die twee tellingen in de grafiek weergegeven. Niet voor alle soorten is een figuur van het doortrekverloop aan de hand van de OT gemaakt. Slechts voor die soorten die minstens tijdens 10 ochtendtellingen zijn waargenomen is een dergelijk figuur gefabriceerd.

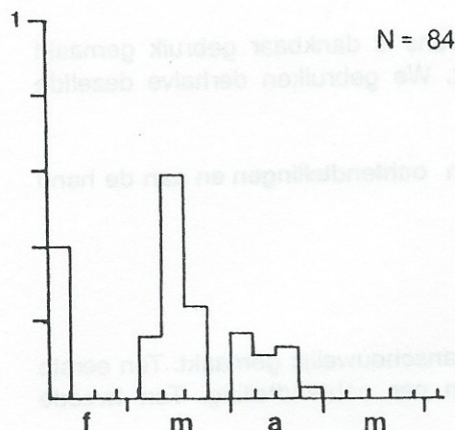
Op de x-as zijn de maanden, onderverdeeld in (standaard)weken, weergegeven. Onder de x-as is met een balkje aangegeven op welke dag een ochtendtelling uitgevoerd is. Het bovenste gedeelte van dit balkje bevat alle OT-en van 1986, het onderste gedeelte die van 1987. De y-as geeft de (gemiddelde) aantallen per ochtendtelling weer. Rechtsboven in het grafiekje wordt het totaal aantal, tijdens de ochtendtellingen waargenomen, exemplaren voor beide voorjaren vermeld. Een voorbeeld van dit type wordt gevormd door figuur 4. (de x-as begint bij week 6).

Figuur 4. Voorbeeld van het OT grafiekje van 1986 en 1987

Aangezien (vooral in 1987) na de OT regelmatig doorgeteld is, wordt bij een groot aantal soorten tevens een figuurtje met het doortrekverloop in uurgemiddelden per week gepresenteerd. Hiertoe is per standaardweek het totaal aantal getelde exemplaren per soort gedeeld door het totaal aantal getelde uren.

Op de x-as zijn de standaardweken per maand gezet, op de y-as het gemiddelde aantal exemplaren per uur. Figuur 5 is een voorbeeld van dit type.

Figuur 5. Voorbeeld van grafiekje voor alle teluren (uurgemiddelden per standaardweek)

5.1.2. Vliegrichtingen

Beide jaren is van elke vogel(groep) die binnen een straal van 100 meter rond de telpost voorbij trok de vliegrichting bepaald. Hierbij zijn 16 richtingen onderscheiden. Door het aantal exemplaren voor elke vliegrichting te sommeren kan een aantal grootheden berekend worden. Dit is alleen gedaan voor die soorten waarvan minstens 10 groepen op richting zijn genoteerd tijdens de ochtendtellingen. Ten eerste kan de hoofdtrekriching worden uitgerekend. Dit is de richting waarin absoluut gezien de meeste vogels vliegen. Ten tweede kan de gemiddelde trekriching worden bepaald. Dit is het rekenkundig gemiddelde van alle vliegrichtingen in graden. Zie tabel 3 voor de gehanteerde graden verdeling.

Tabel 3. Gradenvdeling van de vliegrichtingen.

N - 0	O - 90	Z - 180	W - 270
NNO - 22.5	OZO - 112.5	ZZW - 202.5	WNW - 292.5
NO - 45	ZO - 135	ZW - 225	NW - 315
ONO - 67.5	ZZO - 157.5	WZW - 247.5	NNW - 337.5

De gemiddelde trekriching wordt bepaald met behulp van de volgende formule:

$$\tan a_o = \frac{\sum^{16} N_i \cdot \sin a_i}{\sum^{16} N_i \cdot \cos a_i}$$

$\tan a_o$ = tangens van de gemiddelde trekriching

$\cos a_i$ = cosinus van vliegrichting i

$\sin a_i$ = sinus van vliegrichting i

N_i = aantal exemplaren in de richting i

De vectorgrootte a is een maat voor de concentratie van de vliegrichtingen rond de hoofdtrekriching en wordt weergegeven door een getal tussen 0 en 1. 1 geeft aan, dat er uitsluitend in de hoofdtrekriching is gevlogen (maximale concentratie) en 0 betekent, dat de soort niet weet, welke richting te nemen. Om de mate van concentratie te typeren wordt in tabel 4 een typologie van verschillende klassen van vectorgroottes gegeven.

Tabel 4. Terminologie ten aanzien van de vectorgrootte van de gemiddelde trekrichting a(-a).

zeer sterk	0.901 - 1.000
sterk	0.801 - 0.900
matig sterk	0.701 - 0.800
matig zwak	0.601 - 0.700
zwak	0.501 - 0.600
zeer zwak	< 0.501

De vectorgrootte is berekend m.b.v. deze formule:

$$a = 1/N \sqrt{[(\sum^{16} N_i \cdot \sin a_i)^2 + (\sum^{16} N_i \cdot \cos a_i)^2]}$$

a = vectorgrootte van de gemiddelde trekrichting

N = totaal aantal op richting gebrachte exemplaren

Zie verder de formule voor de gemiddelde trekrichting.

De vliegrichtingen zijn weergegeven in een windroos. Per windrichting is met behulp van een balkje het procentuele aandeel van het aantal op richting gebrachte vogels aangegeven. Tevens zijn de berekende grootheden in deze figuur weergegeven. Binnen in het roosje is de gemiddelde trekrichting getekend, waarbij de lengte bepaald wordt door de vectorgrootte (in procenten van de straal).

5.2. Samenvatting van de resultaten

5.2.1. Soortenspectrum en aantallen

In 1986 en 1987 zijn in totaal 110 verschillende soorten als trekker aangemerkt. In totaal zijn 16471 exemplaren geteld. De talrijkste doortrekkers waren Spreeuw (2753 exx.), Kievit (1501 exx.), Graspieper (1160 exx.), Houtduif (1134 exx.), Kokmeeuw (1101 exx.), Sijs (580 exx.), Gierzwaluw (524 exx.), Kauw (496 exx.), Kneu (477 exx.) en Tureluur (432 exx.). Schaarse doortrekkers betroffen ondermeer Zwarte Ooievaar, Wespendif, Rode Wouw, Visarend, Kraanvogel, Bokje, Bijeneter, Hop, Klapekster en Baardgrasmus.

Tabel 5 toont het aantal soorten en bijbehorende aantallen van de twee afzonderlijke voorjaren.

Tabel 5. Overzicht van de waargenomen soorten en aantallen in 1986 en 1987.

	1986	1987	TOT		1986	1987	TOT
Aalscholver	45	171	216	Boomvalk	13	12	25
Blauwe Reiger	41	62	103	Visarend	-	3	3
Lepelaar	3	2	5	Kraanvogel	1	-	1
Zwarte Ooievaar	-	1	1	Scholekster	34	40	74
Knobbelzwaan	1	1	2	Kievit	1257	244	1501
Wilde Zwaan	-	5	5	Kluut	4	1	5
Kleine Zwaan	70	2	72	Kleine Plevier	1	1	2
Kolgans	55	86	141	Bontbekplevier	2	14	16
Grauwe Gans	89	166	255	Zilverplevier	1	9	10
Brandgans	-	1	1	Goudplevier	177	20	197
Bergeend	24	7	31	Kemphaan	-	4	4
Smient	20	15	35	Watersnip	26	6	32
Krakeend	-	6	6	Bokje	1	-	1
Wintertaling	-	16	16	Grutto	154	49	203
Zomertaling	-	2	2	Rosse Grutto	7	414	421
Wilde Eend	39	50	89	Regenwulp	7	102	109
Pijlstaart	14	2	16	Wulp	129	74	203
Slobeend	9	14	23	Tureluur	262	170	432
Tafeleend	26	3	29	Groenpootruiter	5	34	39
Kuifeend	19	11	30	Zwarte Ruiter	2	6	8
Middelste Zaagb.	2	-	2	Witgatje	8	8	16
Grote Zaagbek	28	6	34	Oeverloper	3	13	16
Wespendif	-	5	5	Steenloper	-	1	1
Rode Wouw	1	2	3	Dwergmeeuw	25	14	39
Havik	-	2	2	Kokmeeuw	704	397	1101
Buizerd	3	19	22	Stormmeeuw	136	80	216
Sperwer	19	11	30	Kleine Mantelm.	62	154	216
Blauwe Kiekendief	3	7	10	Grote Mantelm.	9	53	62
Bruine Kiekendief	5	19	24	Visdief	13	17	30
Torenvalk	5	2	7	Grote Stern	-	1	1

	1986	1987	TOT		1986	1987	TOT
Houtduif	698	436	1134	Koperwiek	8	39	47
Holenduif	99	57	156	Zanglijster	45	25	70
Turkse Tortel	18	30	48	Grote Lijster	18	17	35
Tortel	15	27	42	Kramsvogel	92	62	154
Gierzwaluw	54	470	524	Baardgrasmus	-	1	1
Bijeneter	-	1	1	Koolmees	18	2	20
Hop	1	-	1	Pimpelmees	1	-	1
Grote B. Specht	20	2	22	Kauw	218	278	496
Kleine B. Sp.	8	-	8	Roek	4	2	6
Veldleeuwerik	272	93	365	Zwarte Kraai	4	5	9
Boomleeuwerik	6	4	10	Bonte Kraai	3	2	5
Oeverzwaluw	8	52	60	Spreeuw	1509	1244	2753
Boerenzwaluw	106	266	372	Ringmus	49	44	93
Huiszwaluw	91	48	139	Vink	197	195	392
Boompieper	95	113	208	Keep	43	63	106
Graspieper	199	961	1160	Groenling	135	28	163
Oeverpieper	-	1	1	Kneu	343	134	477
Water/Oeverp.	-	2	2	Putter	46	10	56
Witte Kwikst.	60	69	129	Sijs	572	8	580
Gro. Ge. Kwik.	-	4	4	Frater	3	1	4
Gele Kwik	45	184	229	Barmsijs	33	17	50
Klaapekster	2	-	2	Kruisbek	45	2	47
Heggenus	3	1	4	Appelvink	4	-	4
Beflijster	4	2	6	Geelgors	-	1	1
Merel	-	2	2	Rietgors	34	39	73

Totaal aantal soorten 1986: 90

Totaal aantal soorten 1987: 102

Totaal aantal exemplaren 1986: 8792

Totaal aantal exemplaren 1987: 7679

Een vluchtige blik over tabel 5 leert reeds, dat er grote verschillen zijn tussen jaarlijks waargenomen soorten en aantallen. Zo waren in 1986 de vijf talrijkste doortrekkers: Spreeuw, Kievit, Kokmeeuw, Houtduif en Sijs. In 1987 waren dat: Spreeuw, Graspieper, Gierzwaluw, Houtduif en Rosse Grutto.

Ook de aantallen van de wat minder talrijke doortrekkers verschillen per jaar enorm. In 1986 waren de volgende soorten veel talrijker: Kievit (1257 vs. 244), Grutto (154 vs. 49), Goudplevier (177 vs. 20), Kokmeeuw (704 vs. 397), Veldleeuwerik (272 vs. 93), Groenling (135 vs. 28), Kneu (343 vs. 134) en Sijs (572 vs. 8).

In 1987 waren veel talrijker: Aalscholver (151 vs. 45), Bruine Kiek (19 vs. 5), Rosse Grutto (414 vs. 7), Regenwulp (102 vs. 7), Groenpootruiter (34 vs. 5), Gierzwaluw (470 vs. 54), Oeverzwaluw (52 vs. 8), Boerenzwaluw (266 vs. 106), Graspieper (961 vs. 199) en Gele Kwik (184 vs. 45).

Oorzaken voor deze verschillen zullen deels gezocht moeten worden in de verspreiding van en het absolute aantal van de teluren. De hogere aantallen in 1987 van de meeste zwaluwen, Graspieper, Gele Kwik en sommige steltlopers zouden verklaard kunnen worden door het hogere aantal

teluren vanaf eind april. Bovendien worden extreme verschillen veroorzaakt doordat in het ene jaar wel een dag met sterke trek van een soort wordt geregistreerd en het andere jaar niet. Ter illustratie, 15 maart 1986 zorgde voor hoge aantallen van ondermeer Kievit, Grutto, Goudplevier, Kokmeeuw, Houtduif en Veldleeuwerik. In 1987 werd op enkele dagen sterke trek (lees: grote groepen) vastgesteld van Rosse Grutto en Regenwulp, soorten die zeer gepiekt over kunnen trekken. Telt men op een dergelijke dag, dan verkrijgt men hoge aantallen. Mist men zo'n dag of zulke dagen, dan ziet men vrijwel geen exemplaren.

Tenslotte speelt de verdeling van het aantal teluren over de dag nog een belangrijke rol. In 1987 is veel frequenter doorgeteld na een OT dan in 1986, zodat soorten die later op de dag trekken, een grotere kans kregen geteld te worden. Dit geldt ondermeer voor de zwaluwen, roofvogels en piepers.

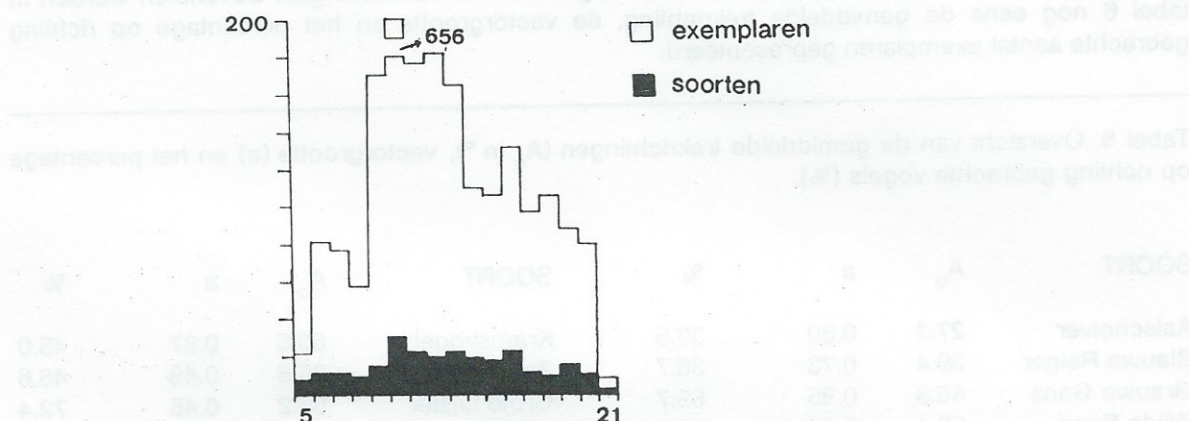
In tabel 6 wordt nog een overzicht gepresenteerd van de in de OT waargenomen aantallen in 1986 en 1987, in vergelijking met de DT-totalen (1986 + 1987 incl. OT). Bij het interpreteren van deze lijst dient men niet te vergeten, dat er veel meer ochtendtellingen zijn gedaan dan dagtellingen. Toch kunnen voor enkele soorten, zeker die soorten die vooral in april trekken, in die maand is ook veel na de OT geteld, uitspraken gedaan worden over de verhouding OT:DT. Zo zijn als uitgesproken ochtendtrekker te kwalificeren (> 75% van het totaal): Aalscholver, Blauwe Reiger, Scholekster, Koperwiek, Kramsvogel, Barmsijs en Spreeuw. Later op de dag vliegen vooral de zwaluwen, Gierzwaluw, Bruine Kiekendief, Sijs, piepers, Gele Kwik.

Tabel 6. Totalen 1986 en 1987 samen, uitgesplitst naar OT en DT (incl. OT).

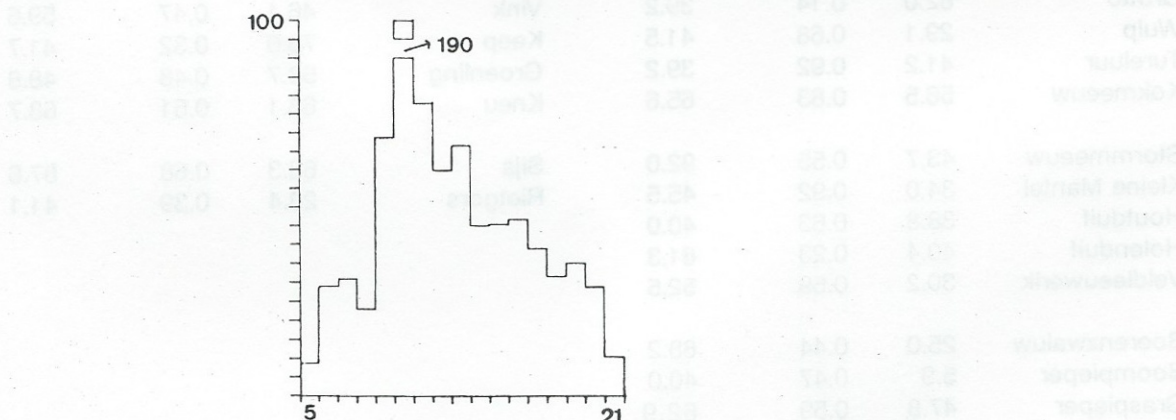
	OT	DT		OT	DT
Aalscholver	173	216	Oeverzwaluw	22	60
Blauwe Reiger	79	103	Boerenzwaluw	93	372
Grauwe Gans	208	255	Huiszwaluw	69	139
Wilde Eend	57	89	Boompieper	95	208
Buizerd	3	22	Graspieper	402	1160
Sperwer	7	30	Gele Kwikst.	105	229
Bruine Kiek	8	24	Witte Kwikst.	103	129
Boomvalk	6	25	Koperwiek	44	47
Scholekster	57	74	Zanglijster	58	80
Kievit	699	1501	Kramsvogel	148	154
Grutto	120	203	Grote Lijster	29	35
Rosse Grutto	421	421	Kauw	339	496
Regenwulp	68	109	Spreeuw	2203	2753
Wulp	147	203	Ringmus	64	93
Tureluur	262	432	Vink	313	392
Groenpootr.	23	39	Keep	84	106
Kokmeeuw	668	1101	Groenling	121	163
Stormmeeuw	138	216	Kneu	310	477
Kleine Mantel	97	216	Putter	17	56
Houtduif	836	1134	Sijs	249	580
Holenduif	108	156	Barmsijs	42	50
Turkse Tortel	30	48	Kruisbek	35	47
Tortel	20	42	Rietgors	55	73
Gierzwaluw	35	524			
Veldleeuwerik	283	370			

In figuur 6 is zijn de gemiddelden van het aantal waargenomen soorten en exemplaren per OT per standaardweek voor 1986 en 1987 samen weergegeven. In figuur 7 is te zien, hoe het gemiddelde aantal exemplaren van alle tellingen per uur per week in 1986 en 1987 verdeeld is over het seizoen. Tevens is in de figuur het aantal teluren per week aangegeven, aangezien dat samen hangt met het aantal waargenomen exemplaren.

Maart en april lijken de beste trekmaanden te zijn, maar in februari en mei is niet veel geteld. Tellingen in het voorjaar bij Parnassia, langs de zeereep, hebben uitgewezen, dat er in februari inderdaad niet zo veel in onze regio te tellen valt, maar dat er in mei sterke trek kan optreden (Geelhoed, 1989).

Figuur 6. Gemiddelde aantallen exemplaren en soorten per OT per standaardweek voor 1986 en 1987 totaal.

Figuur 7. Gemiddelde aantallen exemplaren van alle teluren per standaardweek voor 1986 en 1987 totaal.

Ter afronding van deze paragraaf kan opgemerkt worden, dat het aantal soorten dat waargenomen is bij 't Wed, in vergelijking met andere telposten normaal is, maar dat van sommige van die soorten de aantallen wat aan de lage kant zijn. Dit komt door het aantal en de verspreiding van de teluren en wellicht de ligging van de telpost, waar min of meer ongestuwde trek is geregistreerd. Voorjaarstrekellingen langs de zeereep, waar wel stuwing optreedt hebben voor een aantal soorten veel hogere aantallen opgeleverd (Geelhoed, 1989; Groot, 1990).

5.2.2. Samenvatting vliegrichtingen

Daar de OT als uitgangspunt van dit verslag is genomen, zijn alleen trekrichtingen van vogels die tijdens de OT de telpost passeerden, gebruikt. Het gevaar hierbij is, dat voor soorten die vooral later op de ochtend cq. dag vliegen een vertekend beeld van de vliegrichtingen is gegeven. We zijn er van uitgegaan, dat voor die soorten -overigens een klein aantal- de gegevens uit de OT toch representatief genoeg waren om een idee van de trekrichtingen te geven. Alleen voor die soorten waarvan in 1986 en 1987 samen meer dan 10 groepen op trekrichting zijn opgeschreven, zijn berekeningen uitgevoerd.

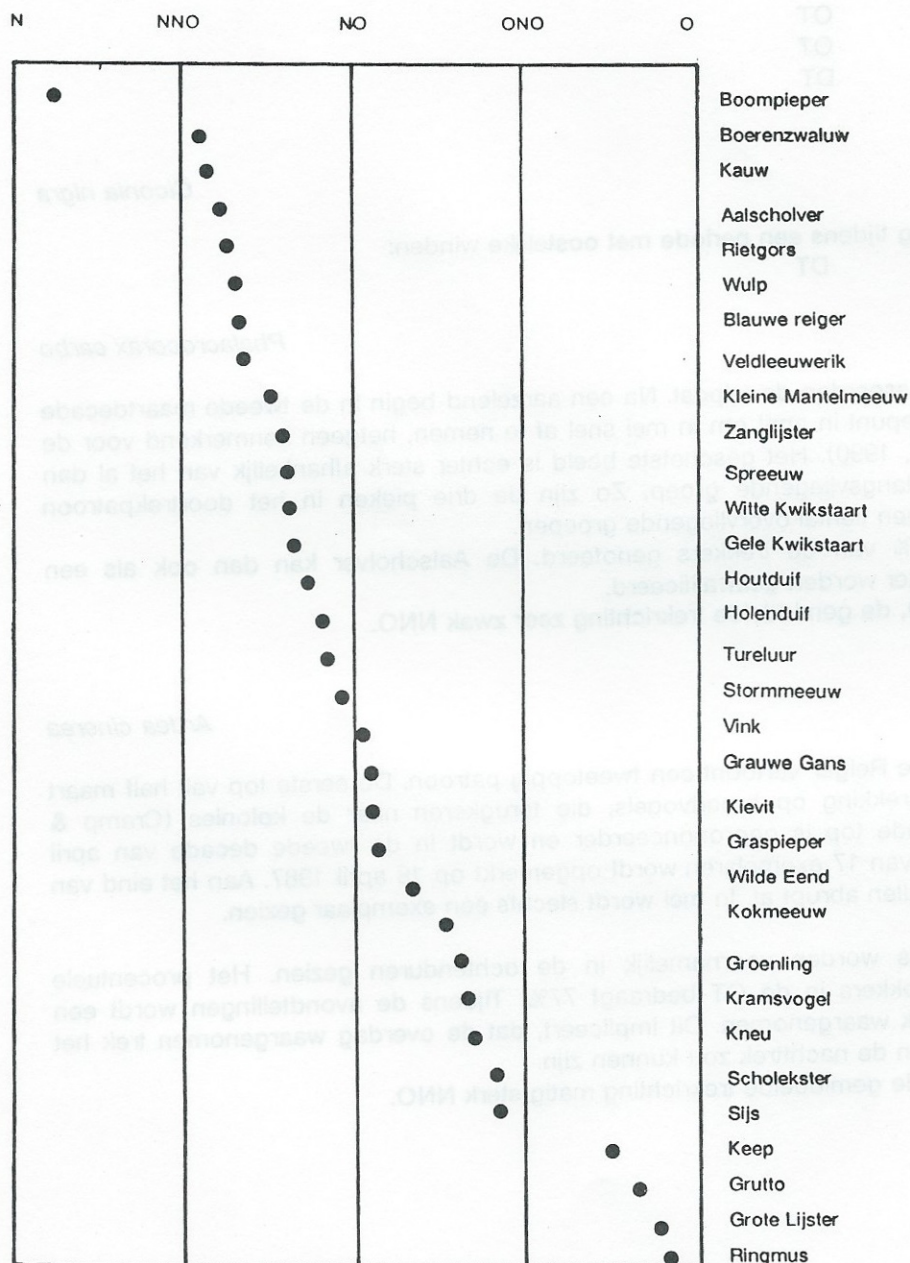
Voordeel van het gebruik van gegevens uit de OT is, dat gegevens van een vaste periode van de dag vergeleken worden. Verschillen als gevolg van variatie in het doortrekverloop over de dag zullen beperkt zijn.

In figuur 9 is een samenvatting gegeven van de gemiddelde trekrichtingen. Bovendien worden in tabel 6 nog eens de gemiddelde trekrichting, de vectorgrootte en het percentage op richting gebrachte aantal exemplaren gepresenteerd.

Tabel 6. Overzicht van de gemiddelde trekrichtingen (A_0 in $^\circ$), vectorgrootte (a) en het percentage op richting gebrachte vogels (%).

SOORT	A_0	a	%	SOORT	A_0	a	%
Aalscholver	27.3	0.30	33.5	Kramsvogel	60.5	0.87	45.0
Blauwe Reiger	29.4	0.73	36.7	Zanglijster	35.6	0.49	46.6
Grauwe Gans	46.8	0.95	65.7	Grote Lijster	85.2	0.45	72.4
Wilde Eend	52.1	0.61	60.0	Kauw	25.3	0.70	52.0
Scholekster	63.2	0.61	44.7	Spreeuw	35.6	0.59	55.1
Kievit	46.8	0.72	41.2	Ringmus	86.3	0.51	62.5
Grutto	82.0	0.14	39.2	Vink	46.1	0.47	59.6
Wulp	29.1	0.68	41.5	Keep	78.0	0.32	41.7
Tureluur	41.2	0.92	39.2	Groenling	58.7	0.48	48.8
Kokmeeuw	56.5	0.83	65.6	Kneu	63.1	0.51	68.7
Stormmeeuw	43.7	0.55	92.0	Sijs	63.3	0.68	87.6
Kleine Mantel	34.0	0.92	45.5	Rietgors	28.4	0.39	41.1
Houtduif	38.8	0.63	40.0				
Holenduif	40.4	0.23	61.3				
Veldleeuwerik	30.2	0.59	52.5				
Boerenwaluw	25.0	0.44	88.2				
Boompieper	5.9	0.47	40.0				
Graspieper	47.8	0.59	62.9				
Gele Kwikst.	36.9	0.91	45.0				
Witte Kwikst.	36.2	0.69	54.4				

Gemiddeld vlogen de soorten waarvan berekeningen zijn uitgevoerd naar NO (45.8°). Erg afwijkend ($> 20^\circ$) waren Grutto, Boompieper, Grote Lijster, Ringmus en Keep. De gemiddelde vectorgrootte bedraagt 0.59, dus de gemiddelde trekrichting van de in de tabel genoemde soorten is zwak NO. Als mogelijke oorzaken zijn aan te voeren het gebrek aan stuwing, waardoor de vogels verschillende richtingen opvliegen en het meetellen van plaatselijke vogels (slaap- en fouragetrek bijv.).

Figuur 8. Gemiddelde trekrichting per soort gerangschikt van N naar O.

5.3. Soortbesprekingen

5.3.1. Lepelaar

Platalea leucorodia

In West-Europa broedt de Lepelaar alleen in Nederland en Spanje. De Nederlandse en Spaanse broedvogels overwinteren langs de westkust van Afrika. Vanaf midden februari verschijnen de eerste Lepelaars op de broedplaatsen. De hoofdmacht arriveert in de loop van maart en april (Poorter, 1982). De waarnemingen bij 't Wed vallen in de laatste twee maanden:

15 mrt 1986	1 ad.	OT
16 apr 1986	1 ad.	OT
17 apr 1986	1 ad.	OT
25 apr 1987	2 ad.	DT

5.3.2. Zwarte Ooievaar

Ciconia nigra

Bij 't Wed één waarneming tijdens een periode met oostelijke winden:

25 apr 1987	1 ex.	DT
-------------	-------	----

5.3.3. Aalscholver

Phalacrocorax carbo

Ruim 200 Aalscholvers passeerden de telpost. Na een aarzelend begin in de tweede maartdecade bereikt de trek een hoogtepunt in april om in mei snel af te nemen, hetgeen kenmerkend voor de kust schijnt te zijn (LWVT, 1990). Het geschetste beeld is echter sterk afhankelijk van het al dan niet opmerken van een langsvliegende groep. Zo zijn de drie pieken in het doortrekpatroon veroorzaakt door slechts een tiental overvliegende groepen.

Tijdens de OT wordt 80% van de trekkers genoteerd. De Aalscholver kan dan ook als een uitgesproken ochtendtrekker worden gekwalificeerd.

De hoofdtrekriching is NO, de gemiddelde trekriching zeer zwak NNO.

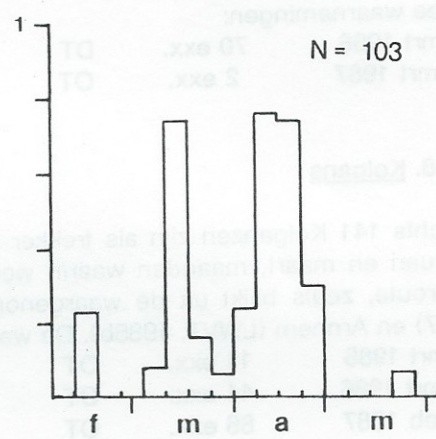
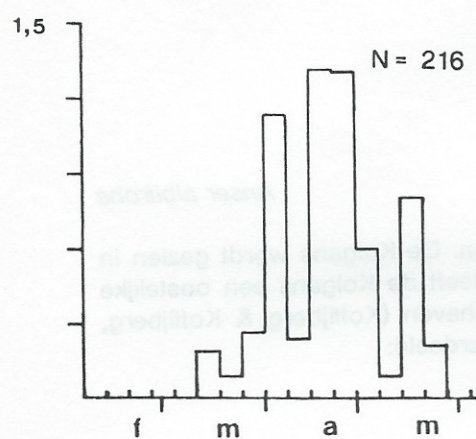
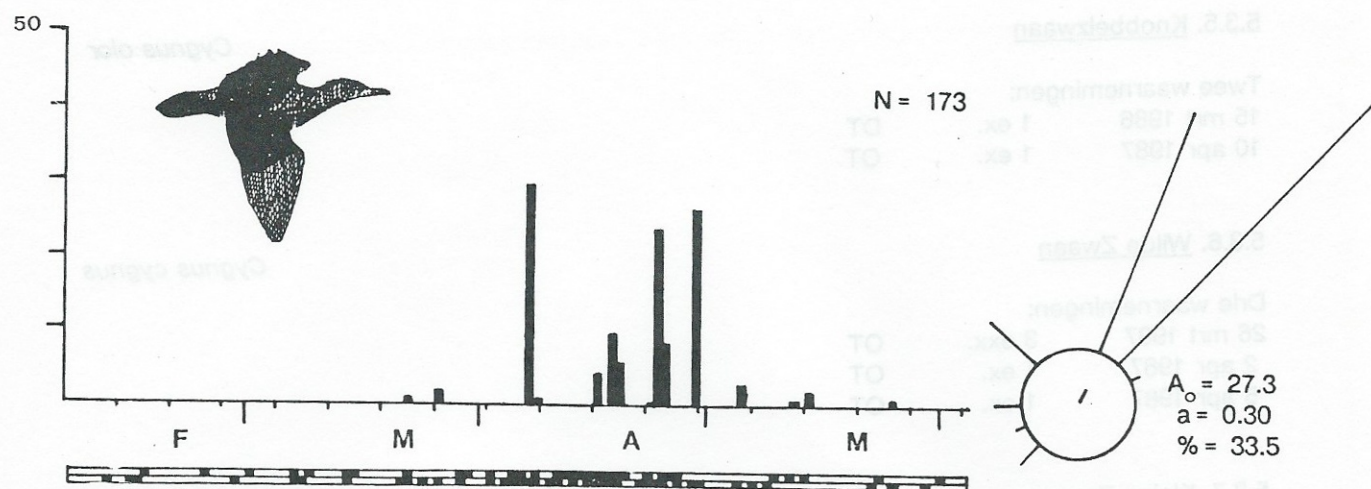
5.3.4. Blauwe Reiger

Ardea cinerea

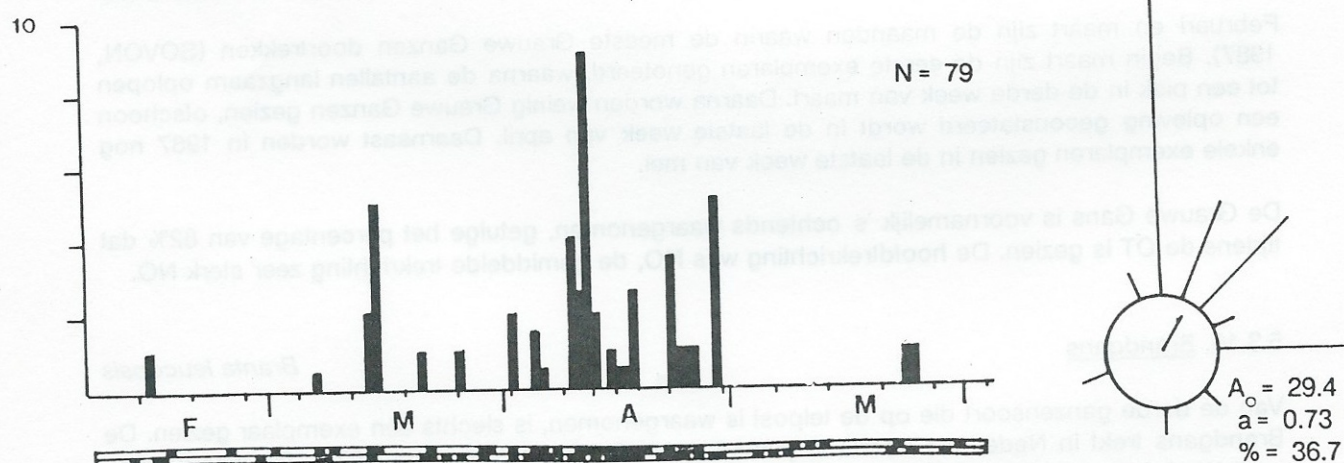
De doortrek van de Blauwe Reiger vertoont een tweetoppig patroon. De eerste top valt half maart en heeft vermoedelijk betrekking op broedvogels, die terugkeren naar de kolonies (Cramp & Simmons, 1977). De tweede top is geprononceerder en wordt in de tweede decade van april opgemerkt. Het maximum van 17 exemplaren wordt opgemerkt op 18 april 1987. Aan het eind van de maand nemen de aantallen abrupt af. In mei wordt slechts één exemplaar gezien.

Trekkende Blauwe Reigers worden voornamelijk in de ochtenduren gezien. Het procentuele aandeel van het aantal trekkers in de OT bedraagt 77%. Tijdens de avondtellingen wordt een kleine opleving van de trek waargenomen. Dit impliceert, dat de overdag waargenomen trek het begin dan wel het einde van de nachttrek zou kunnen zijn.

De hoofdtrekriching is N, de gemiddelde trekriching matig sterk NNO.

Figuur 9. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Aalscholver.

Figuur 10. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Blauwe Reiger.

5.3.5. Knobbelzwaan*Cygnus olor*

Twee waarnemingen:

15 mrt 1986	1 ex.	DT
10 apr 1987	1 ex.	OT

5.3.6. Wilde Zwaan*Cygnus cygnus*

Drie waarnemingen:

26 mrt 1987	3 exx.	OT
2 apr 1987	1 ex.	OT
5 apr 1987	1 ex.	OT

5.3.7. Kleine Zwaan*Cygnus bewickii*

Twee waarnemingen:

7 mrt 1986	70 exx.	DT
26 mrt 1987	2 exx.	OT

5.3.8. Kolgans*Anser albifrons*

Slechts 141 Kolanganzen zijn als trekker bijgeschreven in de annalen. De Kolangans wordt gezien in februari en maart, maanden waarin weinig geteld is. Bovendien heeft de Kolangans een oostelijke trekroute, zoals blijkt uit de waargenomen aantallen in de Eemshaven (Koffijberg & Koffijberg, 1987) en Arnhem (LWVT, 1985b). De waarnemingen zijn als volgt verdeeld:

7 mrt 1986	11 exx.	OT
15 mrt 1986	44 exx.	OT
14 feb 1987	86 exx.	OT

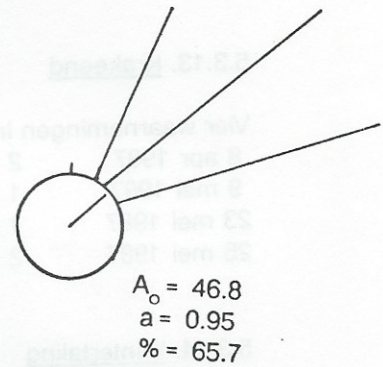
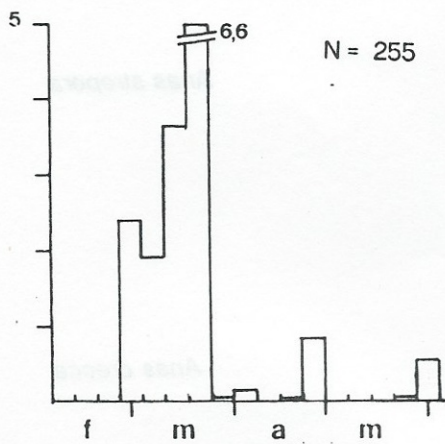
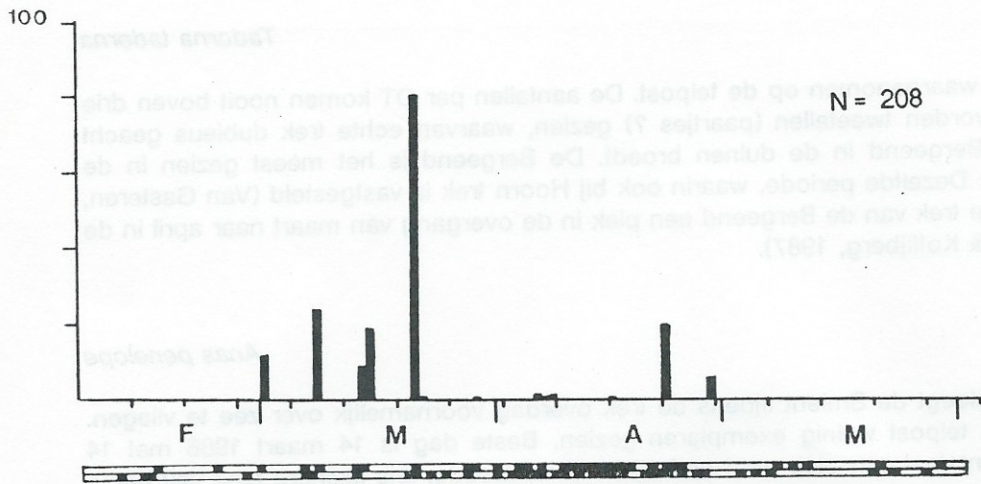
5.3.9. Grauwe Gans*Anser anser*

Februari en maart zijn de maanden waarin de meeste Grauwe Ganzen doortrekken (SOVON, 1987). Begin maart zijn de eerste exemplaren genoteerd, waarna de aantallen langzaam oplopen tot een piek in de derde week van maart. Daarna worden weinig Grauwe Ganzen gezien, ofschoon een opleving geconstateerd wordt in de laatste week van april. Daarnaast worden in 1987 nog enkele exemplaren gezien in de laatste week van mei.

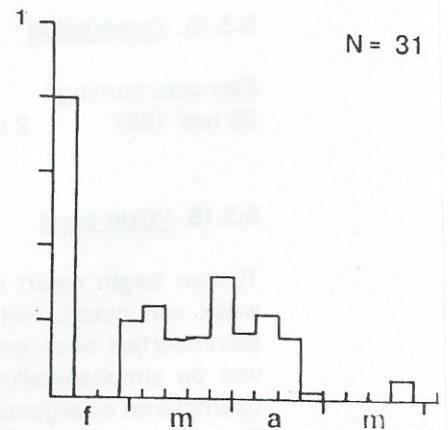
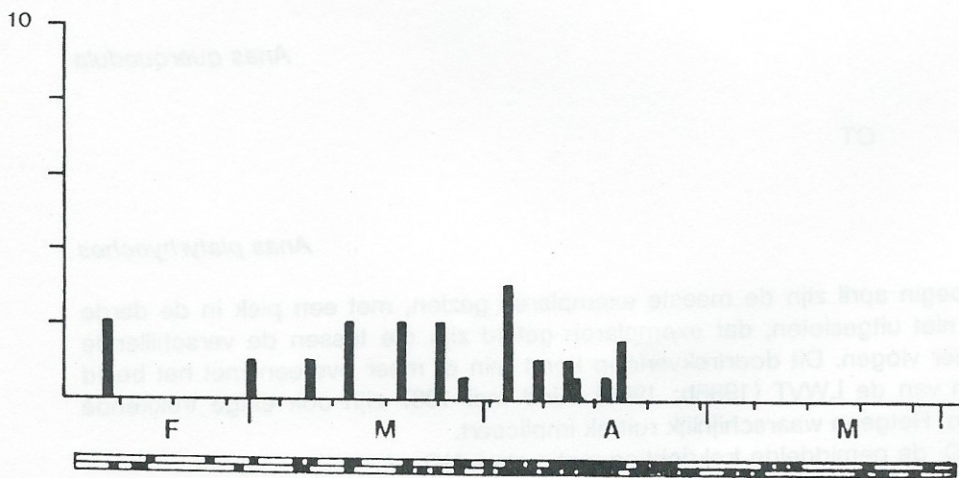
De Grauwe Gans is voornamelijk 's ochtends waargenomen, getuige het percentage van 82% dat tijdens de OT is gezien. De hoofdtrekrichting was NO, de gemiddelde trekrichting zeer sterk NO.

5.3.10. Brandgans*Branta leucopsis*

Van de derde ganzensoort die op de telpost is waargenomen, is slechts één exemplaar gezien. De Brandgans trekt in Nederland vooral in januari door (Cramp & Simmons, 1977). De waarneming op 't Wed dateert echter van de OT op 25 mei 1987.

Figuur 11. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Grauwe Gans.

Figuur 12. Doortrekverloop van de Bergeend.

5.3.11. Bergeend*Tadorna tadorna*

De Bergeend is weinig waargenomen op de telpost. De aantallen per OT komen nooit boven drie exemplaren uit. Vaak worden tweetallen (paartjes ?) gezien, waarvan echte trek dubieus geacht kan worden, daar de Bergeend in de duinen broedt. De Bergeend is het meest gezien in de periode maart-half april. Dezelfde periode, waarin ook bij Hoorn trek is vastgesteld (Van Gasteren, 1985). Tevens bereikt de trek van de Bergeend een piek in de overgang van maart naar april in de Eemshaven (Koffijberg & Koffijberg, 1987).

5.3.12. Smient*Anas penelope*

In Zuid-Kennemerland pleegt de Smient tijdens de trek overdag voornamelijk over zee te vliegen. Derhalve zijn er op de telpost weinig exemplaren gezien. Beste dag is 14 maart 1986 met 14 exemplaren. Hierdoor ontstaat een piek rond half maart. Een tweede, iets kleinere piek valt begin april. Deze piekjes vallen wel samen met de pieken die vastgesteld zijn middels zeetrekellingen (Camphuysen & van Dijk, 1983).

5.3.13. Krakeend*Anas strepera*

Vier waarnemingen in 1987, waarvan drie in mei:

8 apr 1987	2 exx.	OT
9 mei 1987	1 ex.	OT
23 mei 1987	1 ex.	DT
25 mei 1987	2 exx.	OT

5.3.14. Wintertaling*Anas crecca*

Drie waarnemingen in 1987:

6 apr 1987	7 exx.	OT
10 apr 1987	9 exx.	OT
24 mei 1987	1 ex.	DT

5.3.15. Zomertaling*Anas querquedula*

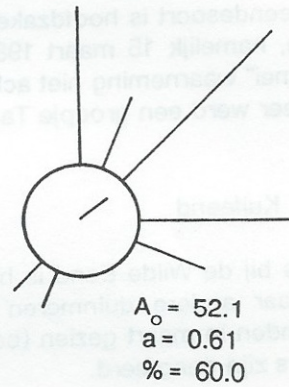
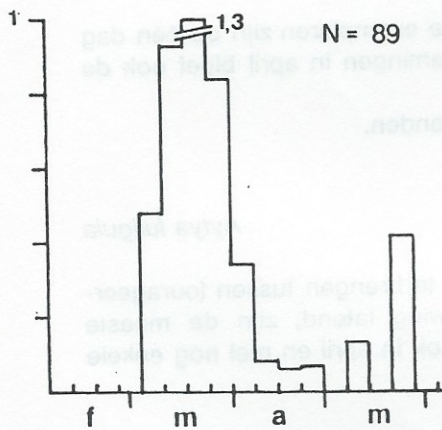
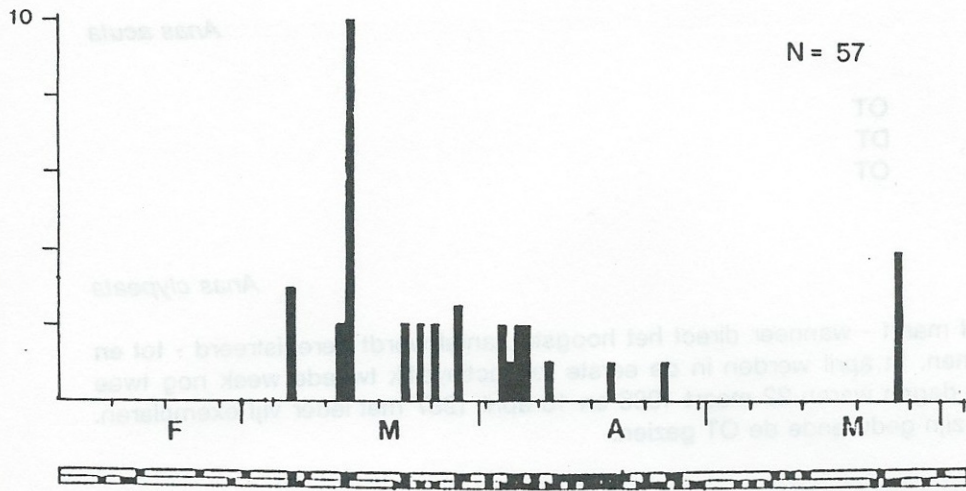
Eén waarneming:

25 mei 1987	2 exx.	OT
-------------	--------	----

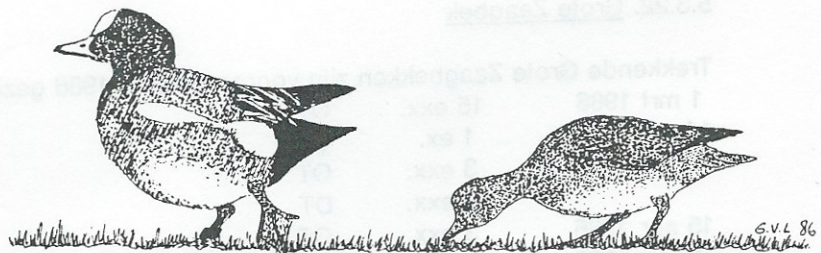
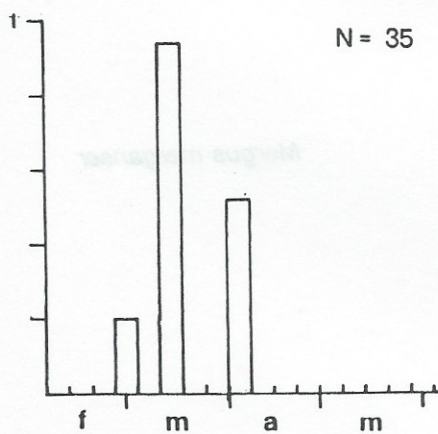
5.3.16. Wilde eend*Anas platyrhynchos*

Tussen begin maart en begin april zijn de meeste exemplaren gezien, met een piek in de derde week van maart. Het is niet uitgesloten, dat exemplaren geteld zijn die tussen de verschillende duinmeertjes heen en weer vlogen. Dit doortrekverloop komt min of meer overeen met het beeld van de simultaantellingen van de LWVT (1985b; 1988). Eind mei 1987 zijn ook enige trekkende exemplaren waargenomen. Hetgeen waarschijnlijk ruitrek impliceert.

De hoofdtrekriching is NO, de gemiddelde trekriching matig sterk NO.

Figuur 14. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Wilde Eend.

Figuur 13. Doortrekverloop van de Smient.

5.3.17. Pijlstaart*Anas acuta*

Drie waarnemingen:

15 mrt 1986	9 exx.	OT
19 apr 1986	5 exx.	DT
29 mrt 1987	2 exx.	OT

5.3.18. Slobeend*Anas clypeata*

De Slobeend is vanaf half maart - wanneer direct het hoogste aantal wordt geregistreerd - tot en met eind april waargenomen. In april werden in de eerste respectievelijk tweede week nog twee piekjes vastgesteld. Beste dagen waren 22 maart 1986 en 16 april 1987 met ieder vijf exemplaren. Praktisch alle exemplaren zijn gedurende de OT gezien.

5.3.19. Tafeleend*Aythya ferina*

Deze eendesoot is hoofdzakelijk in maart waargenomen. Vrijwel alle exemplaren zijn op één dag gezien, namelijk 15 maart 1986: 21 exemplaren. Naast twee waarnemingen in april bleef ook de "eind-mei" waarneming niet achterwege.

Een keer werd een groepje Tafeleenden vergezeld door enkele Kuifeenden.

5.3.20. Kuifeend*Aythya fuligula*

Net als bij de Wilde Eend is het vaak moeilijk een onderscheid aan te brengen tussen fourageer-trek naar andere duinmeren en echte trek. Dit buiten beschouwing latend, zijn de meeste Kuifeenden in maart gezien (beste dag: 14 mrt 1987 7 exx.), terwijl ook in april en mei nog enkele trekkers zijn genoteerd.

5.3.21. Middelste Zaagbek*Mergus serrator*

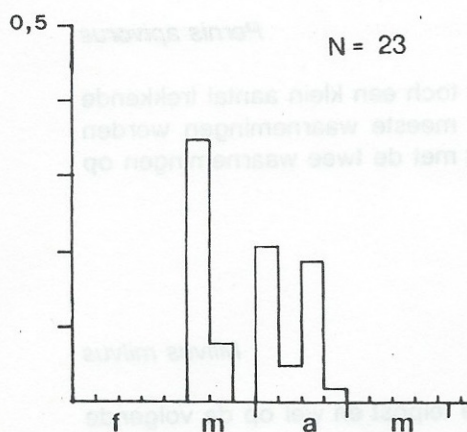
Eén waarneming in de geijkte doortrekperiode:

17 apr 1986	2 exx.	OT
-------------	--------	----

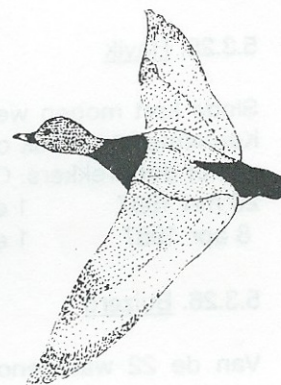
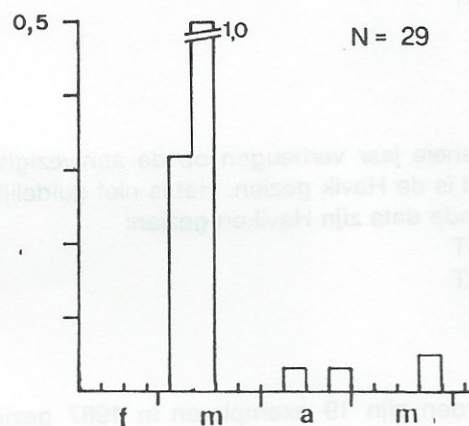
5.3.22. Grote Zaagbek*Mergus merganser*

Trekkende Grote Zaagbekken zijn voornamelijk in 1986 gezien:

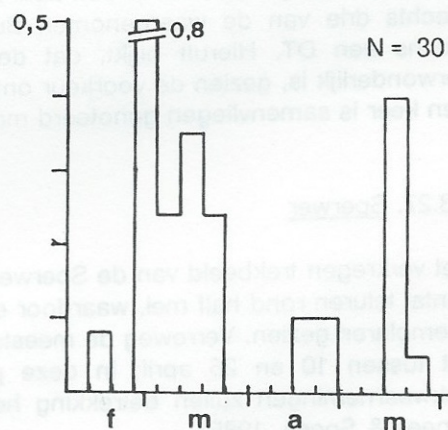
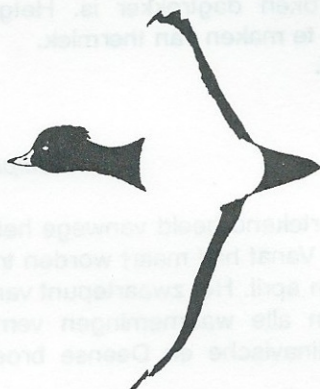
1 mrt 1986	15 exx.	OT
14 mrt 1986	1 ex.	OT
15 mrt 1986	3 exx.	OT
	5 exx.	DT
15 apr 1986	3 exx.	OT
18 apr 1986	1 ex.	OT
13 feb 1987	5 exx.	OT
14 feb 1987	1 ex.	OT

Figuur 15. Doortrekverloop van de Slobeend.

Figuur 16. Doortrekverloop van de Tafeleend.

Figuur 17. Doortrekverloop van de Kuifeend..

5.3.23. Wespendief*Pernis apivorus*

Ofschoon overwegend een "oostelijke" soort, wordt ieder voorjaar toch een klein aantal trekkende Wespendieven in de regio waargenomen (De Nobel, 1989). De meeste waarnemingen worden eind mei gedaan op dagen met mooi weer, hetgeen overeenkomt met de twee waarnemingen op de telpost:

25 mei 1987	2 exx.	DT
26 mei 1987	3 exx.	DT

5.3.24. Rode Wouw*Milvus milvus*

Deze fraaie stootvogel verscheen zowel in 1986 als 1987 boven de telpost en wel op de volgende dagen:

15 mrt 1986	1 ad.	DT
23 apr 1987	1 onv.	DT
25 apr 1987	1 onv.	DT

5.3.25. Havik*Accipiter gentilis*

Sinds kort mogen we ons het gehele jaar verheugen op de aanwezigheid van de Havik in Zuid-Kennemerland. Ook op de telpost is de Havik gezien. Het is niet duidelijk, of dit plaatselijke vogels zijn of doortrekkers. Op de volgende data zijn Haviken gezien:

26 mrt 1987	1 ex.	OT
8 apr 1987	1 ex.	OT

5.3.26. Buizerd*Buteo buteo*

Van de 22 waargenomen Buizerden zijn 19 exemplaren in 1987 gezien. Het eerste exemplaar wordt reeds op 10 februari 1986 waargenomen. Aangezien er die week weinig geteld is, vormt deze waarneming direct een piek in het doortrekpatroon. Overigens kan er in het doortrekverloop van de Buizerd in Nederland een piek rond half februari optreden (LWVT, 1985b). De meeste Buizerden zijn gezien in maart en april met als maximum 12 exemplaren op 25 april 1987.

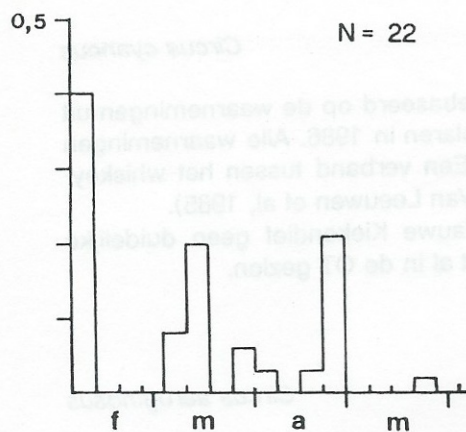
Slechts drie van de waargenomen Buizerden zijn geregistreerd in een OT en 19 exemplaren tijdens een DT. Hieruit blijkt, dat de Buizerd een uitgesproken dagtrekker is. Hetgeen niet verwonderlijk is, gezien de voorkeur om tijdens de trek gebruik te maken van thermiek.

Een keer is samenvliegen genoteerd met een Bruine Kiekendief.

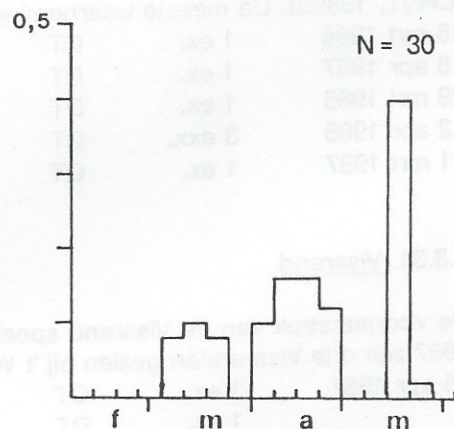
5.3.27. Sperwer*Accipiter nisus*

Het verkregen trekbeeld van de Sperwer geeft een enigszins vertekend beeld vanwege het geringe aantal teluren rond half mei, waardoor een irreële piek ontstaat. Vanaf half maart worden trekkende exemplaren gezien. Verreweg de meeste Sperwers zijn gezien in april. Het zwaartepunt van de trek ligt tussen 10 en 25 april; in deze periode wordt 60% van alle waarnemingen verricht. De trekwaarnemingen zullen betrekking hebben op Fenno-Scandinavische en Deense broedvogels (Speek & Speek, 1985).

Dat de Sperwer een dagtrekker is moge blijken uit het gegeven, dat ruim driekwart van de waargenomen exemplaren tijdens een DT is waargenomen.

Figuur 18. Doortrekverloop van de Buizerd.

Figuur 19. Doortrekverloop van de Sperwer.

5.3.28. Blauwe Kiekendief*Circus cyaneus*

Het doortrekverloop van de Blauwe Kiekendief is voornamelijk gebaseerd op de waarnemingen uit 1987. In dat jaar zijn zeven exemplaren geteld tegen drie exemplaren in 1986. Alle waarnemingen vallen in april met een piek in de derde week van de maand. Een verband tussen het whiskey-aanbod en de treksterkte is vooralsnog niet aangetoond (contra Van Leeuwen et al, 1985).

In tegenstelling tot de meeste andere stootvogels heeft de Blauwe Kiekendief geen duidelijke voorkeur voor de middaguren. De helft van alle exemplaren wordt al in de OT gezien.

Er zijn 7 vrouwtjes gezien, tegen 3 mannetjes.

2.3.29. Bruine Kiekendief*Circus aeruginosus*

Vanaf de telpost zijn 24 Bruine Kieken gezien. Geheel in overeenstemming met waarnemingen van de telpost bij Hoorn werd het merendeel van de passanten in 1987 opgemerkt (Van Gasteren, 1987). Terwijl in 1986 5 exemplaren langsvlogen, passeerden in 1987 19 exemplaren de telpost, waardoor het doortrekverloop voornamelijk bepaald is door waarnemingen uit 1987. De eerste Bruine Kiek is in de eerste week van april gezien. De toptrekperiode valt in de tweede helft van april, met vooral in week 17 (22 t/m 29 april) veel exemplaren. In mei wordt nog een enkele trekker gezien. Opvallend is overigens de overeenkomst van dit doortrekpatroon met het door de Nobel geschetste aantalsverloop in het voorjaar van de Bruine Kiekendief in Zuid-Kennemerland (De Nobel, 1987).

Een derde van de vogels is tijdens de OT waargenomen. In mei zijn geen exemplaren in een ochtendtelling gezien. Slechts eenmaal is een adult mannetje gezien. Verder zijn 10 vrouwelijke vogels gezien en nog eens zes onvolwassen, waarvan drie waarschijnlijk tot het vrouwelijke geslacht behoorden.

5.3.30. Torenvalk*Falco tinnunculus*

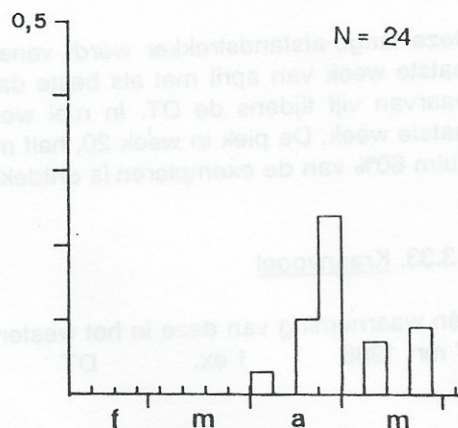
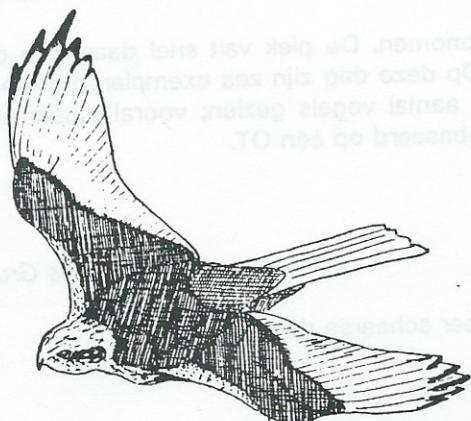
Slechts zeven Torenvalken zijn in twee jaar als trekker genoteerd. De waarnemingen zijn gedaan tussen half maart en half april, de periode dat ook elders in Nederland trek wordt opgemerkt (LWVT, 1985b). De meeste waarnemingen zijn gedaan tijdens de DT:

15 mrt 1986	1 ex.	DT
18 apr 1987	1 ex.	DT
29 mrt 1986	1 ex.	DT
12 apr 1986	3 exx.	DT
21 mrt 1987	1 ex.	OT

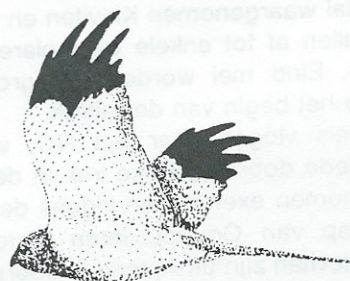
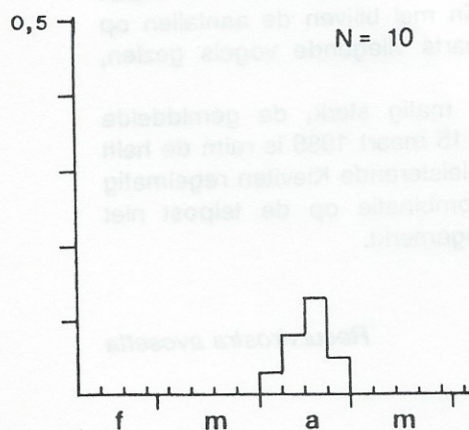
5.3.31. Visarend*Pandion haliaetus*

De voorjaarsstrek van de Visarend speelt zich volledig af in april en mei (SOVON, 1987). Eind april 1987 zijn drie Visarenden gezien bij 't Wed gezien:

25 apr 1987	1 ex.	OT
	1 ex.	DT
29 apr 1987	1 ex.	OT (even fouragerend in 't Wed)

Figuur 21. Doortrekverloop van de Bruine Kiekendief.

Figuur 20. Doortrekverloop van de Blauwe Kiekendief.

5.3.32. Boomvalk*Falco subbuteo*

Deze lange-afstandstrekker wordt vanaf half april waargenomen. De piek valt snel daarna in de laatste week van april met als beste dag 26 april 1986. Op deze dag zijn zes exemplaren gezien, waarvan vijf tijdens de DT. In mei wordt nog een klein aantal vogels gezien; vooral tijdens de laatste week. De piek in week 20, half mei, is wederom gebaseerd op één OT. Ruim 60% van de exemplaren is ontdekt tijdens de DT.

5.3.33. Kraanvogel*Grus Grus*

Eén waarneming van deze in het westen van Nederland zeer schaarse doortrekker:

7 mrt 1986	1 ex.	DT
------------	-------	----

5.3.34. Scholekster*Haematopus ostralegus*

Weinig trekkende Scholeksters zijn waargenomen op de telpost. De sterkste doortrek van deze vogel is trouwens bij de kust te zien, waar groepen Scholeksters boven de zee(reep) vliegen (Geelhoed, 1990; Groot, 1990). Bij 't Wed is de meeste trek in de tweede helft van maart en eind mei geregistreerd. De eerste piek zal nog wel betrekking hebben op onze eigen broedvogels, de tweede piek op broedvogels van het noorden van Europa.

Ruim drie kwart van alle waargenomen vogels is tijdens de OT genoteerd. De hoofdtrekrichtingen zijn oostelijke richtingen (O en ONO). De gemiddelde trekrichting is matig zwak ONO.

5.3.35. Kievit*Vanellus vanellus*

De hoofdmoot van de Kieviten wordt in maart waargenomen. Op 15 maart 1986 wordt het dagmaximum van 1054 exemplaren gezien, waardoor deze dag vrij bepalend is geweest voor het uiteindelijke aantal waargenomen Kieviten en voor het doortrekpatroon. De laatste week van maart nemen de aantallen af tot enkele exemplaren per telling. Tot begin mei blijven de aantallen op hetzelfde niveau. Eind mei worden iets grotere aantallen zuidwaarts vliegende vogels gezien, hetgeen duidt op het begin van de ruitrek.

De meeste vogels vlogen naar het NO, welke richting tevens, matig sterk, de gemiddelde trekrichting is. Mede door de sterke trek in de late ochtenduren op 15 maart 1986 is ruim de helft van alle waargenomen exemplaren tijdens de DT gezien. Hoewel pleisterende Kieviten regelmatig in het gezelschap van Goudplevieren vertoeven, wordt deze combinatie op de telpost niet waargenomen. Kieviten zijn uitsluitend in soortgebonden groepen opgemerkt.

5.3.36. Kluut*Recurvirostra avosetta*

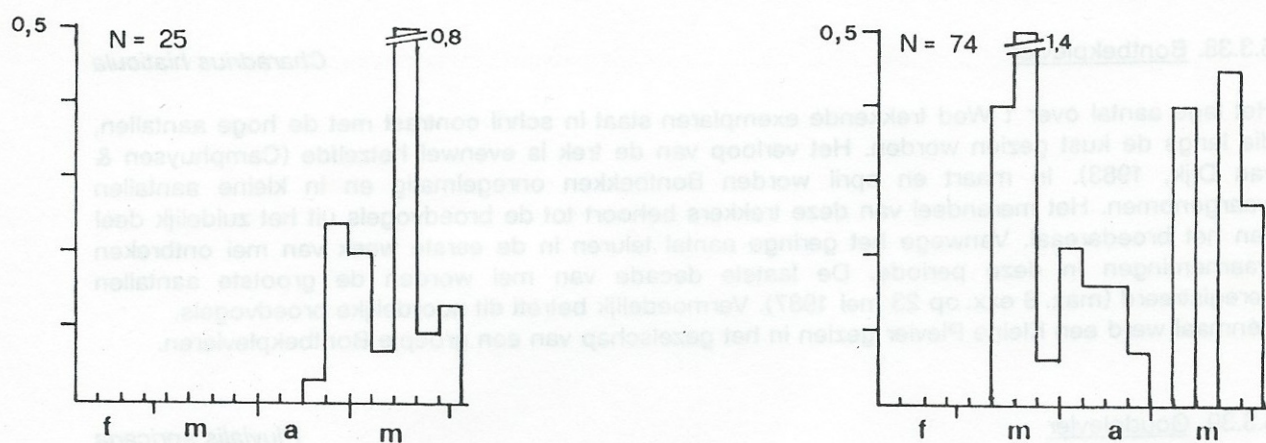
Op de telpost zijn drie waarnemingen van trekkende Kluten gedaan:

22 mrt 1986	1 ex.	OT
17 apr 1986	3 exx.	OT
18 apr 1987	1 ex.	OT

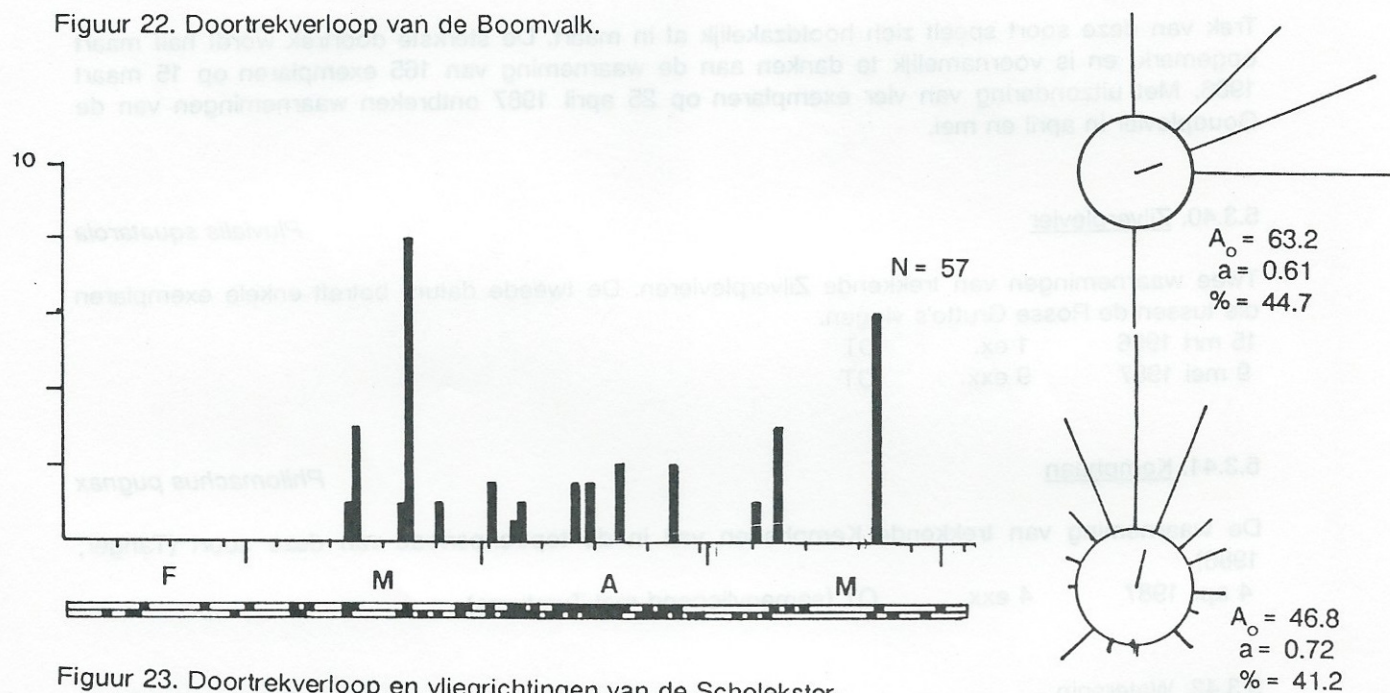
5.3.37. Kleine Plevier*Charadrius dubius*

Slechts twee waarnemingen van deze overwegend 's nachts trekkende soort:

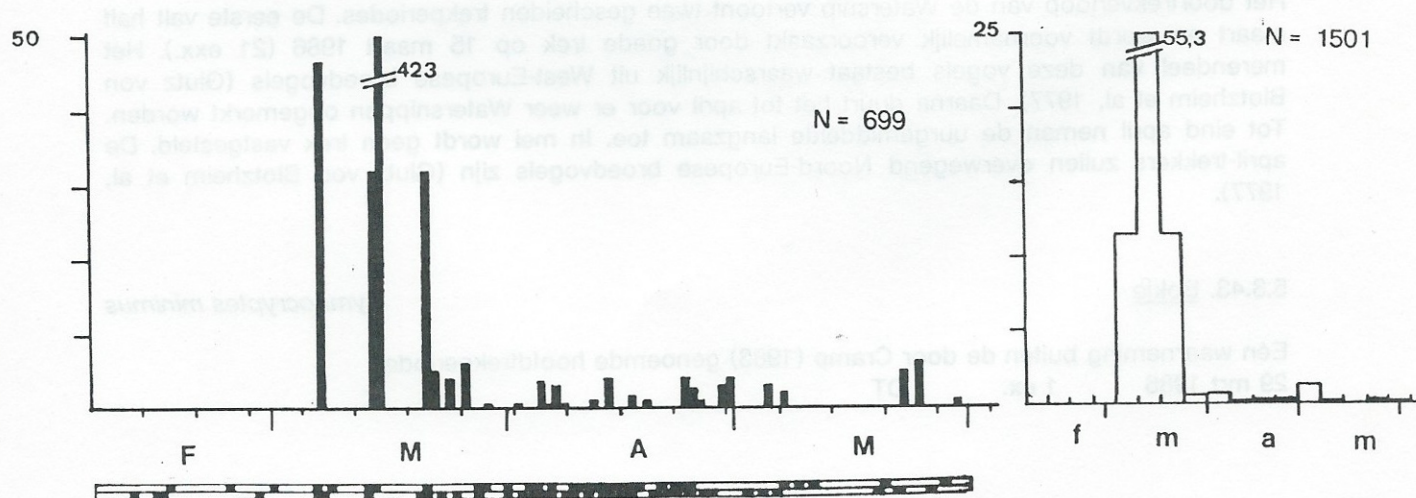
14 apr 1986	1 ex.	OT
4 apr 1987	1 ex.	OT

Figuur 22. Doortrekverloop van de Boomvalk.

Figuur 23. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Scholekster.

Figuur 24. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Kievit.

5.3.38. Bontbekplevier*Charadrius hiaticula*

Het lage aantal over 't Wed trekkende exemplaren staat in schril contrast met de hoge aantallen, die langs de kust gezien worden. Het verloop van de trek is evenwel hetzelfde (Camphuysen & van Dijk, 1983). In maart en april worden Bontbekken onregelmatig en in kleine aantallen waargenomen. Het merendeel van deze trekkers behoort tot de broedvogels uit het zuidelijk deel van het broedareaal. Vanwege het geringe aantal teluren in de eerste week van mei ontbreken waarnemingen in deze periode. De laatste decade van mei worden de grootste aantallen geregistreerd (max. 8 exx. op 23 mei 1987). Vermoedelijk betreft dit noordelijke broedvogels. Eénmaal werd een Kleine Plevier gezien in het gezelschap van een groepje Bontbekplevieren.

5.3.39. Goudplevier*Pluvialis apricaria*

Trek van deze soort speelt zich hoofdzakelijk af in maart. De sterkste doortrek wordt half maart opgemerkt en is voornamelijk te danken aan de waarneming van 165 exemplaren op 15 maart 1986. Met uitzondering van vier exemplaren op 25 april 1987 ontbreken waarnemingen van de Goudplevier in april en mei.

5.3.40. Zilverplevier*Pluvialis squatarola*

Twee waarnemingen van trekkende Zilverplevieren. De tweede datum betreft enkele exemplaren die tussen de Rosse Grutto's vlogen.

15 mrt 1986	1 ex.	DT
9 mei 1987	9 exx.	OT

5.3.41. Kemphaan*Philomachus pugnax*

De waarneming van trekkende Kemphanen valt in de toptrekperiode van deze soort (Tanger, 1986).

4 apr 1987	4 exx.	OT (samenvliegend met Tureluurs)
------------	--------	----------------------------------

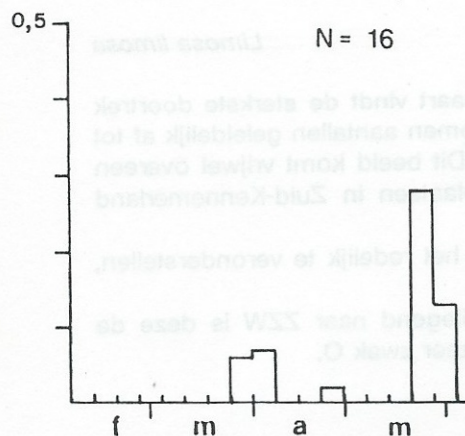
5.3.42. Watersnip*Gallinago gallinago*

Het doortrekverloop van de Watersnip vertoont twee gescheiden trekperiodes. De eerste valt half maart en wordt voornamelijk veroorzaakt door goede trek op 15 maart 1986 (21 exx.). Het merendeel van deze vogels bestaat waarschijnlijk uit West-Europese broedvogels (Glutz von Blotzheim et al, 1977). Daarna duurt het tot april voor er weer Watersnippen opgemerkt worden. Tot eind april nemen de uurgemiddelde langzaam toe. In mei wordt geen trek vastgesteld. De april-trekkers zullen overwegend Noord-Europese broedvogels zijn (Glutz von Blotzheim et al, 1977).

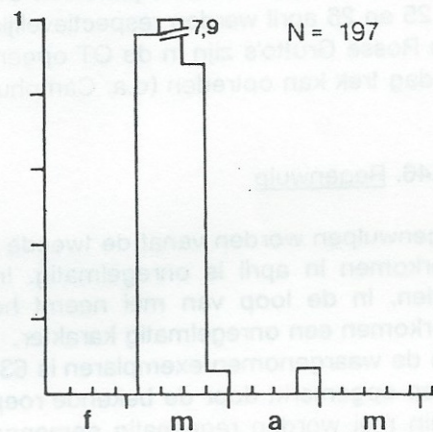
5.3.43. Bokje*Lymnocyrtus minimus*

Eén waarneming buiten de door Cramp (1983) genoemde hoofdtrekperiode:

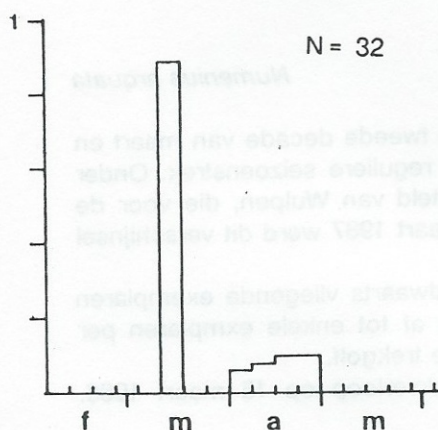
29 mrt 1986	1 ex.	DT
-------------	-------	----

Figuur 25. Doortrekverloop van de Bontbekplevier.

Figuur 25.5. Doortrekverloop van de Goudplevier.

Figuur 26. Doortrekverloop van de Watersnip.

5.3.44. Grutto*Limosa limosa*

De doortrek van de Grutto vertoont een aflopend patroon. Half maart vindt de sterkste doortrek plaats (max. 123 exx. op 15 mrt 1986). Daarna nemen de waargenomen aantallen geleidelijk af tot er eind april-begin mei geen enkel exemplaar meer wordt gezien. Dit beeld komt vrijwel overeen met het aantalsverloop van Grutto's, die overnachten op slaappleatsen in Zuid-Kennemerland (Cottaar, 1986; Geelhoed, 1985).

Gezien het aandeel van 61% in de OT waargenomen Grutto's lijkt het redelijk te veronderstellen, dat de waargenomen trek een uitvloeisel is van de nachttrek.

Mede door de waarneming van een groep van 13 exemplaren vliegend naar ZZW is deze de hoofdtrekrichting geworden, de gemiddelde trekrichting is hierdoor zeer zwak O.

5.3.45. Rosse Grutto*Limosa lapponica*

De voorjaars trek van de Rosse Grutto verloopt zeer geconcentreerd. Binnen enkele dagen worden vrijwel alle waarnemingen gedaan. Zo werden 412 van de 414 in 1987 getelde exemplaren tussen 5 en 9 mei gezien. Het dagmaximum valt op 9 mei 1987, wanneer 250 exemplaren in gezelschap van Regenwulpen en Zilverplevieren over 't Wed vliegen. In 1986 is de doortrektop gemist: alleen op 25 en 26 april werden respectievelijk twee en vijf exemplaren gezien.

Alle Rosse Grutto's zijn in de OT opgemerkt. Zeetrekellingen laten echter zien, dat er ook later op de dag trek kan optreden (o.a. Camphuysen & van Dijk, 1983).

5.3.46. Regenwulp*Numenius phaeopus*

Regenwulpen worden vanaf de tweede week van april tot de laatste week van mei opgemerkt. Het voorkomen in april is onregelmatig. In de eerste week van mei worden de hoogste aantallen gezien. In de loop van mei neemt het aantal waargenomen exemplaren snel af en krijgt het voorkomen een onregelmatig karakter.

Van de waargenomen exemplaren is 63% tijdens de OT waargenomen. Veelal werd een trekkende groep opgemerkt door de bekende roep, die tijdens de trek veelvuldig ten gehore wordt gebracht. Begin mei worden regelmatig gemengde groepen bestaand uit Regenwulpen en Rosse Grutto's gezien. Elders in het seizoen vlogen Regenwulpen in soortgebonden groepjes.

5.3.47. Wulp*Numenius arquata*

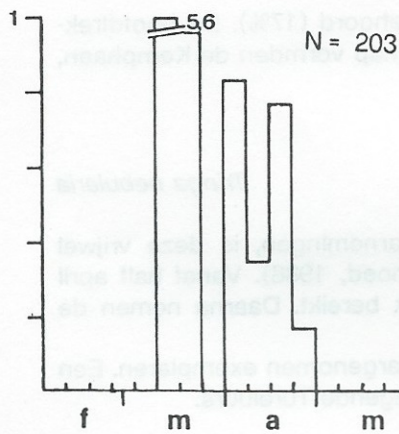
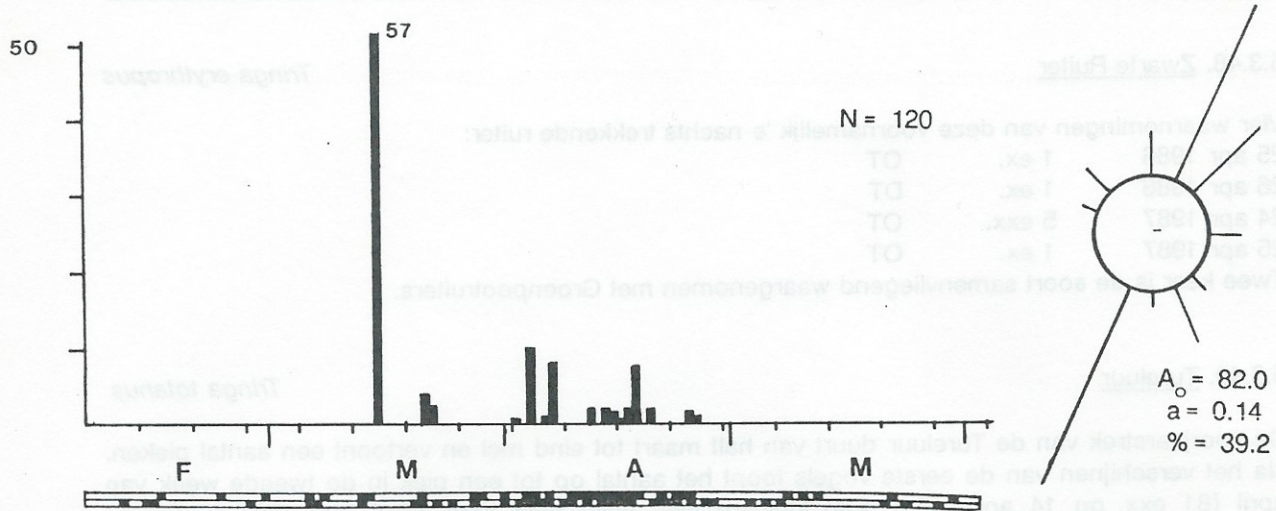
De Wulp trekt langs in twee golven. De eerste, grote golf valt in de tweede decade van maart en wordt veroorzaakt door twee fenomenen, namelijk vorsttrek en de reguliere seizoenstrek. Onder invloed van afwisselend vorst, sneeuw en dooi wordt trek vastgesteld van Wulpen, die voor de verschuivende vorstgrens uitvliegen. Vooral in de eerste helft van maart 1987 werd dit verschijnsel waargenomen.

Het dagmaximum wordt op 15 maart 1986 vastgesteld als 68 noordwaarts vliegende exemplaren worden waargenomen. De waargenomen aantallen nemen daarna af tot enkele exemplaren per telling. In de tweede helft van april is sprake van een tweede, kleinere trek golf.

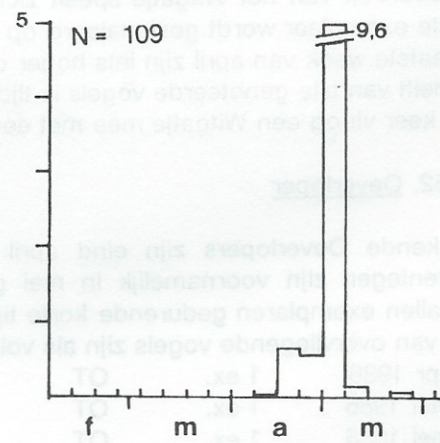
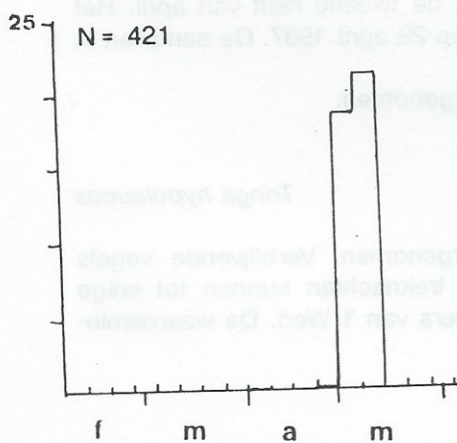
Het verloop over de dag wordt sterk beïnvloed door het doortrekverloop op 15 maart 1986. Tijdens de OT is 72% van alle waarnemingen gedaan.

De meeste vogels repten zich naar het NNO. De gemiddelde trekrichting is matig zwak NNO.

Vlieggezelschap kreeg de Wulp één keer van de Grutto.

Figuur 27. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Grutto.

Figuur 28. Doortrekverloop van de Rosse Grutto.

Figuur 29. Doortrekverloop van de Regenwulp.

5.3.48. Zwarte Ruiter*Tringa erythropus*

Vier waarnemingen van deze voornamelijk 's nachts trekkende ruiter:

25 apr 1986	1 ex.	OT
26 apr 1986	1 ex.	DT
24 apr 1987	5 exx.	OT
25 apr 1987	1 ex.	OT

Twee keer is de soort samenvliegend waargenomen met Groenpootruiters.

5.3.49. Tureluur*Tringa totanus*

De voorjaarsstrek van de Tureluur duurt van half maart tot eind mei en vertoont een aantal pieken. Na het verschijnen van de eerste vogels loopt het aantal op tot een piek in de tweede week van april (81 exx. op 14 apr 1986). Een kleinere piek volgt eind april. Eind mei 1987 is, tijdens dagtellingen, sterke doortrek vastgesteld. De Tureluur is vooral tijdens de ochtend waargenomen (61% in de OT).

Een klein deel van de in de OT waargenomen vogels is uitsluitend gehoord (17%). De hoofdtrekrichting is NO, de gemiddelde trekrichting zeer sterk NO. Vlieggezelschap vormden de Kemphaan, Groenpootruiter, Zwarte Ruiter en Regenwulp.

5.3.50. Groenpootruiter*Tringa nebularia*

Hoewel het doortrekpatroon gebaseerd is op een klein aantal waarnemingen, is deze vrijwel identiek aan het aantalsverloop van deze soort rond Haarlem (Geelhoed, 1988). Vanaf half april worden Groenpootruiters gezien. Eind april-begin mei wordt de piek bereikt. Daarna nemen de aantallen af totdat de laatste exemplaren eind mei worden gezien.

Vrij veel exemplaren zijn na de OT waargenomen, nl. 41% van alle waargenomen exemplaren. Een enkele maal bevonden zich enkele Groenpootruiters tussen de overvliegende Tureluurs.

5.3.51. Witgatje*Tringa ochropus*

De doortrek van het Witgatje speelt zich af in een korte periode, de tweede helft van april. Het eerste exemplaar wordt gesignaleerd op 18 april 1987; de laatste op 29 april 1987. De aantallen in de laatste week van april zijn iets hoger dan de week ervoor.

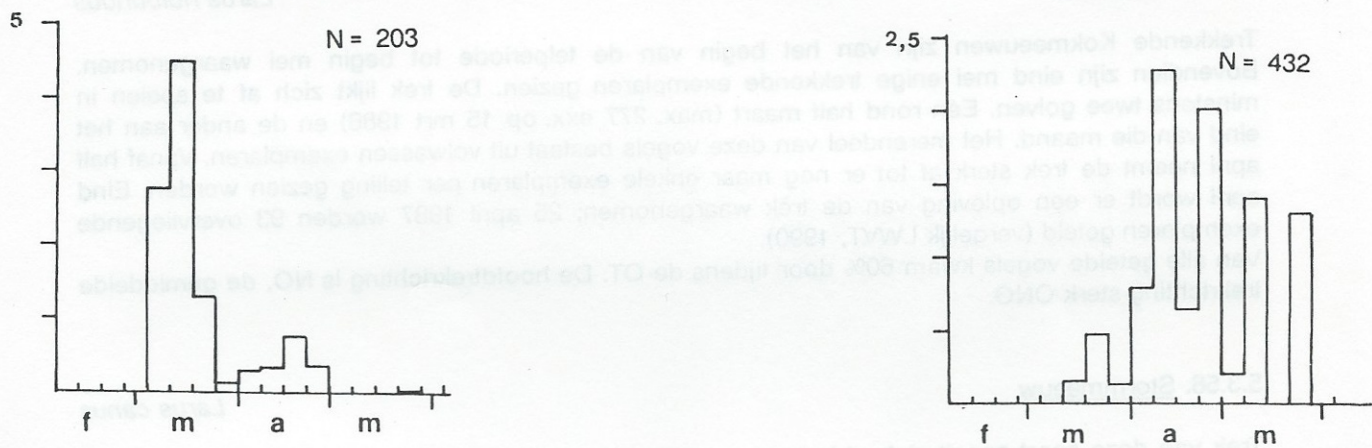
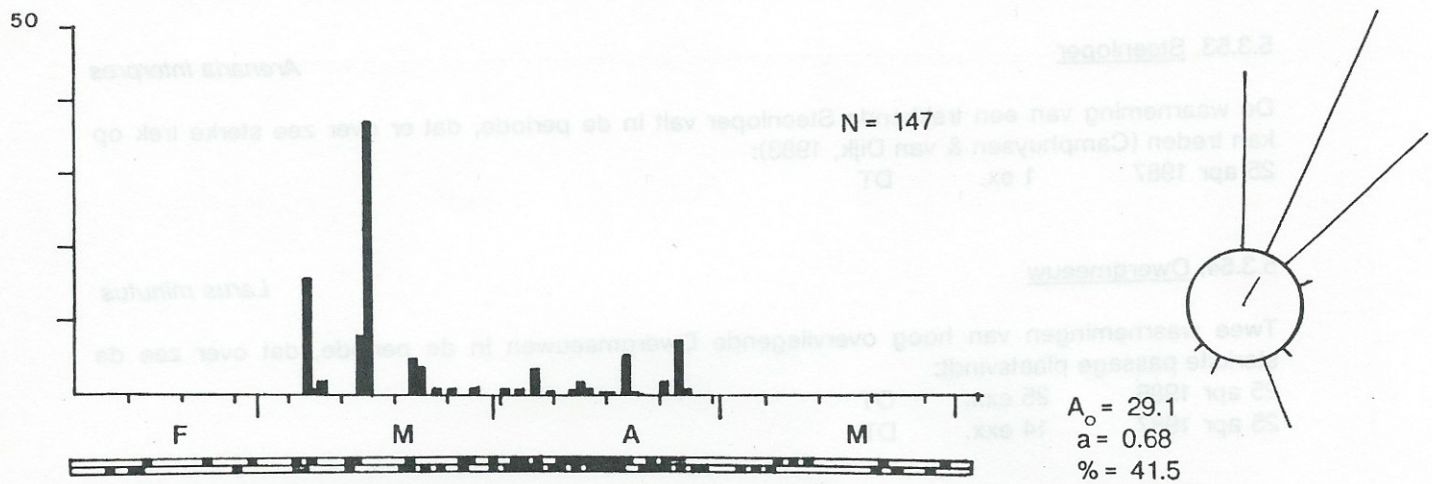
De helft van alle genoteerde vogels is tijdens ochtendtellingen waargenomen.

Een keer vloog een Witgatje mee met een Groenpootruiter.

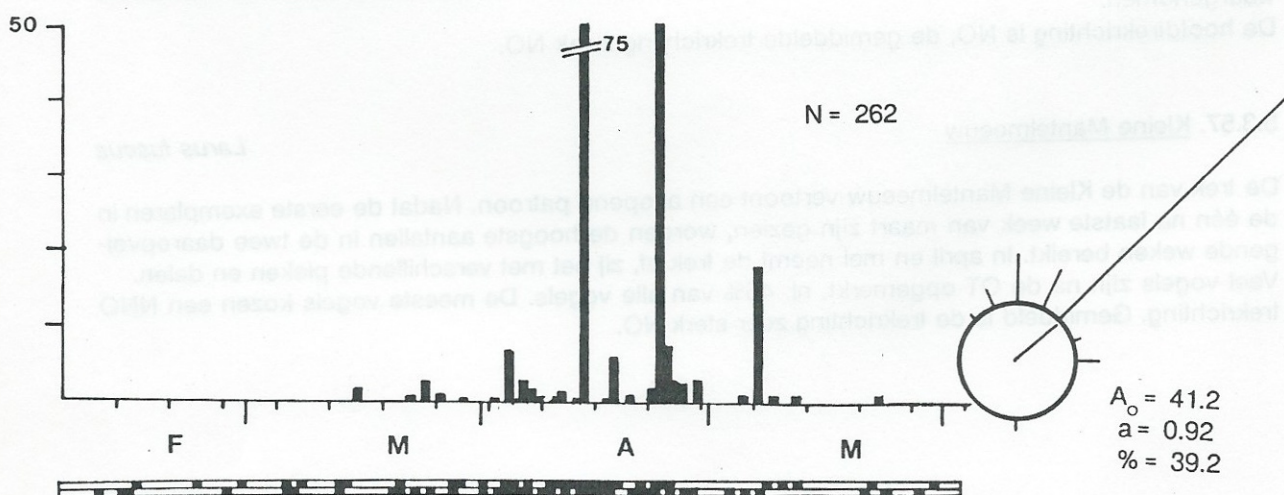
5.3.52. Oeverloper*Tringa hypoleucos*

Trekkende Oeverlopers zijn eind april en vanaf half mei waargenomen. Verblijvende vogels daarentegen zijn voornamelijk in mei gezien. Vooral na goede treknachten kunnen tot enige tientallen exemplaren gedurende korte tijd pleisteren langs de oevers van 't Wed. De waarnemingen van overvliegende vogels zijn als volgt verdeeld:

25 apr 1986	1 ex.	OT
12 mei 1986	1 ex.	OT
14 mei 1986	1 ex.	OT
25 apr 1987	2 exx.	DT
26 mei 1987	7 exx.	OT
	1 ex.	DT

Figuur 30. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Wulp.

Figuur 31. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Tureluur.

5.3.53. Steenloper*Arenaria interpres*

De waarneming van een trekkende Steenloper valt in de periode, dat er over zee sterke trek op kan treden (Camphuysen & van Dijk, 1983):

25 apr 1987	1 ex.	DT
-------------	-------	----

5.3.54. Dwergmeeuw*Larus minutus*

Twee waarnemingen van hoog overvliegende Dwergmeeuwen in de periode, dat over zee de sterkste passage plaatsvindt:

25 apr 1986	25 exx.	OT
25 apr 1987	14 exx.	DT

5.3.55. Kokmeeuw*Larus ridibundus*

Trekkende Kokmeeuwen zijn van het begin van de telperiode tot begin mei waargenomen. Bovendien zijn eind mei enige trekkende exemplaren gezien. De trek lijkt zich af te spelen in minstens twee golven. Eén rond half maart (max. 277 exx. op 15 mrt 1986) en de ander aan het eind van die maand. Het merendeel van deze vogels bestaat uit volwassen exemplaren. Vanaf half april neemt de trek sterk af tot er nog maar enkele exemplaren per telling gezien worden. Eind april wordt er een opleving van de trek waargenomen; 25 april 1987 worden 93 overvliegende exemplaren geteld (vergelijk LWVT, 1990).

Van alle getelde vogels kwam 60% door tijdens de OT. De hoofdtrekriching is NO, de gemiddelde trekriching sterk ONO.

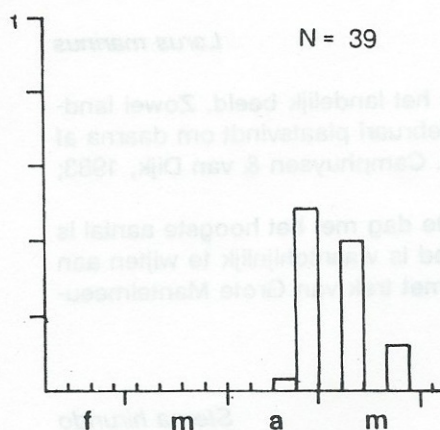
5.3.56. Stormmeeuw*Larus canus*

Trek van deze soort speelt zich af in twee perioden: de tweede helft van februari tot begin maart en de laatste week van maart. De eerste piek komt vrijwel geheel op het conto van voorjaar 1986. In 1987 is in deze periode geen noemenswaardige trek vastgesteld. Eind maart is beide jaren een (kleine) opleving van de trek gezien. In april en mei wordt nagenoeg geen trek van betekenis waargenomen.

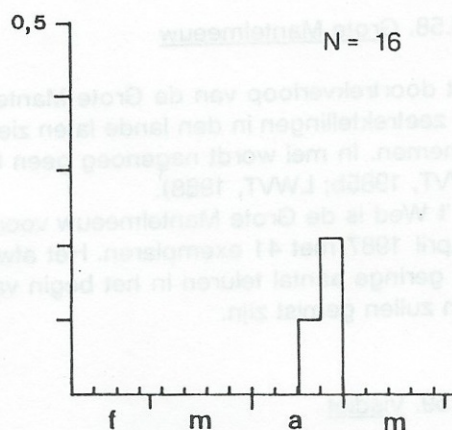
De hoofdtrekriching is NO, de gemiddelde trekriching zwak NO.

5.3.57. Kleine Mantelmeeuw*Larus fuscus*

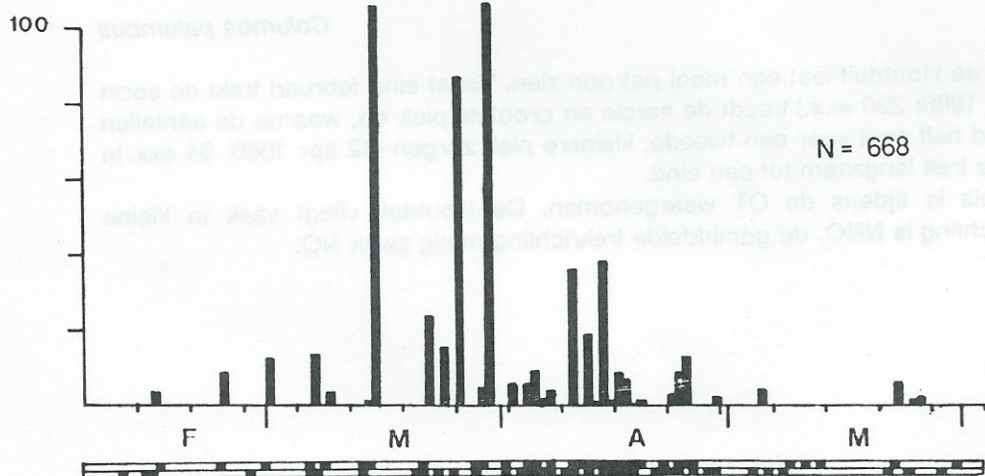
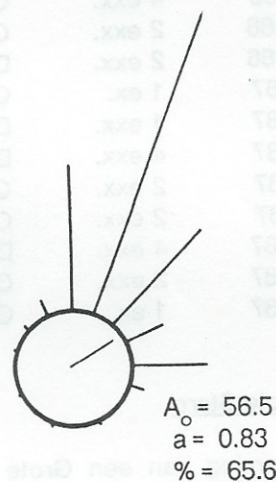
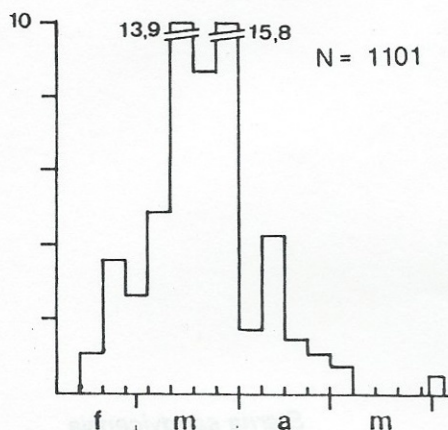
De trek van de Kleine Mantelmeeuw vertoont een aflopend patroon. Nadat de eerste exemplaren in de één na laatste week van maart zijn gezien, worden de hoogste aantallen in de twee daaropvolgende weken bereikt. In april en mei neemt de trek af, zij het met verschillende pieken en dalen. Veel vogels zijn na de OT opgemerkt, nl. 45% van alle vogels. De meeste vogels kozen een NNO trekriching. Gemiddeld is de trekriching zeer sterk NO.

Figuur 32. Doortrekverloop van de Groenpootruiter.

Figuur 33. Doortrekverloop van het Witgatje.

Figuur 34. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Kokmeeuw.

5.3.58. Grote Mantelmeeuw*Larus marinus*

Het doortrekverloop van de Grote Mantelmeeuw wijkt sterk af van het landelijk beeld. Zowel land- als zeetrekellingen in den lande laten zien, dat de sterkste trek in februari plaatsvindt om daarna af te nemen. In mei wordt nagenoeg geen trek meer vastgesteld (o.a. Camphuysen & van Dijk, 1983; LWVT, 1985b; LWVT, 1988).

Bij 't Wed is de Grote Mantelmeeuw voornamelijk in april gezien. De dag met het hoogste aantal is 5 april 1987 met 41 exemplaren. Het afwijkende patroon van 't Wed is waarschijnlijk te wijten aan het geringe aantal teluren in het begin van het telseizoen. Dagen met trek van Grote Mantelmeeuwen zullen gemist zijn.

5.3.59. Visdief*Sterna hirundo*

De waarnemingen van (hoog) overvliegende Visdieven zijn gedaan in de bekende trekperioden:

23 apr 1986	5 exx.	OT
25 apr 1986	4 exx.	OT
14 mei 1986	2 exx.	OT
24 mei 1986	2 exx.	DT
24 apr 1987	1 ex.	OT
25 apr 1987	1 exx.	DT
29 apr 1987	4 exx.	DT
5 mei 1987	2 exx.	OT
7 mei 1987	2 exx.	OT
23 mei 1987	4 exx.	DT
24 mei 1987	2 exx.	OT
25 mei 1987	1 ex.	OT

5.3.60. Grote Stern*Sterna sandvicensis*

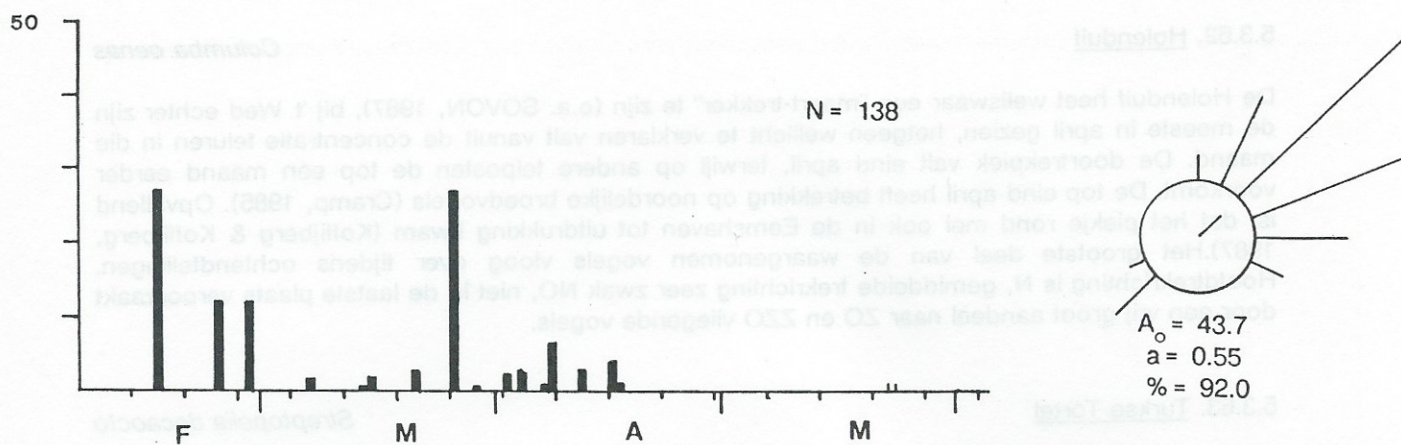
De waarneming van een Grote Stern past goed in het door Camphuysen & van Dijk (1983) geschetste doortrekverloop:

25 mei 1987	1 ex.	OT
-------------	-------	----

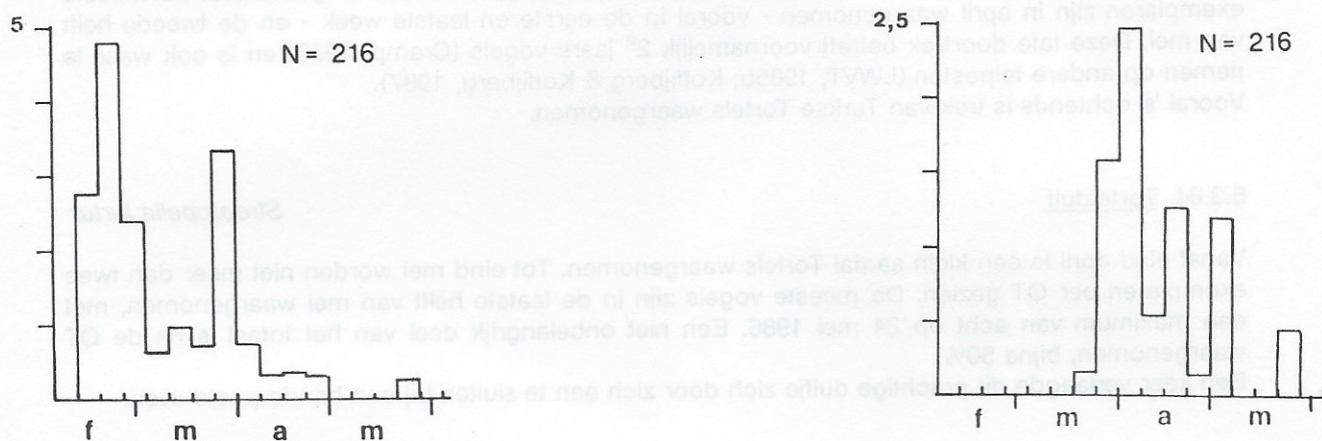
5.3.61. Houtduif*Columba palumbus*

Het doortrekverloop van de Houtduif laat een mooi patroon zien. Vanaf eind februari trekt de soort door. Half maart (15 mrt 1986: 230 exx.) treedt de eerste en grootste piek op, waarna de aantallen eerst afnemen, maar rond half april voor een tweede, kleinere piek zorgen (12 apr 1986: 64 exx. in een OT). Daarna komt de trek langzaam tot een eind.

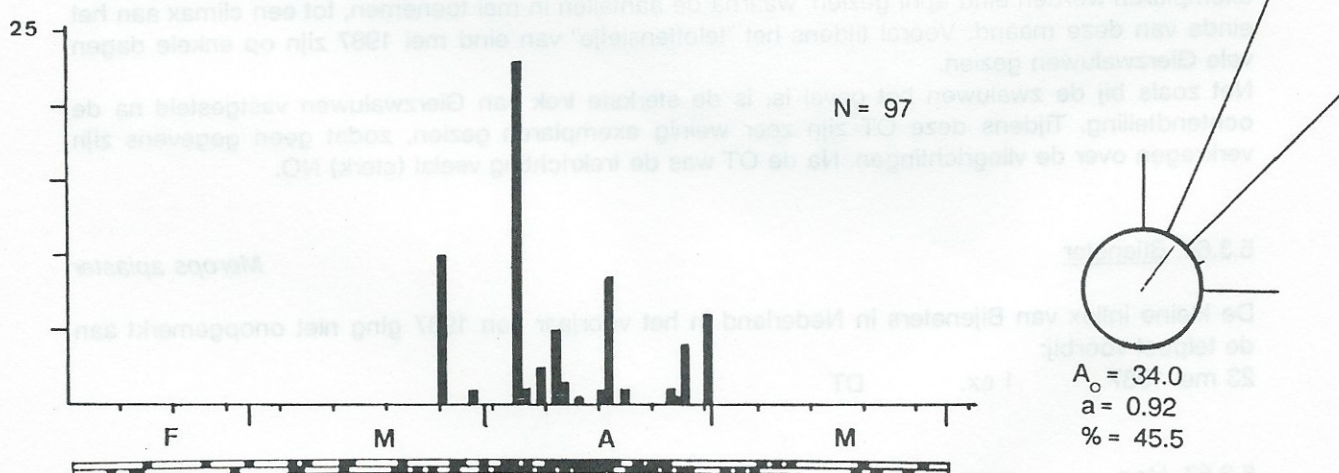
Driekwart van alle vogels is tijdens de OT waargenomen. De Houtduif vliegt vaak in kleine groepjes. De hoofdtrekrichting is NNO, de gemiddelde trekrichting matig zwak NO.

Figuur 35. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Stormmeeuw.

Stormmeeuw

Figuur 36. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Kleine Mantelmeeuw.

5.3.62. Holenduif*Columba oenas*

De Holenduif heet weliswaar een "maart-trekker" te zijn (o.a. SOVON, 1987), bij 't Wed echter zijn de meeste in april gezien, hetgeen wellicht te verklaren valt vanuit de concentratie teluren in die maand. De doortrekkpiek valt eind april, terwijl op andere telposten de top een maand eerder voorkomt. De top eind april heeft betrekking op noordelijke broedvogels (Cramp, 1985). Opvallend is, dat het piekje rond mei ook in de Eemshaven tot uitdrukking kwam (Koffijberg & Koffijberg, 1987). Het grootste deel van de waargenomen vogels vloog over tijdens ochtendtellingen. Hoofdtrekriching is N, gemiddelde trekriching zeer zwak NO, niet in de laatste plaats veroorzaakt door een vrij groot aandeel naar ZO en ZZO vliegende vogels.

5.3.63. Turkse Tortel*Streptopelia decaocto*

Ofschoon deze Europa-veroveraar te boek staat als een standvogel met hooguit zwerfbewegingen (SOVON, 1987), zijn in twee jaar evenwel 47 Turkse Tortels als doortrekker genoteerd. De meeste exemplaren zijn in april waargenomen - vooral in de eerste en laatste week - en de tweede helft van mei. Deze late doortrek betreft voornamelijk 2^e jaars vogels (Cramp, 1985) en is ook waar te nemen op andere telposten (LWVT, 1985b; Koffijberg & Koffijberg, 1987).

Vooraf 's ochtends is trek van Turkse Tortels waargenomen.

5.3.64. Tortelduif*Streptopelia turtur*

Vanaf eind april is een klein aantal Tortels waargenomen. Tot eind mei worden niet meer dan twee exemplaren per OT gezien. De meeste vogels zijn in de laatste helft van mei waargenomen, met een maximum van acht op 24 mei 1986. Een niet onbelangrijk deel van het totaal is na de OT waargenomen, bijna 50%.

Een keer verlaagde dit prachtige duifje zich door zich aan te sluiten bij een bende postduiven.

5.3.65. Gierzwaluw*Apus apus*

Het doortrekpatroon van deze snelheidsduivel laat een stijgend aantalsverloop zien. De eerste exemplaren worden eind april gezien, waarna de aantallen in mei toenemen, tot een climax aan het einde van deze maand. Vooral tijdens het "teloffensiefje" van eind mei 1987 zijn op enkele dagen vele Gierzwaluwen gezien.

Net zoals bij de zwaluwen het geval is, is de sterkste trek van Gierzwaluwen vastgesteld na de ochtendtelling. Tijdens deze OT zijn zeer weinig exemplaren gezien, zodat geen gegevens zijn verkregen over de vliegrichtingen. Na de OT was de trekriching veelal (sterk) NO.

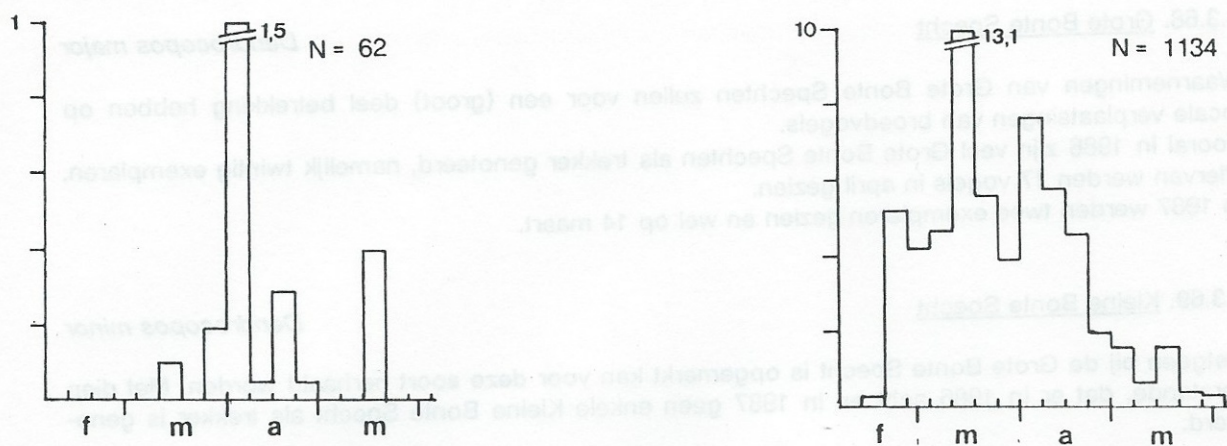
5.3.66. Bijeneter*Merops apiaster*

De kleine influx van Bijeneters in Nederland in het voorjaar van 1987 ging niet onopgemerkt aan de telpost voorbij:

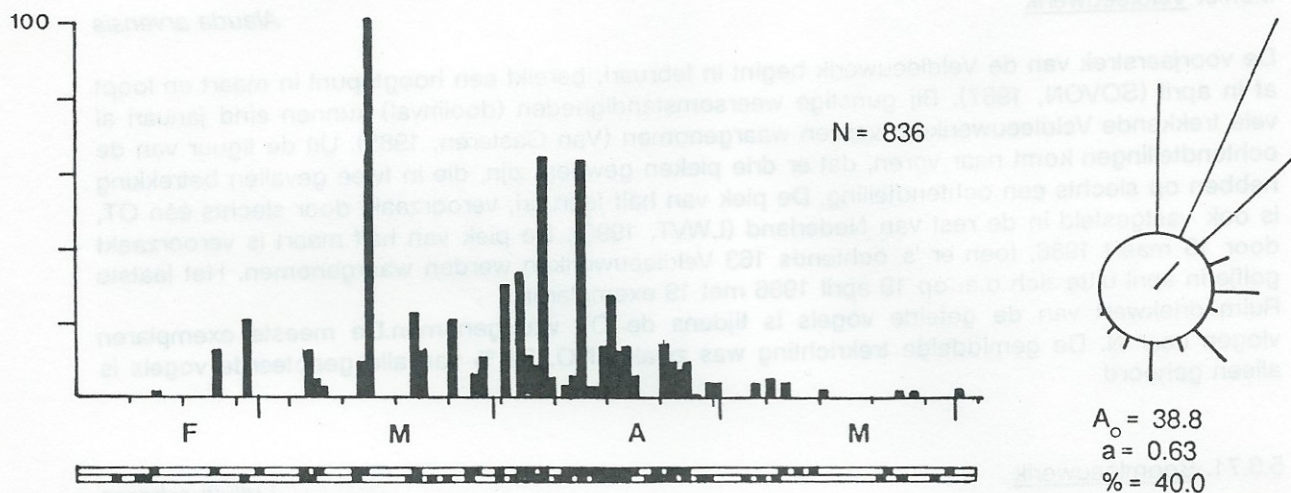
23 mei 1987 1 ex. DT

5.3.67. Hop*Upupa epops*

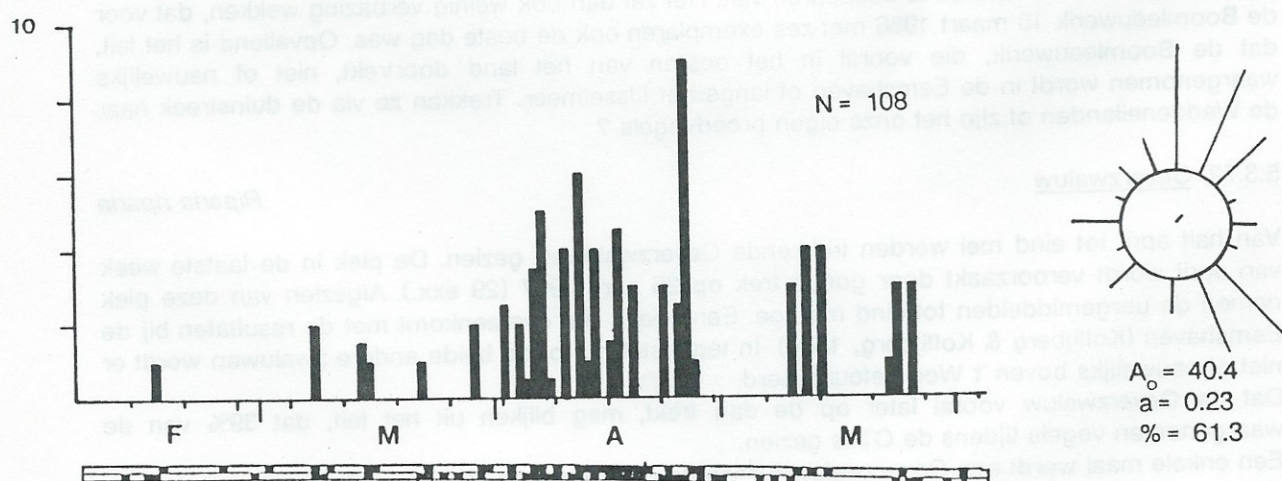
Op 3 mei 1986 werd er, nota bene door een (toevallige) passant, een overvliegende Hop op de telpost gezien.

Figuur 37. Doortrekverloop van de Grote Mantelmeeuw.

Figuur 38. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Houtduif.

5.3.68. Grote Bonte Specht*Dendrocopos major*

Waarnemingen van Grote Bonte Spechten zullen voor een (groot) deel betrekking hebben op locale verplaatsingen van broedvogels.

Voorals in 1986 zijn veel Grote Bonte Spechten als trekker genoteerd, namelijk twintig exemplaren. Hiervan werden 17 vogels in april gezien.

In 1987 werden twee exemplaren gezien en wel op 14 maart.

5.3.69. Kleine Bonte Specht*Dendrocopos minor*

Hetgeen bij de Grote Bonte Specht is opgemerkt kan voor deze soort herhaald worden. Met dien verstande, dat er in 1986 acht en in 1987 geen enkele Kleine Bonte Specht als trekker is genoteerd.

5.3.70. Veldleeuwerik*Alauda arvensis*

De voorjaars trek van de Veldleeuwerik begint in februari, bereikt een hoogtepunt in maart en loopt af in april (SOVON, 1987). Bij gunstige weersomstandigheden (dooiaval) kunnen eind januari al vele trekkende Veldleeuweriken worden waargenomen (Van Gasteren, 1985). Uit de figuur van de ochtendtellingen komt naar voren, dat er drie pieken geweest zijn, die in twee gevallen betrekking hebben op slechts een ochtendtelling. De piek van half februari, veroorzaakt door slechts één OT, is ook vastgesteld in de rest van Nederland (LWVT, 1990). De piek van half maart is veroorzaakt door 15 maart 1986, toen er 's ochtends 163 Veldleeuweriken werden waargenomen. Het laatste golfje in april uitte zich o.a. op 19 april 1986 met 19 exemplaren.

Ruim driekwart van de getelde vogels is tijdens de OT waargenomen. De meeste exemplaren vlogen naar N. De gemiddelde trekrichting was zwak NNO. 21 % van alle genoteerde vogels is alleen gehoord.

5.3.71. Boomleeuwerik*Lullula arborea*

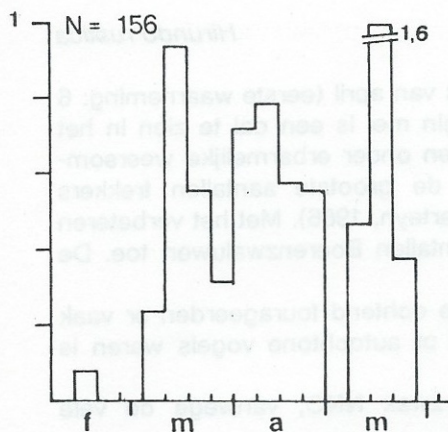
Deze verwant van de vorige soort trekt uitsluitend door in maart, en wel op dagen, dat er tevens (goede) Veldleeuwerikentrek te bespeuren valt. Het zal dan ook weinig verbazing wekken, dat voor de Boomleeuwerik 15 maart 1986 met zes exemplaren ook de beste dag was. Opvallend is het feit, dat de Boomleeuwerik, die vooral in het oosten van het land doortrekt, niet of nauwelijks waargenomen wordt in de Eemshaven of langs het IJsselmeer. Trekken ze via de duinstreek naar de Waddeneilanden of zijn het onze eigen broedvogels?

5.3.72. Oeverzwaluw*Riparia riparia*

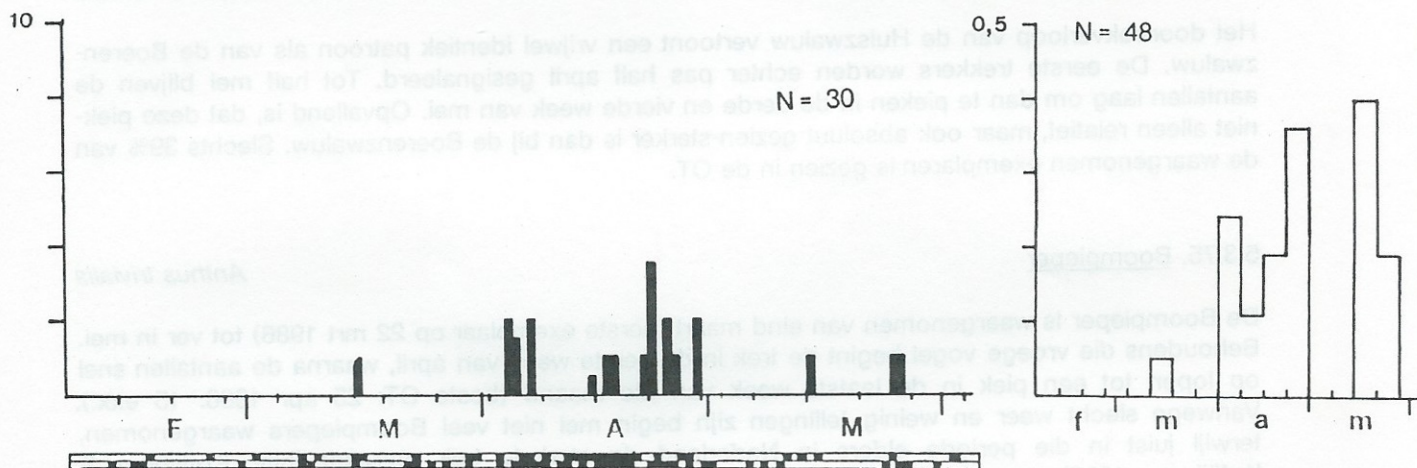
Van half april tot eind mei worden trekkende Oeverzwaluwen gezien. De piek in de laatste week van april wordt veroorzaakt door goede trek op 25 april 1987 (29 exx.). Afgezien van deze piek nemen de uurgemiddelden tot eind mei toe. Een beeld, dat overeenkomt met de resultaten bij de Eemshaven (Koffijberg & Koffijberg, 1986). In tegenstelling tot de beide andere zwaluwen wordt er niet of nauwelijks boven 't Wed gefourageerd.

Dat de Oeverzwaluw vooral later op de dag trekt, mag blijken uit het feit, dat 39% van de waargenomen vogels tijdens de OT is gezien.

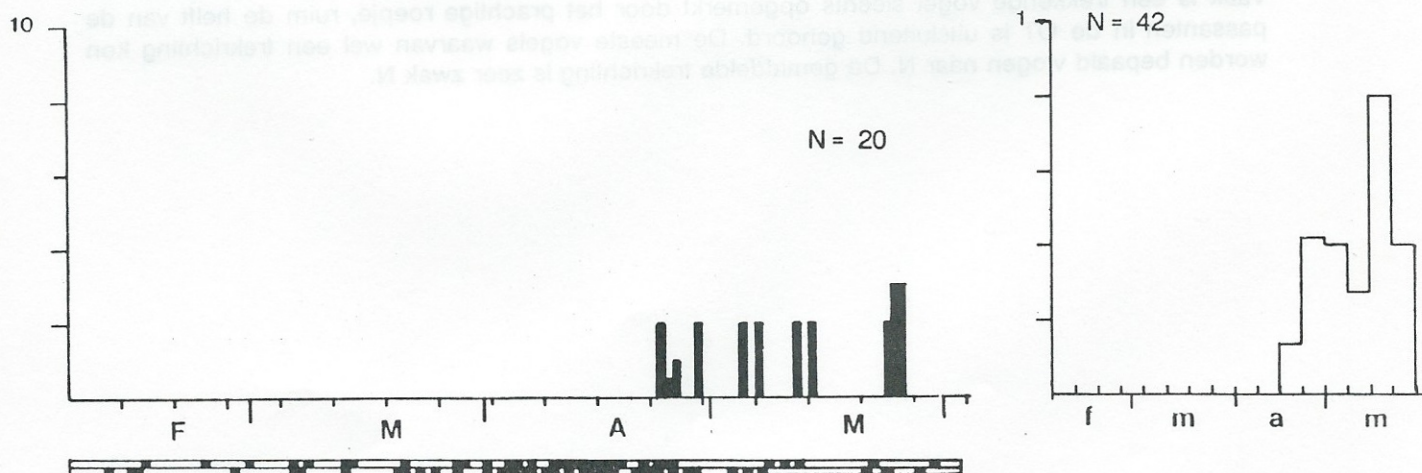
Een enkele maal wordt een Oeverzwaluw tussen de overvliegende Boerenzwaluwen gezien.

Figuur 39. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Holendui.

Figuur 40. Doortrekverloop van de Turkse Tortel.

Figuur 41. Doortrekverloop van de Torteldui.

5.3.73. Boerenzwaluw*Hirundo rustica*

De eerste Boerenzwaluwen passeren de telpost in de eerste week van april (eerste waarneming: 6 apr 1987). Langzaam nemen de aantallen toe tot eind april. Begin mei is een dal te zien in het doortrekpatroon. Deze is het gevolg van een gering aantal teluren onder erbarmelijke weersomstandigheden. Bij Breskens en De Eemshaven worden dan de grootste aantallen trekkers waargenomen (Koffijberg & Koffijberg, 1986; Van Westrienen & Marteyn, 1986). Met het verbeteren van de weersomstandigheden nemen ook de waargenomen aantallen Boerenzwaluwen toe. De top wordt in de tweede helft van mei bereikt.

In de OT werd slechts 24% van alle trekkers gezien. Later op de ochtend fourageerden er vaak enige (tientallen) exemplaren boven 't Wed. Of dit doortrekkers of autochtone vogels waren is onduidelijk.

De hoofdtrekrichting is NO, de gemiddelde trekrichting zeer zwak NNO, vanwege de vele vliegrichtingen.

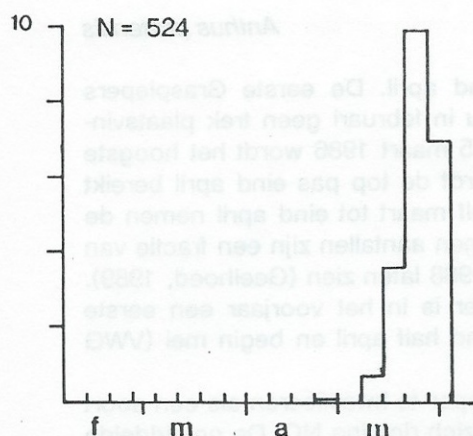
5.3.74. Huiszwaluw*Delichon urbica*

Het doortrekverloop van de Huiszwaluw vertoont een vrijwel identiek patroon als van de Boerenzwaluw. De eerste trekkers worden echter pas half april gesignaleerd. Tot half mei blijven de aantallen laag om dan te pieken in de derde en vierde week van mei. Opvallend is, dat deze piek niet alleen relatief, maar ook absoluut gezien sterker is dan bij de Boerenzwaluw. Slechts 39% van de waargenomen exemplaren is gezien in de OT.

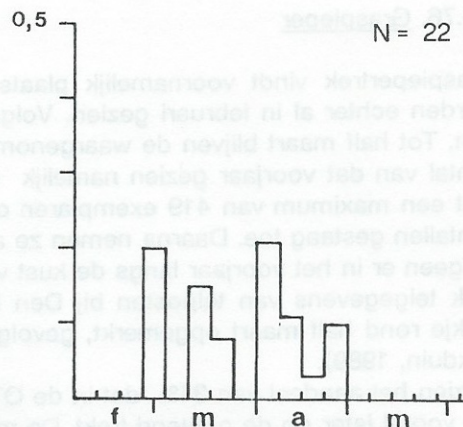
5.3.75. Boompieper*Anthus trivialis*

De Boompieper is waargenomen van eind maart (eerste exemplaar op 22 mrt 1986) tot ver in mei. Behoudens die vroege vogel begint de trek in de eerste week van april, waarna de aantallen snel op lopen tot een piek in de laatste week van die maand (beste OT: 25 apr 1986: 15 exx.). Vanwege slecht weer en weinig tellingen zijn begin mei niet veel Boompiepers waargenomen, terwijl juist in die periode elders in Nederland de sterkste trek optreedt (bijv. Koffijberg & Koffijberg, 1987). Rond half mei wordt nog een kleine opleving van de trek geconstateerd. Dit tweetoppige patroon is ook vastgesteld middels trektellingen langs de zeereep (Geelhoed, 1989).

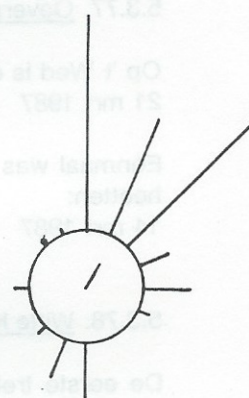
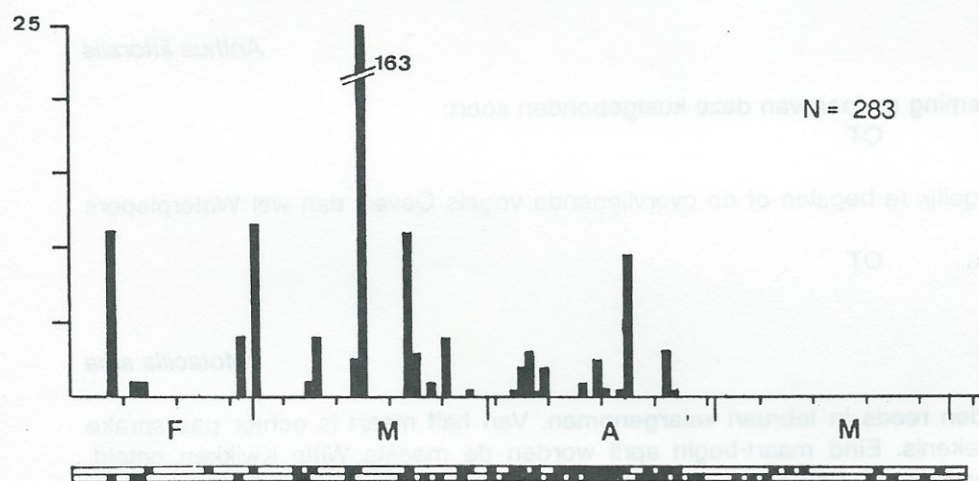
Meer dan de helft van alle waargenomen Boompiepers is gedurende dagtellingen waargenomen. Vaak is een trekkende vogel slechts opgemerkt door het prachtige roepje, ruim de helft van de passanten in de OT is uitsluitend gehoord. De meeste vogels waarvan wel een trekrichting kon worden bepaald vlogen naar N. De gemiddelde trekrichting is zeer zwak N.

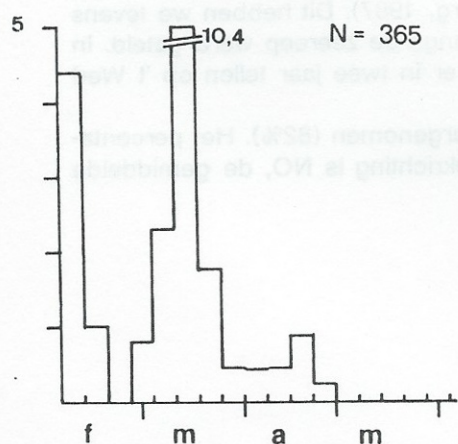
Figuur 42. Doortrekverloop van de Gierzwaluw.

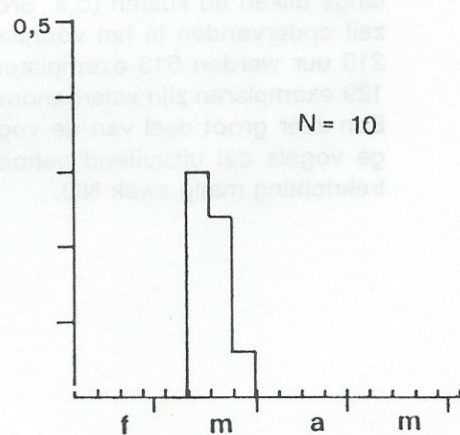
Figuur 43. Doortrekverloop van de Grote Bonte Specht.

$A_0 = 30.2$
 $a = 0.59$
 $\% = 52.5$

Figuur 45. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Veldleeuwerik.

Figuur 46. Doortrekverloop van de Boomleeuwerik.

5.3.76. Graspieper*Anthus pratensis*

Graspiepertrek vindt voornamelijk plaats van half maart tot eind april. De eerste Graspiepers worden echter al in februari gezien. Volgens Spaepen (1986) zou in februari geen trek plaatsvinden. Tot half maart blijven de waargenomen aantallen laag. Op 15 maart 1986 wordt het hoogste aantal van dat voorjaar gezien namelijk exemplaren. In 1987 wordt de top pas eind april bereikt met een maximum van 419 exemplaren op 25 april 1987. Van half maart tot eind april nemen de aantallen gestaag toe. Daarna nemen ze abrupt af. De waargenomen aantallen zijn een fractie van hetgeen er in het voorjaar langs de kust vliegt, zoals tellingen in 1988 laten zien (Geelhoed, 1989). Ook telgegevens van telposten bij Den Haag tonen dit aan. Hier is in het voorjaar een eerste piekje rond half maart opgemerkt, gevolgd door flinke pieken rond half april en begin mei (VWG Kijkduin, 1989).

Gezien het aandeel van 34%, dat in de OT is geteld, is de Graspieper te kwalificeren als een soort die vooral later op de ochtend trekt. De meeste vogels spoedden zich richting NO. De gemiddelde trekrichting is zwak NO. Ruim een kwart van de in de OT waargenomen exemplaren is uitsluitend gehoord.

5.3.77. Oeverpieper*Anthus littoralis*

Op 't Wed is één waarneming gedaan van deze kustgebonden soort:

21 mrt 1987	1 ex.	OT
-------------	-------	----

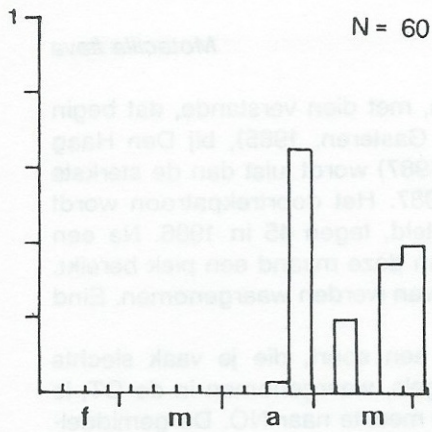
Eénmaal was het onmogelijk te bepalen of de overvliegende vogels Oever- dan wel Waterpiepers heetten:

14 mrt 1987	2 exx.	OT
-------------	--------	----

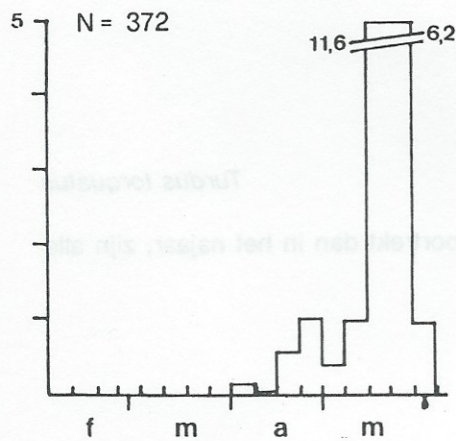
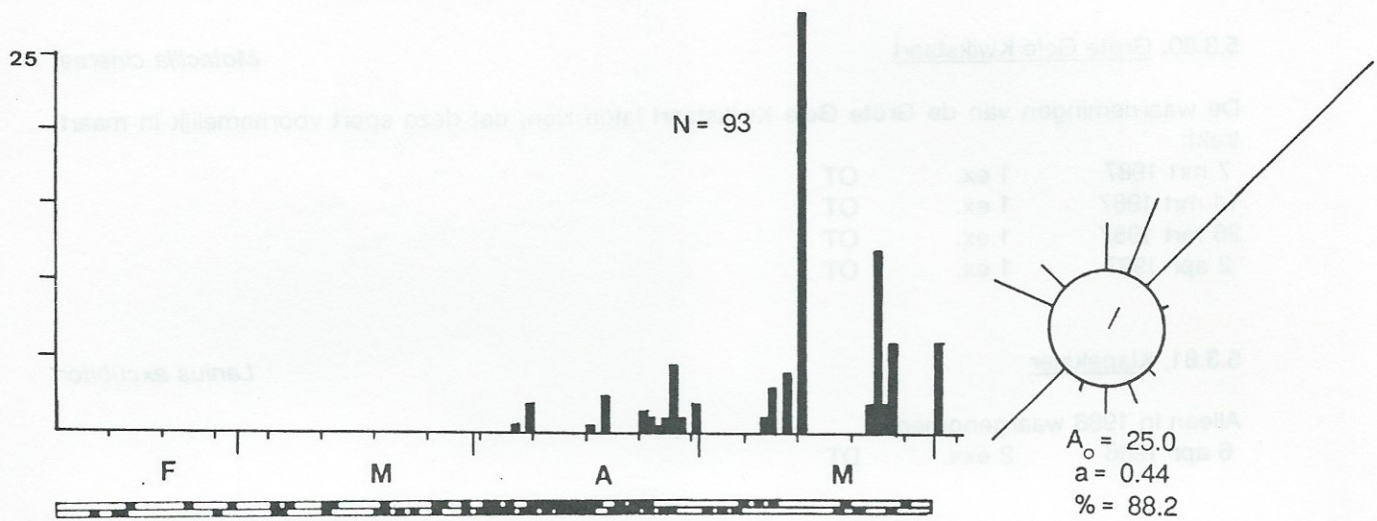
5.3.78. Witte Kwikstaart*Motacilla alba*

De eerste trekkers worden reeds in februari waargenomen. Van half maart is echter pas sprake van enige trek van betekenis. Eind maart-begin april worden de meeste Witte Kwikken geteld. Daarna loopt de trek langzaam af. Begin mei zijn de laatste exemplaren genoteerd. Beste dag was 15 maart 1986 met slechts 14 exemplaren. Witte Kwikstaarten laten zich echter stuwten, vooral langs dijken en kusten (o.a. Brouwer, 1983; Koffijberg en Koffijberg, 1987). Dit hebben we tevens zelf ondervonden in het voorjaar van 1988, toen voor het eerst langs de zeereep werd geteld. In 213 uur werden 513 exemplaren geteld (Geelhoed, 1989), terwijl er in twee jaar tellen op 't Wed 129 exemplaren zijn waargenomen.

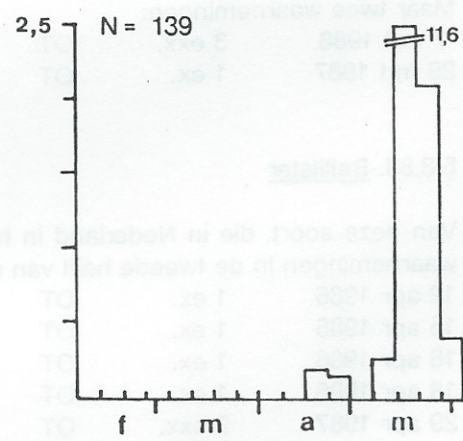
Een zeer groot deel van de vogels is tijdens ochtendtellingen waargenomen (82%). Het percentage vogels dat uitsluitend gehoord is, bedraagt 33%. De hoofdtrekrichting is NO, de gemiddelde trekrichting matig zwak NO.

Figuur 47. Doortrekverloop van de Oeverzwaluw.

Figuur 48. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Boerenwaluw.

Figuur 49. Doortrekverloop van de Huiszwaluw.

5.3.79. Gele Kwikstaart*Motacilla flava*

Vrijwel alle Gele Kwikstaarten bij 't Wed zijn in april waargenomen, met dien verstande, dat begin mei amper geteld is. Langs het IJsselmeer (Brouwer, 1983; van Gasteren, 1985), bij Den Haag (VWG Kijkduin, 1989) en de Eemshaven (Koffijberg en Koffijberg, 1987) wordt juist dan de sterkste trek vastgesteld. De eerste Gele Kwik is genoteerd op 2 april 1987. Het doortrekpatroon wordt hoofdzakelijk bepaald door 1987, waarin 184 exemplaren zijn geteld, tegen 45 in 1986. Na een aarzelende start in de eerste weken van april wordt aan het eind van deze maand een piek bereikt. Beste dag was 25 april 1987, toen er over de hele dag 90 exemplaren werden waargenomen. Eind mei 1987 zijn de laatste exemplaren opgeschreven.

Tijdens de OT passeert 49% de telpost. De Gele Kwikstaart is een soort, die je vaak slechts ontdekt door het kenmerkende roepje. Maar liefst 46% van de vogels, waargenomen in de OT, is alleen gehoord. Van de exemplaren, die wel gezien zijn, vlogen de meeste naar NO. De gemiddelde trekrichting is eveneens zeer sterk NO.

5.3.80. Grote Gele Kwikstaart*Motacilla cinerea*

De waarnemingen van de Grote Gele Kwikstaart laten zien, dat deze soort voornamelijk in maart trekt:

7 mrt 1987	1 ex.	OT
14 mrt 1987	1 ex.	OT
26 mrt 1987	1 ex.	OT
2 apr 1987	1 ex.	OT

5.3.81. Klaapekster*Lanius excubitor*

Alleen in 1986 waargenomen:

6 apr 1986	2 exx.	DT
------------	--------	----

5.3.82. Heggemus*Prunella modularis*

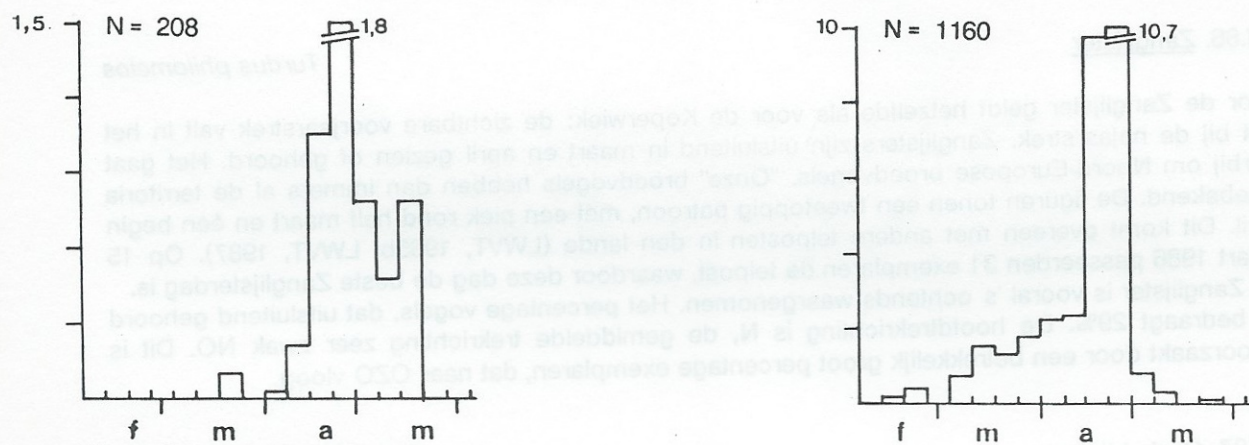
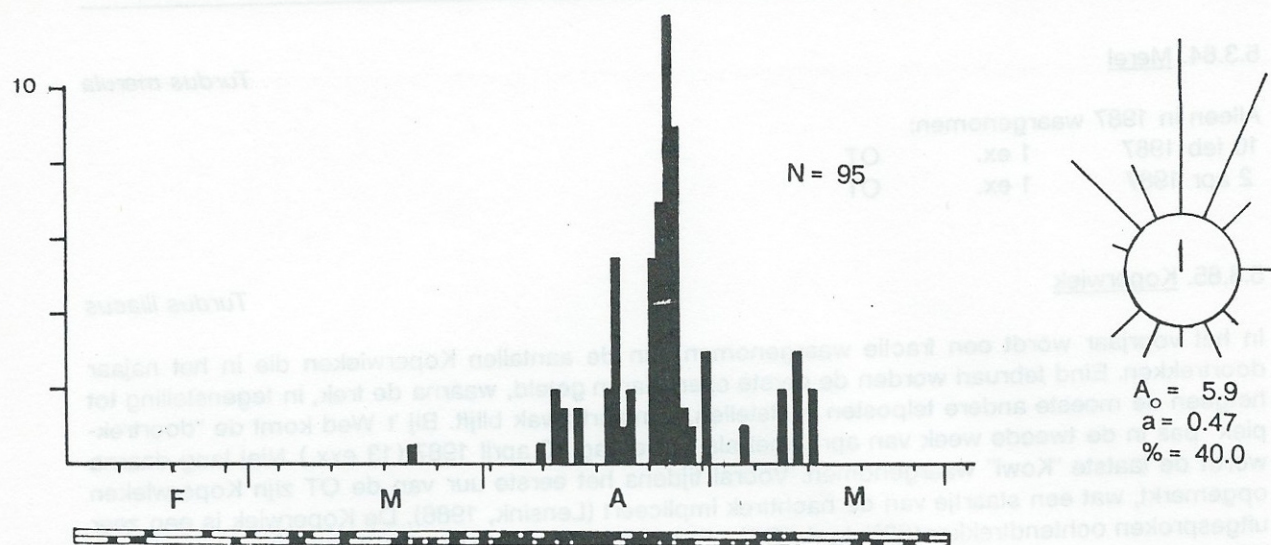
Maar twee waarnemingen:

7 mrt 1986	3 exx.	OT
29 mrt 1987	1 ex.	OT

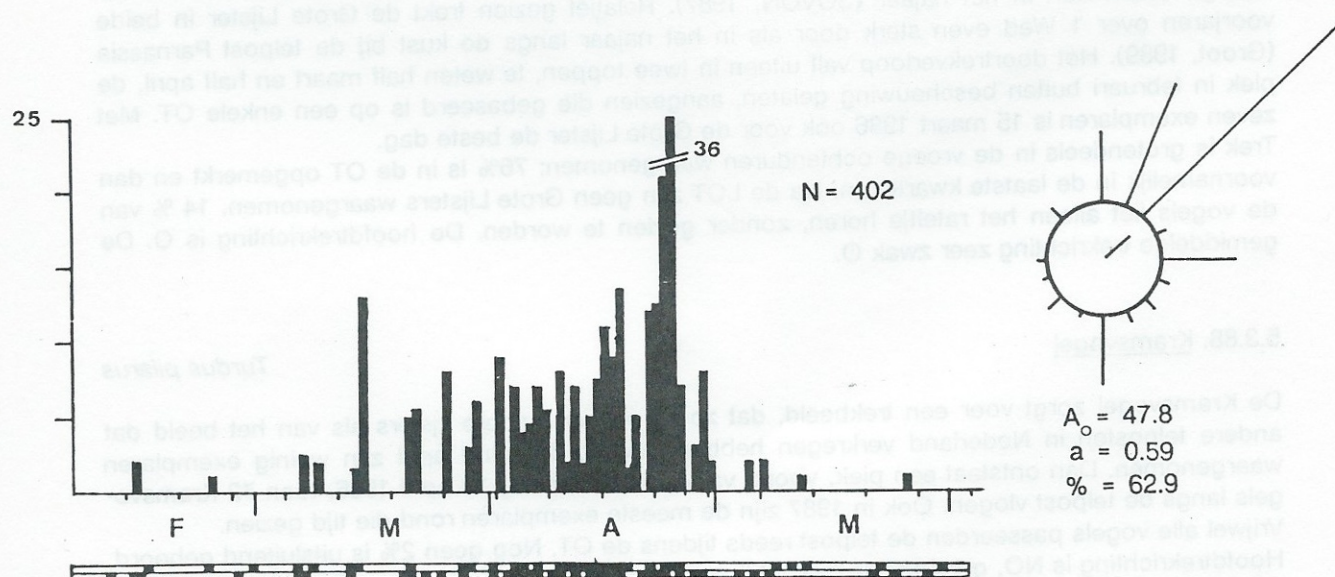
5.3.83. Beflijster*Turdus torquatus*

Van deze soort, die in Nederland in het voorjaar veel sterker doortrekt dan in het najaar, zijn alle waarnemingen in de tweede helft van april gedaan:

12 apr 1986	1 ex.	OT
15 apr 1986	1 ex.	OT
16 apr 1986	1 ex.	OT
18 apr 1986	1 ex.	OT
29 apr 1987	2 exx.	OT

Figuur 50. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Boompieper.

Figuur 51. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Graspieper.

5.3.84. Merel*Turdus merula*

Alleen in 1987 waargenomen:

10 feb 1987	1 ex.	OT
2 apr 1987	1 ex.	OT

5.3.85. Koperwiek*Turdus iliacus*

In het voorjaar wordt een fractie waargenomen van de aantallen Koperwieken die in het najaar doortrekken. Eind februari worden de eerste exemplaren geteld, waarna de trek, in tegenstelling tot hetgeen de meeste andere telposten vaststellen, in maart zwak blijft. Bij 't Wed komt de "doortrek-piek" pas in de tweede week van april, met als beste dag 10 april 1987 (13 exx.). Niet lang daarna wordt de laatste "Kowi" waargenomen. Vooral tijdens het eerste uur van de OT zijn Koperwieken opgemerkt, wat een staartje van de nachttrek impliceert (Lensink, 1986). De Koperwiek is een zeer uitgesproken ochtendtrekker (93% in de OT). Bijna 40% van de vogels is alleen gehoord. Vlieggezelschap kreeg de Koperwiek alleen van de Kramsvogel.

5.3.86. Zanglijster*Turdus philomelos*

Voor de Zanglijster geldt hetzelfde als voor de Koperwiek: de zichtbare voorjaars trek valt in het niet bij de najaars trek. Zanglijsters zijn uitsluitend in maart en april gezien of gehoord. Het gaat hierbij om Noord-Europese broedvogels. "Onze" broedvogels hebben dan immers al de territoria afgebakend. De figuren tonen een tweetoppig patroon, met een piek rond half maart en één begin april. Dit komt overeen met andere telposten in den lande (LWVT, 1985b; LWVT, 1987). Op 15 maart 1986 passeerden 31 exemplaren de telpost, waardoor deze dag de beste Zanglijsterdag is. De Zanglijster is vooral 's ochtends waargenomen. Het percentage vogels, dat uitsluitend gehoord is, bedraagt 29%. De hoofdtrekrichting is N, de gemiddelde trekrichting zeer zwak NO. Dit is veroorzaakt door een betrekkelijk groot percentage exemplaren, dat naar OZO vloog.

5.3.87. Grote Lijster*Turdus viscivorus*

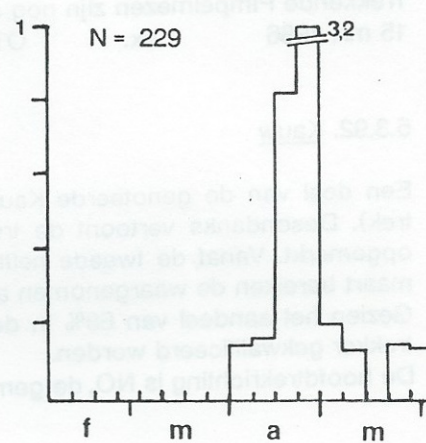
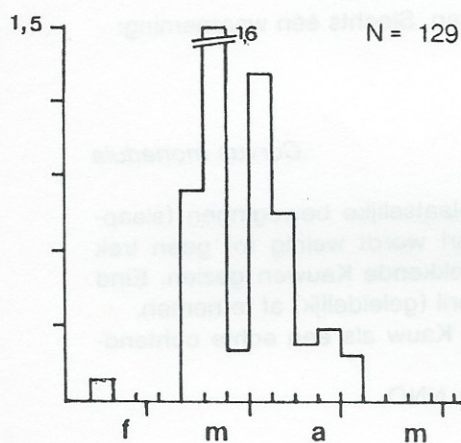
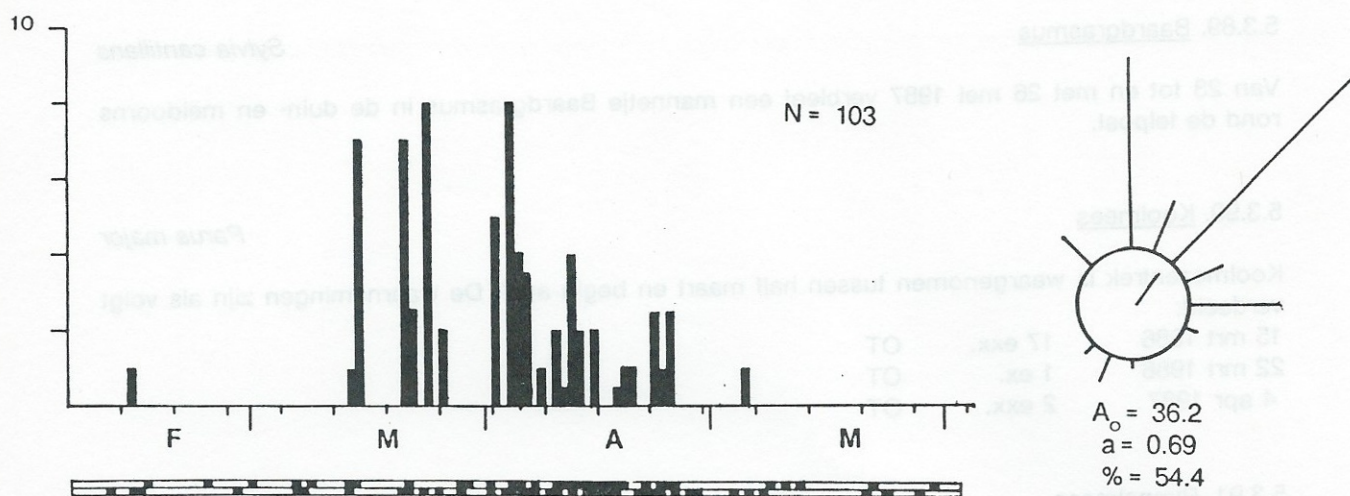
In tegenstelling tot de andere lijstersoorten wordt de Grote Lijster in het voorjaar niet minder waargenomen dan in het najaar (SOVON, 1987). Relatief gezien trekt de Grote Lijster in beide voorjaren over 't Wed even sterk door als in het najaar langs de kust bij de telpost Parnassia (Groot, 1989). Het doortrekverloop valt uiteen in twee toppen, te weten half maart en half april, de piek in februari buiten beschouwing gelaten, aangezien die gebaseerd is op een enkele OT. Met zeven exemplaren is 15 maart 1986 ook voor de Grote Lijster de beste dag.

Trek is grotendeels in de vroege ochtenduren waargenomen; 76% is in de OT opgemerkt en dan voornamelijk in de laatste kwartieren. Na de LOT zijn geen Grote Lijsters waargenomen. 14 % van de vogels liet alleen het rateltje horen, zonder gezien te worden. De hoofdtrekrichting is O. De gemiddelde trekrichting zeer zwak O.

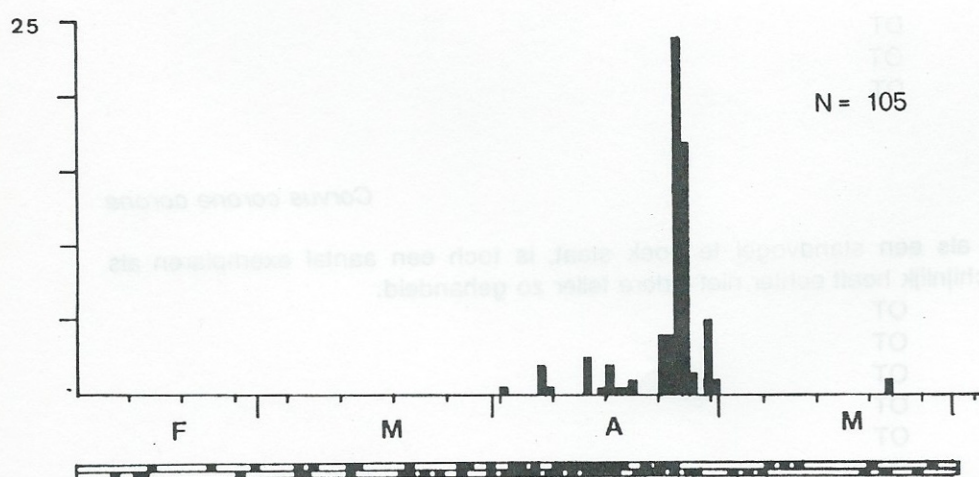
5.3.88. Kramsvogel*Turdus pilarus*

De Kramsvogel zorgt voor een trekbeeld, dat zowel van de andere lijsters als van het beeld dat andere telposten in Nederland verkregen hebben, afwijkt. Tot eind april zijn weinig exemplaren waargenomen. Dan ontstaat een piek, vooral vanwege de topdag 19 april 1986, toen 72 Kramsvogels langs de telpost vlogen. Ook in 1987 zijn de meeste exemplaren rond die tijd gezien.

Vrijwel alle vogels passeerden de telpost reeds tijdens de OT. Nog geen 2% is uitsluitend gehoord. Hoofdtrekrichting is NO, gemiddelde trekrichting sterk ONO.

Figuur 52. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Witte Kwikstaart.

Figuur 53. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Gele Kwikstaart.

5.3.89. Baardgrasmus*Sylvia cantillans*

Van 23 tot en met 26 mei 1987 verbleef een mannetje Baardgrasmus in de duin- en meidoorns rond de telpost.

5.3.90. Koolmees*Parus major*

Koolmezentrek is waargenomen tussen half maart en begin april. De waarnemingen zijn als volgt verdeeld:

15 mrt 1986	17 exx.	OT
22 mrt 1986	1 ex.	OT
4 apr 1987	2 exx.	OT

5.3.91. Pimpelmees*Parus caeruleus*

Trekkende Pimpelmezen zijn nog schaarser dan trekkende Koolmezen. Slechts één waarneming:

15 mrt 1986	1 ex.	OT
-------------	-------	----

5.3.92. Kauw*Corvus monedula*

Een deel van de genoteerde Kauwen zal betrekking hebben op plaatselijke bewegingen (slaap-trek). Desondanks vertoont de trek een aardig patroon. In februari wordt weinig tot geen trek opgemerkt. Vanaf de tweede helft van maart worden regelmatig trekkende Kauwen gezien. Eind maart bereiken de waargenomen aantallen een hoogtepunt om in april (geleidelijk) af te nemen. Gezien het aandeel van 68% in de OT opgemerkte vogels mag de Kauw als een echte ochtend-trekker gekwalificeerd worden.

De hoofdtrekrichting is NO, de gemiddelde trekrichting is matig zwak NNO.

5.3.93. Roek*Corvus frugilegus*

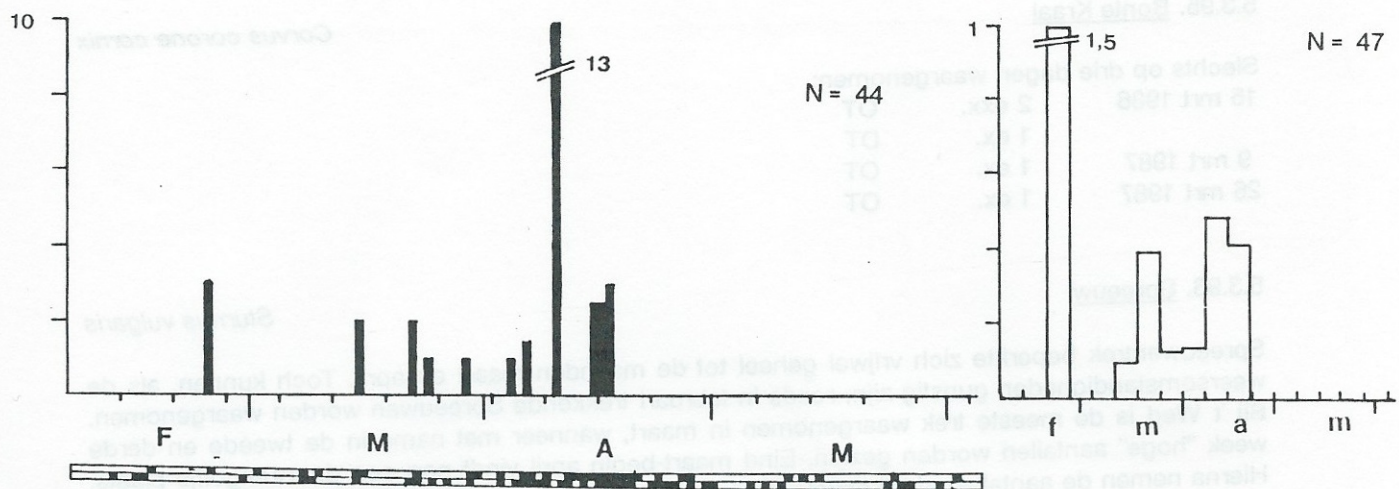
Drie waarnemingen :

15 mrt 1986	2 exx.	DT
10 mei 1986	2 exx.	OT
29 apr 1987	2 exx.	DT

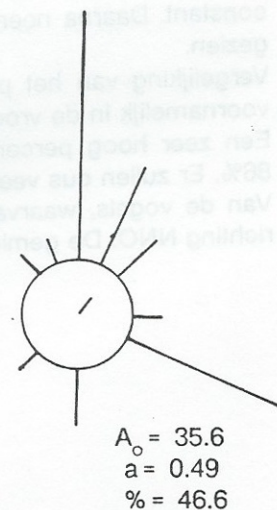
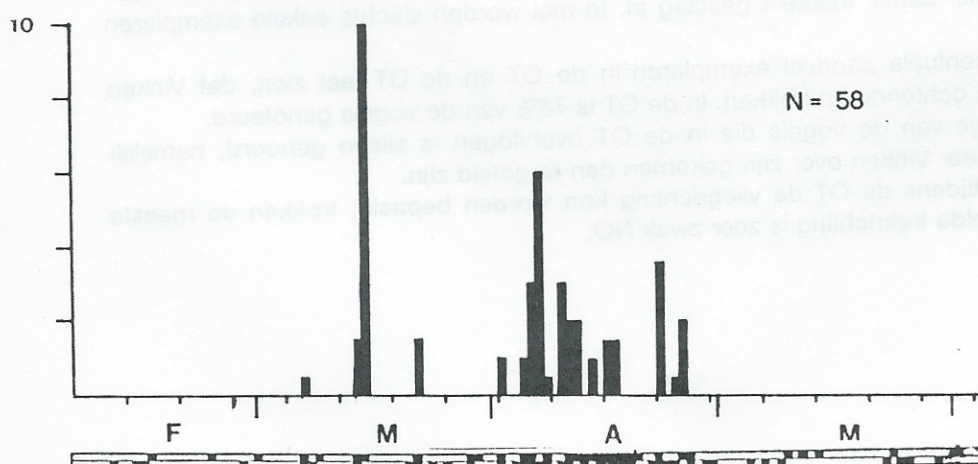
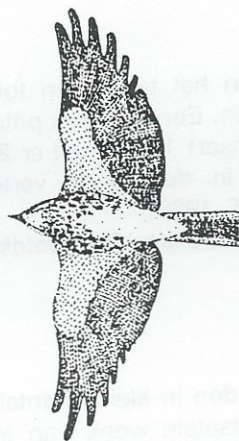
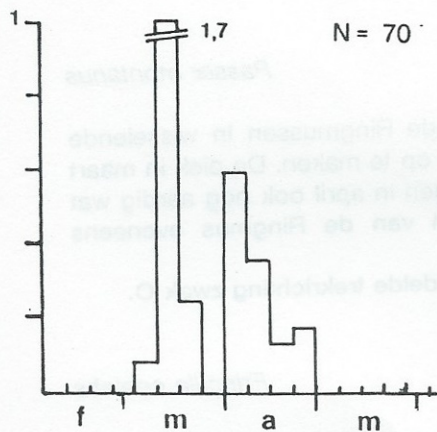
5.3.94. Zwarte Kraai*Corvus corone corone*

Hoewel de Zwarte Kraai als een standvogel te boek staat, is toch een aantal exemplaren als trekker genoteerd. Waarschijnlijk heeft echter niet iedere teller zo gehandeld.

15 mrt 1986	1 ex.	OT
5 apr 1986	1 ex.	OT
19 apr 1986	2 exx.	OT
14 mrt 1987	1 ex.	OT
21 mrt 1987	2 exx.	OT
24 mrt 1987	1 ex.	OT

Figuur 54. Doortrekverloop van de Koperwiek.

Figuur 55. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Zanglijster.

5.3.95. Bonte Kraai*Corvus corone cornix*

Slechts op drie dagen waargenomen:

15 mrt 1986	2 exx.	OT
	1 ex.	DT
9 mrt 1987	1 ex.	OT
26 mrt 1987	1 ex.	OT

5.3.96. Spreeuw*Sturnus vulgaris*

Spreeuwentrek beperkte zich vrijwel geheel tot de maanden maart en april. Toch kunnen, als de weersomstandigheden gunstig zijn, reeds in februari trekkende Spreeuwen worden waargenomen. Bij 't Wed is de meeste trek waargenomen in maart, wanneer met name in de tweede en derde week "hoge" aantallen worden gezien. Eind maart-begin april vindt nog een doortrekgolfje plaats. Hierna nemen de aantallen af tot enkele tientallen vogels per tellingen.

De Spreeuw is een uitgesproken ochtendtrekker, 80% van het totaal wordt al in de OT gezien.

De hoofdtrekriching is NO, de gemiddelde trekriching zwak NO.

5.3.97. Ringmus*Passer montanus*

Vanaf de opening van het telseizoen tot ver in april zijn trekkende Ringmussen in wisselende aantallen waargenomen. Een duidelijk patroon valt niet zo makkelijk op te maken. De piek in maart is te danken aan 15 maart 1986, toen er 24 zijn gezien. Verder vliegen in april ook nog aardig wat Ringmussen voorbij. In den lande vertoont het doortrekpatoon van de Ringmus eveneens schommelingen (LWVT, 1990).

De soort is een ochtendtrekker. De hoofdtrekriching is O. De gemiddelde trekriching zwak O.

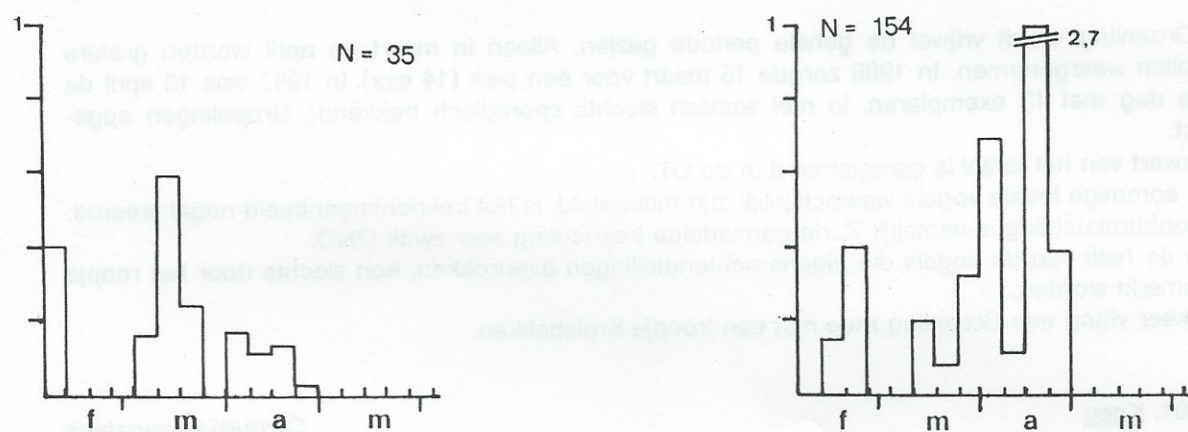
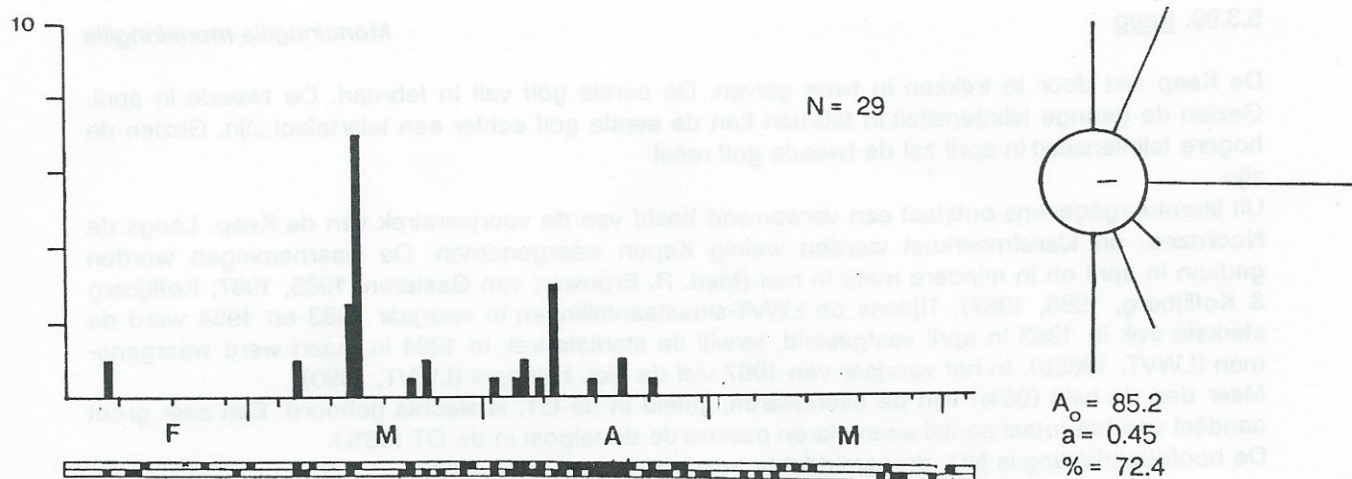
5.3.98. Vink*Fringilla coelebs*

Trekkende Vinken worden in kleine aantallen gezien. Vanaf half februari neemt het aantal toe tot een maximum in de laatste week van februari. Tot half maart is de treksterkte min of meer constant. Daarna neemt het aantal trekkers gestaag af. In mei worden slechts enkele exemplaren gezien.

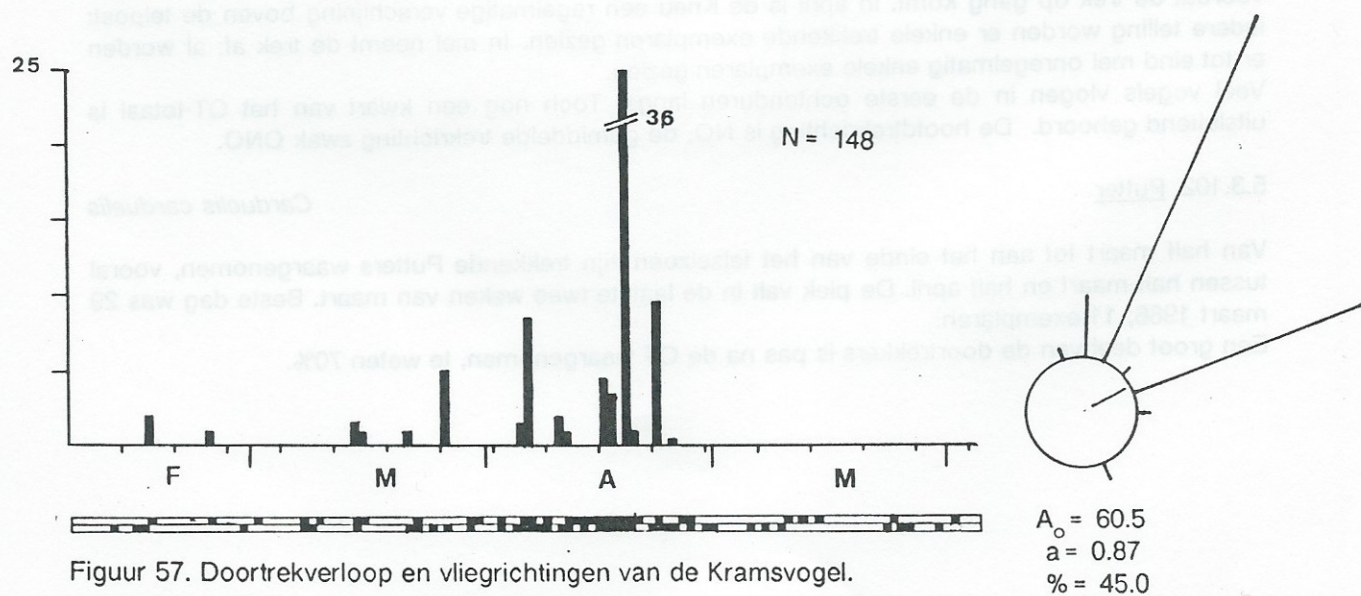
Vergelijking van het procentuele aandeel exemplaren in de OT en de DT laat zien, dat Vinken voornamelijk in de vroege ochtenduren trekken. In de OT is 73% van de vogels genoteerd.

Een zeer hoog percentage van de vogels die in de OT overvlogen is alleen gehoord, namelijk 86%. Er zullen dus veel meer Vinken over zijn gekomen dan er geteld zijn.

Van de vogels, waarvan tijdens de OT de vliegrichting kon worden bepaald, trokken de meeste richting NNO. De gemiddelde trekriching is zeer zwak NO.

Figuur 56. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Grote Lijster.

Figuur 57. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Kramsvogel.

5.3.99. Keep*Montifringilla montifringilla*

De Keep lijkt door te trekken in twee golven. De eerste golf valt in februari. De tweede in april. Gezien de geringe telintensiteit in februari kan de eerste golf echter een telartefact zijn. Gezien de hogere telintensiteit in april zal de tweede golf reëel zijn.

Uit literatuurgegevens ontstaat een verwarrend beeld van de voorjaarsrek van de Keep. Langs de Noordzee- en IJsselmeerkust worden weinig Kepen waargenomen. De waarnemingen worden gedaan in april en in mindere mate in mei (Med. R. Brouwer; van Gasteren, 1985, 1987; Koffijberg & Koffijberg, 1986, 1987). Tijdens de LWVT-simultaantellingen in voorjaar 1983 en 1984 werd de sterkste trek in 1983 in april vastgesteld, terwijl de sterkste trek in 1984 in maart werd waargenomen (LWVT, 1985b). In het voorjaar van 1987 viel de piek half april (LWVT, 1990).

Meer dan de helft (66%) van de exemplaren, geteld in de OT, is slechts gehoord. Een zeer groot aandeel van het totaal aantal exemplaren passeerde de telpost in de OT (88%).

De hoofdtrekrichting is NO, de gemiddelde trekrichting zeer zwak ONO.

5.3.100. Groenling*Chloris chloris*

De Groenling wordt vrijwel de gehele periode gezien. Alleen in maart en april worden grotere aantallen waargenomen. In 1986 zorgde 15 maart voor een piek (14 exx). In 1987 was 13 april de beste dag met 13 exemplaren. In mei worden slechts sporadisch trekkende Groenlingen opgemerkt.

Driekwart van het totaal is geregistreerd in de OT.

Daar sommige locale vogels waarschijnlijk zijn meegeteld, is het trekrichtingenbeeld nogal vreemd: de hoofdtrekrichting is namelijk Z, de gemiddelde trekrichting zeer zwak ONO.

Bijna de helft van de vogels die tijdens ochtendtellingen overtrokken, kon slechts door het roepje opgemerkt worden.

Een keer vloog een Groenling mee met een troepje Kruisbekken.

5.3.101. Kneu*Carduelis cannabina*

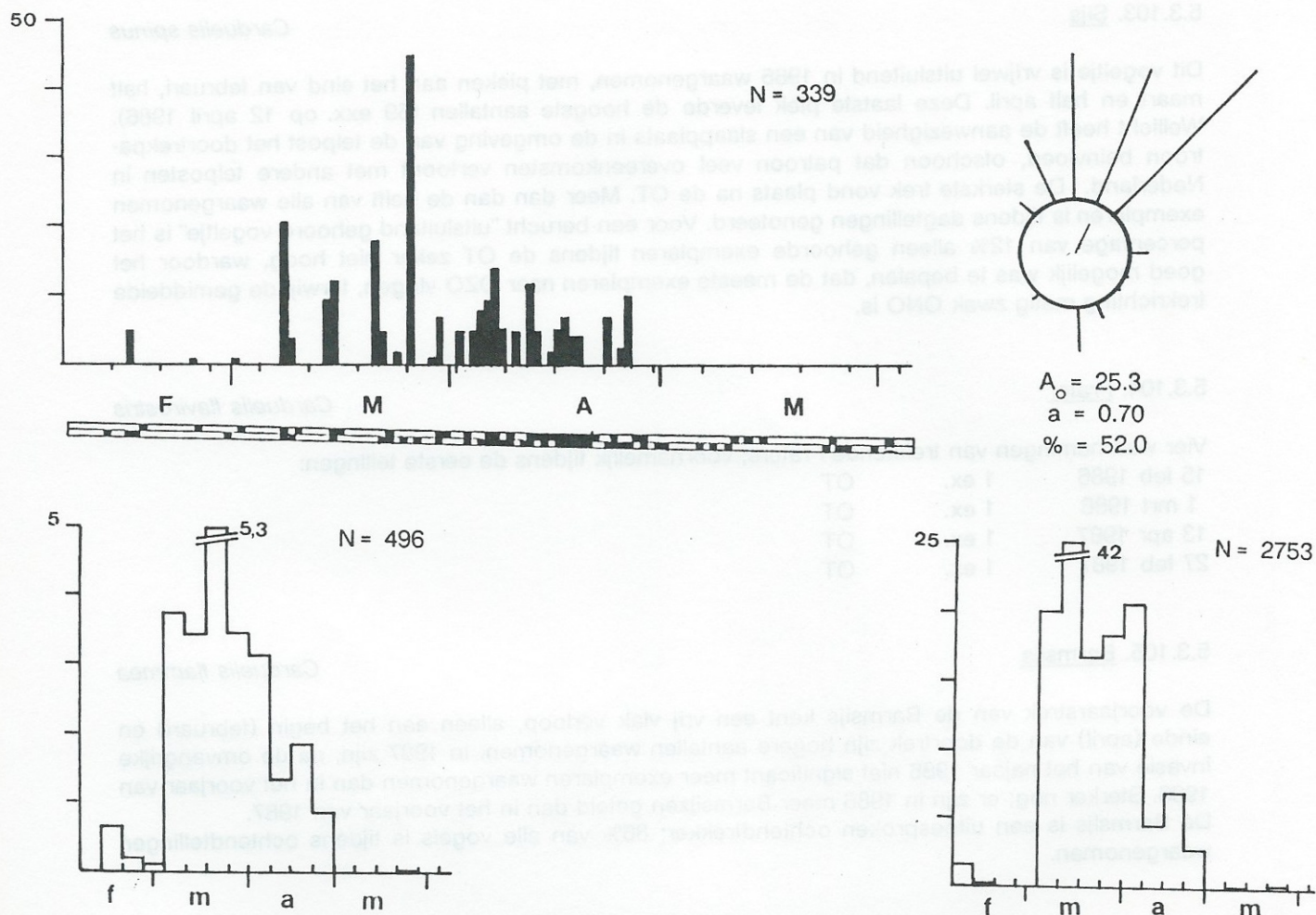
Hoewel de eerste Kneuen al op de eerste teldag zijn waargenomen, duurt het tot eind maart voordat de trek op gang komt. In april is de Kneu een regelmatige verschijning boven de telpost: iedere telling worden er enkele trekkende exemplaren gezien. In mei neemt de trek af; al worden er tot eind mei onregelmatig enkele exemplaren gezien.

Veel vogels vlogen in de eerste ochtenduren langs. Toch nog een kwart van het OT-totaal is uitsluitend gehoord. De hoofdtrekrichting is NO, de gemiddelde trekrichting zwak ONO.

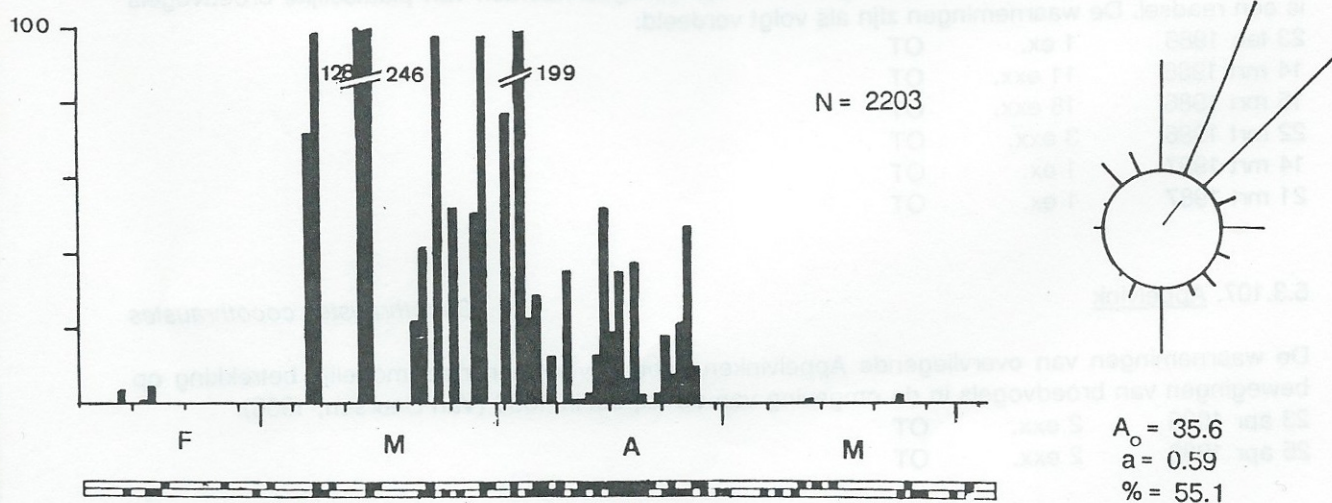
5.3.102. Putter*Carduelis carduelis*

Van half maart tot aan het einde van het telseizoen zijn trekkende Putters waargenomen, vooral tussen half maart en half april. De piek valt in de laatste twee weken van maart. Beste dag was 29 maart 1986; 11 exemplaren.

Een groot deel van de doortrekkers is pas na de OT waargenomen, te weten 70%.

Figuur 58. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Kauw.

Figuur 59. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Spreeuw.

5.3.103. Sijs*Carduelis spinus*

Dit vogeltje is vrijwel uitsluitend in 1986 waargenomen, met pieken aan het eind van februari, half maart en half april. Deze laatste piek leverde de hoogste aantallen (59 exx. op 12 april 1986). Wellicht heeft de aanwezigheid van een slaappleats in de omgeving van de telpost het doortrekpatroon beïnvloed, ofschoon dat patroon veel overeenkomsten vertoont met andere telposten in Nederland. De sterkste trek vond plaats na de OT. Meer dan dan de helft van alle waargenomen exemplaren is tijdens dagtellingen genoteerd. Voor een berucht "uitsluitend gehoord-vogeltje" is het percentage van 12% alleen gehoorde exemplaren tijdens de OT zeker niet hoog, waardoor het goed mogelijk was te bepalen, dat de meeste exemplaren naar OZO vlogen, terwijl de gemiddelde trekrichting matig zwak ONO is.

5.3.104. Frater*Carduelis flavirostris*

Vier waarnemingen van trekkende Fraters; voornamelijk tijdens de eerste tellingen:

15 feb 1986	1 ex.	OT
1 mrt 1986	1 ex.	OT
13 apr 1987	1 ex.	OT
27 feb 1987	1 ex.	OT

5.3.105. Barmsijs*Carduelis flammea*

De voorjaars trek van de Barmsijs kent een vrij vlak verloop, alleen aan het begin (februari) en einde (april) van de doortrek zijn hogere aantallen waargenomen. In 1987 zijn, na de omvangrijke invasie van het najaar 1986 niet significant meer exemplaren waargenomen dan in het voorjaar van 1986. Sterker nog; er zijn in 1986 meer Barmsijsen geteld dan in het voorjaar van 1987.

De Barmsijs is een uitgesproken ochtendtrekker; 86% van alle vogels is tijdens ochtendtellingen waargenomen.

5.3.106. Kruisbek*Loxia curvirostra*

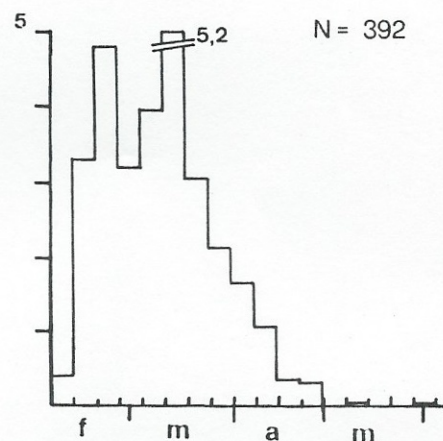
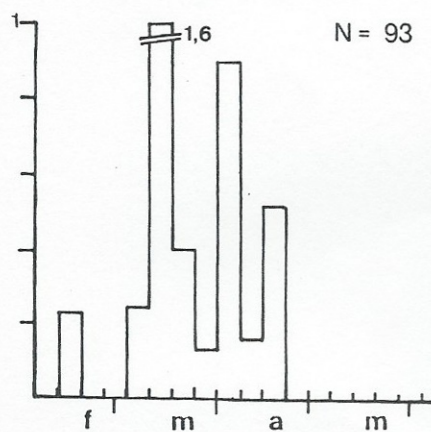
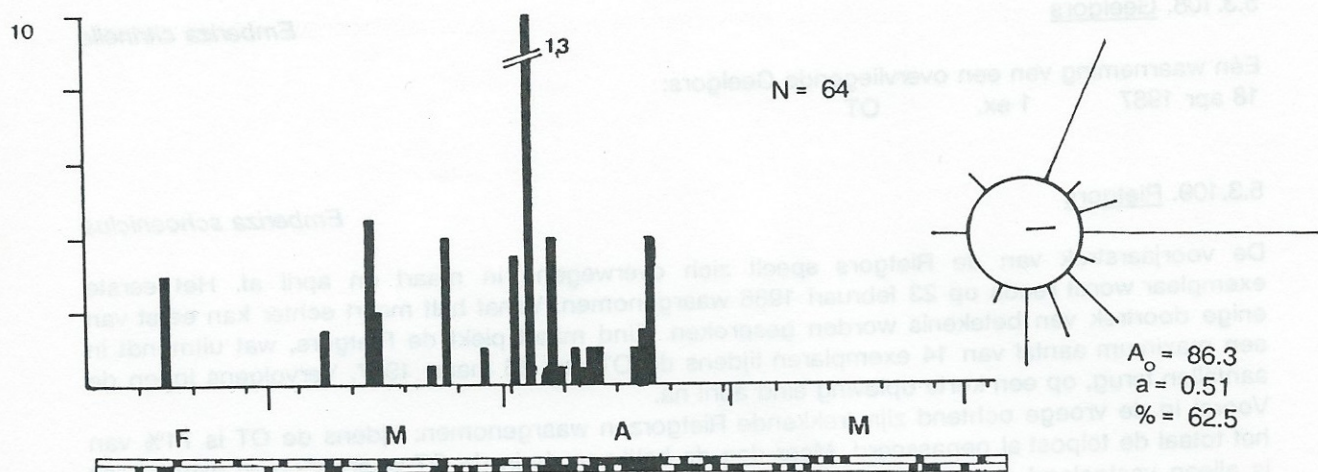
Van de tweede decade van februari t/m de tweede decade van maart zijn Kruisbekken gezien. In hoeverre de waarnemingen betrekking hebben op fourageërvluchten van plaatselijke broedvogels is een raadsel. De waarnemingen zijn als volgt verdeeld:

23 feb 1986	1 ex.	OT
14 mrt 1986	11 exx.	OT
15 mrt 1986	18 exx.	OT
22 mrt 1986	3 exx.	OT
14 mrt 1987	1 ex.	OT
21 mrt 1987	1 ex.	OT

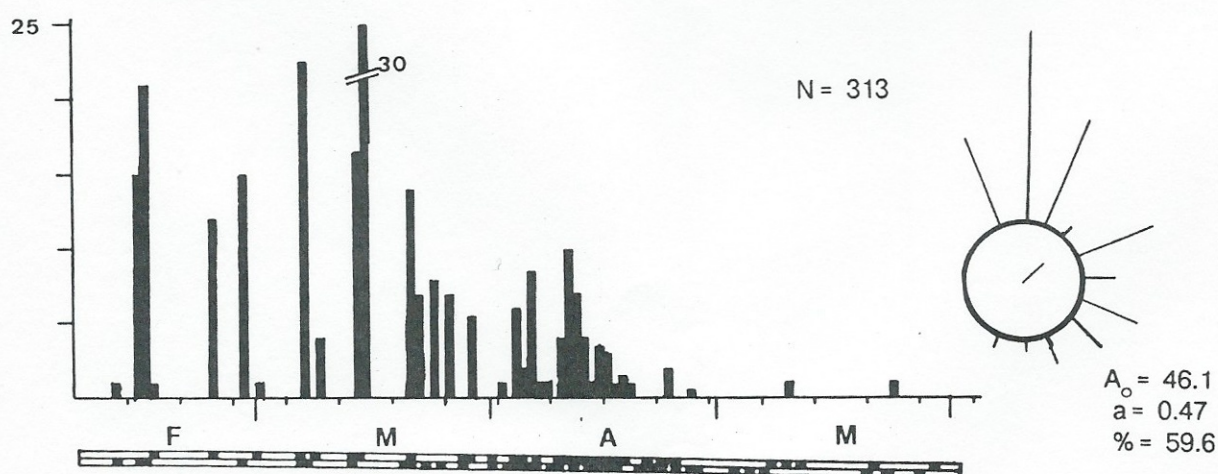
5.3.107. Appelvink*Coccythraustes coccythraustes*

De waarnemingen van overvliegende Appelvinken hebben voor een deel mogelijk betrekking op bewegingen van broedvogels in de omgeving van de telpost in 1986 (Van Deursen, 1986):

23 apr 1986	2 exx.	OT
25 apr 1986	2 exx.	OT

Figuur 60. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Ringmus.

Figuur 61. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Vink.

5.3.108. Geelgors*Emberiza citrinella*

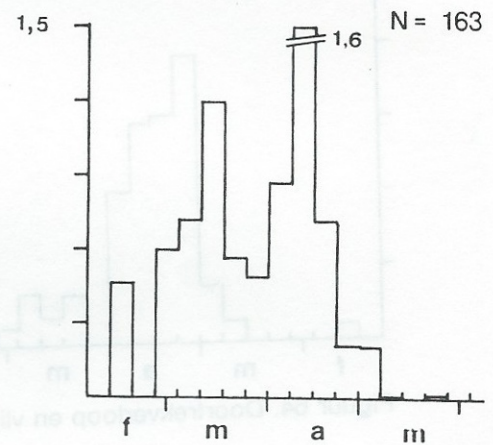
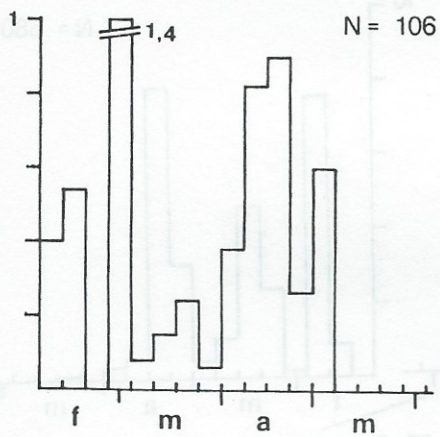
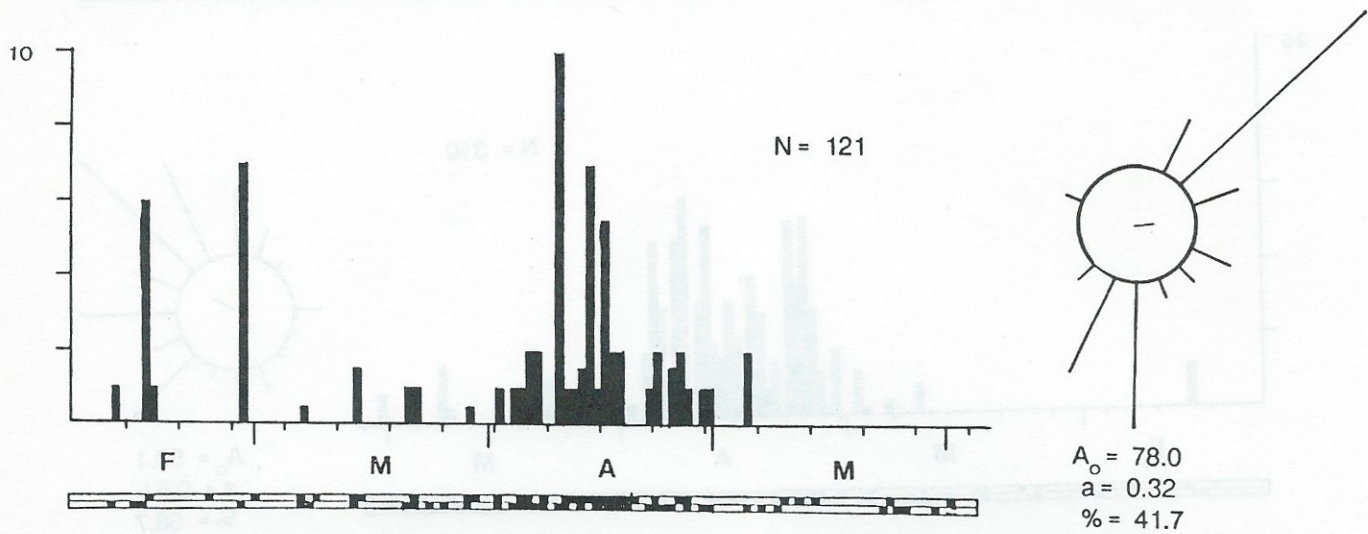
Eén waarneming van een overvliegende Geelgors:

18 apr 1987 1 ex. OT

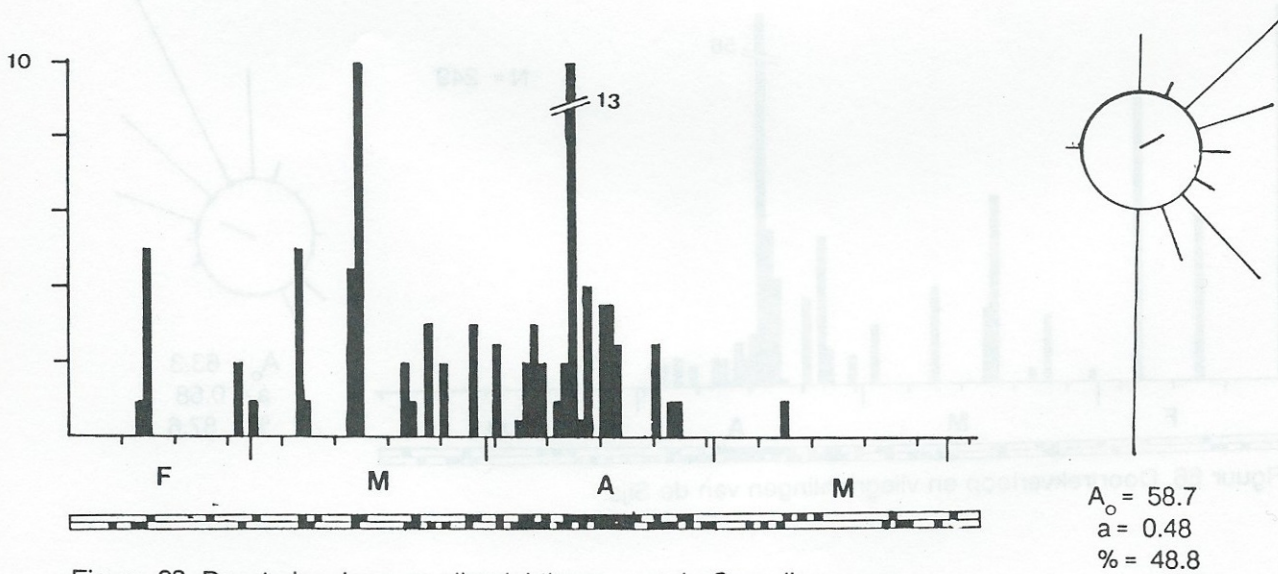
5.3.109. Rietgors*Emberiza schoeniclus*

De voorjaars trek van de Rietgors speelt zich overwegend in maart en april af. Het eerste exemplaar wordt reeds op 23 februari 1986 waargenomen. Vanaf half maart echter kan eerst van enige doortrek van betekenis worden gesproken. Eind maart piekt de Rietgors, wat uitmondt in een maximum aantal van 14 exemplaren tijdens de OT van 26 maart 1987. Vervolgens lopen de aantallen terug, op een korte opleving eind april na.

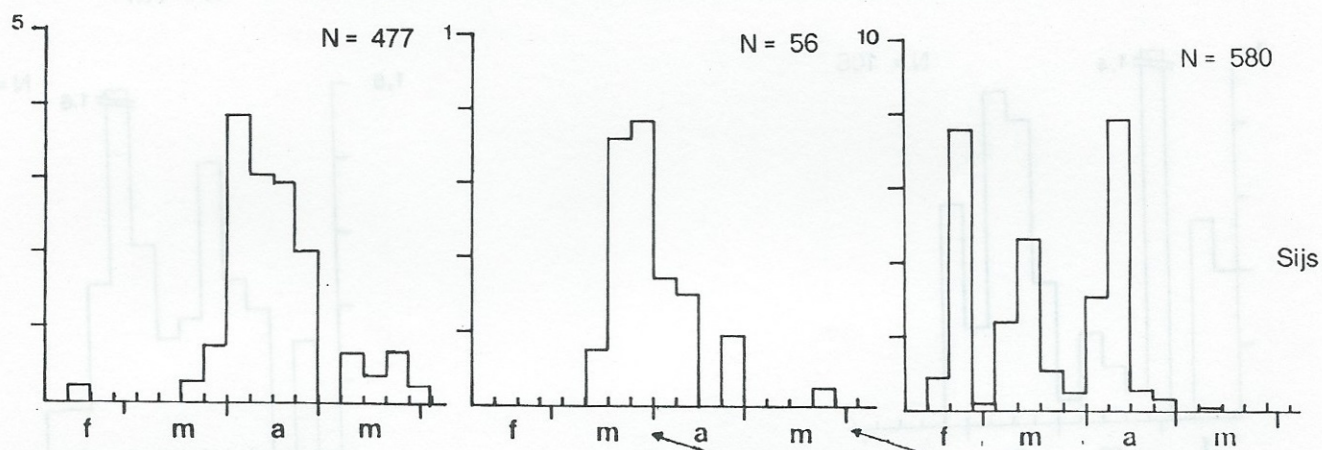
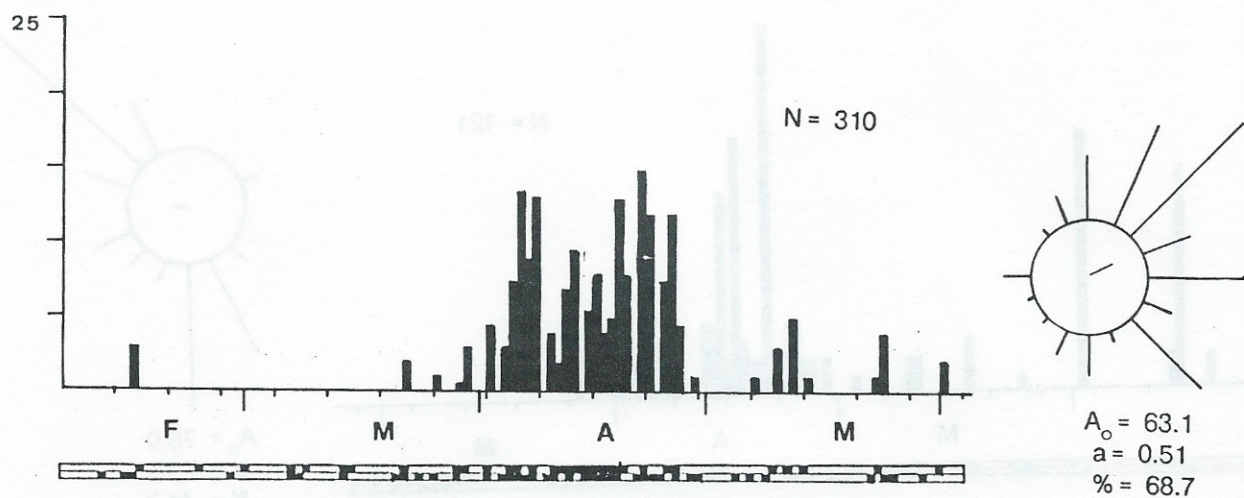
Vooral in de vroege ochtend zijn trekkende Rietgorzen waargenomen: tijdens de OT is 71% van het totaal de telpost al gepasseerd. Meer dan de helft van de in de OT waargenomen exemplaren is alleen vastgelegd door middel van het roepje (51%). Van de overige Rietgorzen kon worden geconstateerd, dat de meeste N als trekrichting hadden. De gemiddelde trekrichting was zeer zwak NNO.

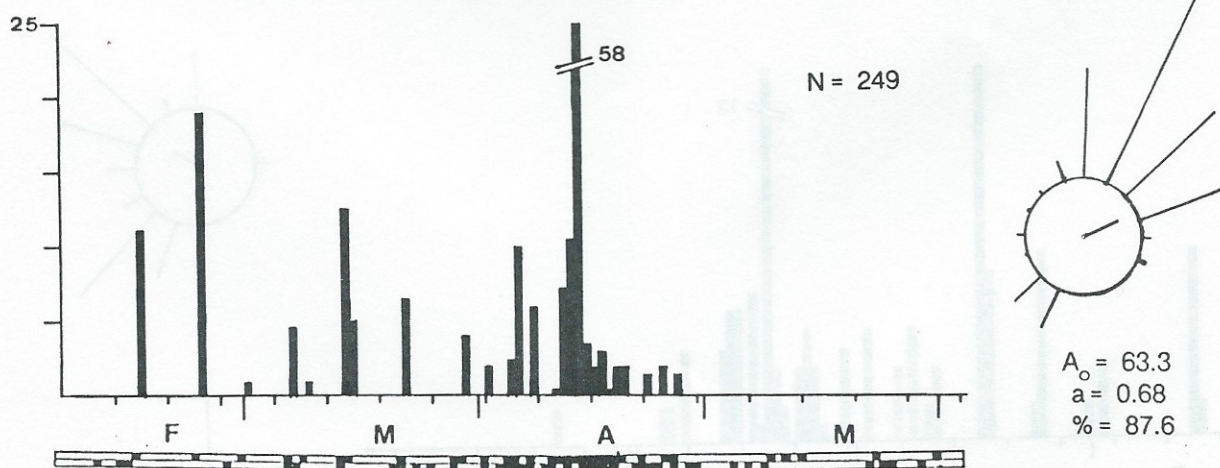
Figuur 62. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Keep.

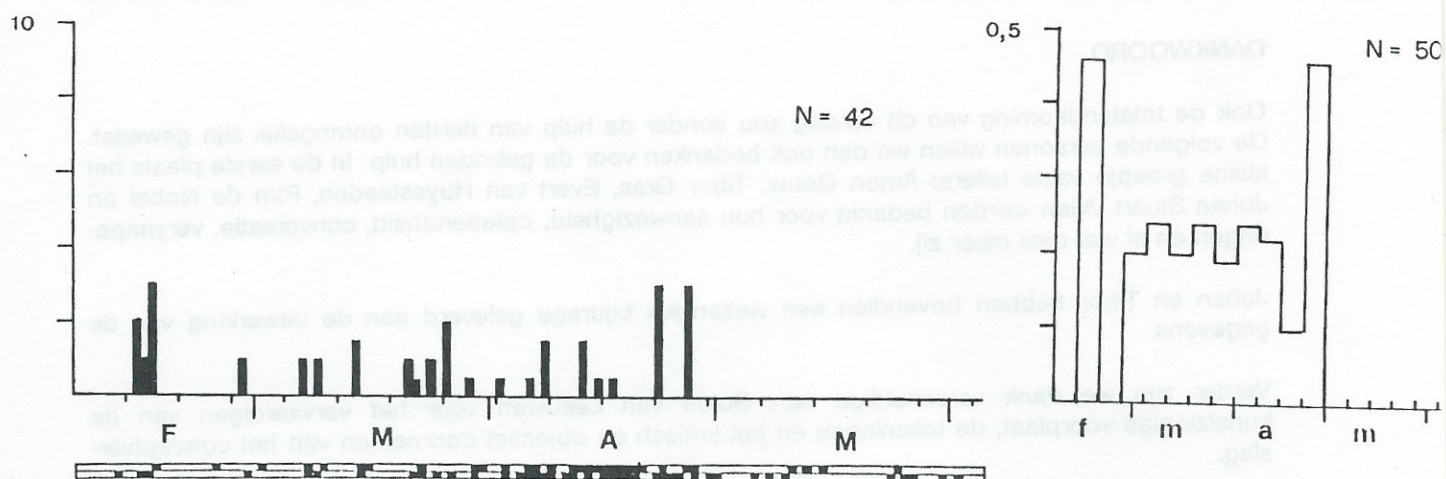
Figuur 63. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Groenling.

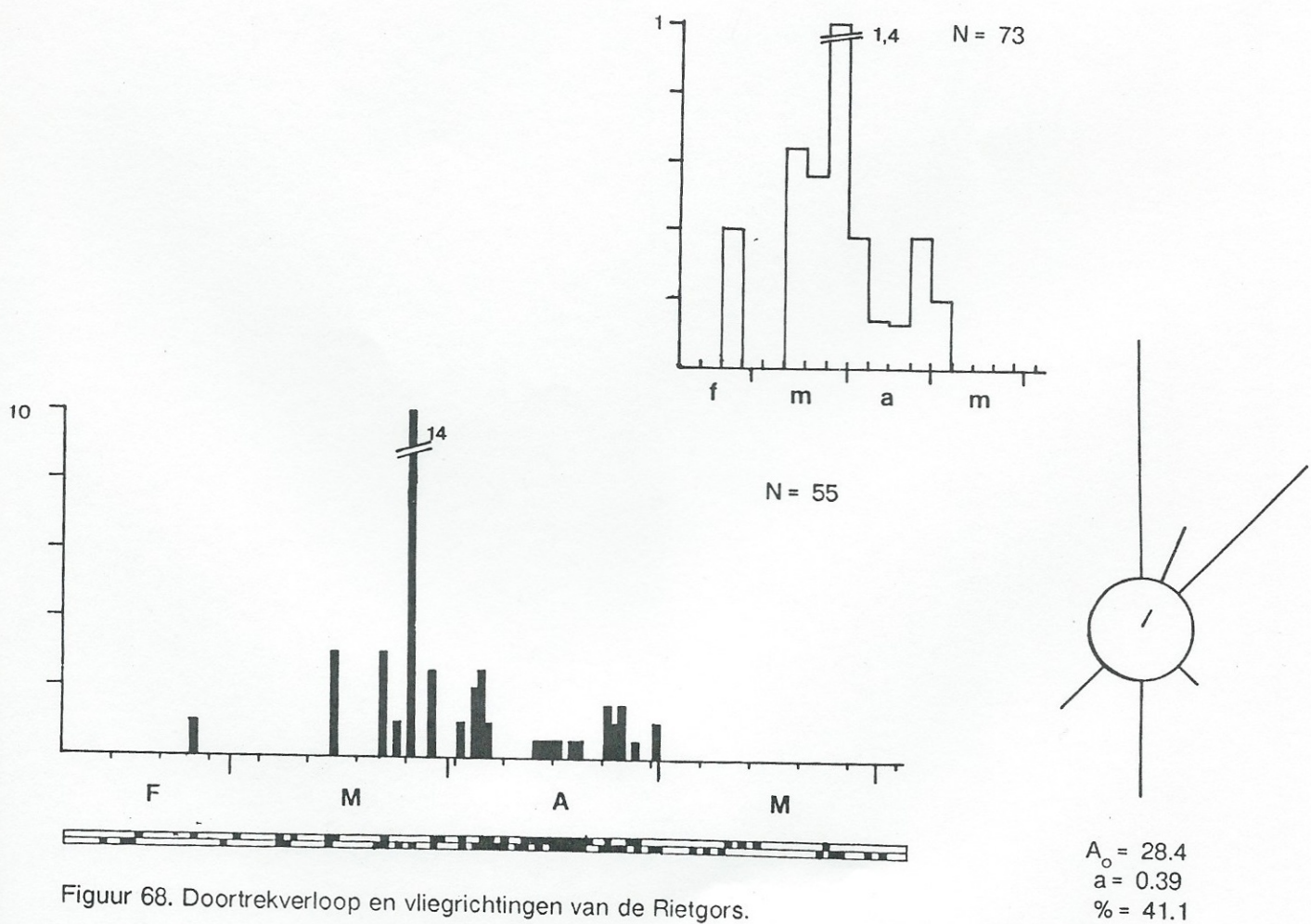
Figuur 64. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Kneue. Figuur 65. Doortrekverloop van de Putter.

Figuur 66. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Sijs.

Figuur 67. Doortrekverloop van de Barmsijs.

Figuur 68. Doortrekverloop en vliegrichtingen van de Rietgors.

DANKWOORD

Ook de totstandkoming van dit verslag zou zonder de hulp van derden onmogelijk zijn geweest. De volgende personen willen we dan ook bedanken voor de geboden hulp. In de eerste plaats het kleine groepje vaste tellers: Amon Gouw, Tibor Gras, Evert van Huyssteeden, Pim de Nobel en Johan Stuart. Allen worden bedankt voor hun aanwezigheid, oplettendheid, conversatie, versnaperingen en al wat dies meer zij.

Johan en Tibor hebben bovendien een wezenlijke bijdrage geleverd aan de uitwerking van de gegevens.

Verder zijn we dank verschuldigd aan Guido van Leeuwen voor het vervaardigen van de kunstzinnige voorplaat, de tekeningen en het kritisch en objectief doornemen van het conceptverslag.

Jaap Meindersma stelde ons in staat het verslag uit te printen.

Tenslotte dient het Biogeografisch Informatie Centrum (BIC) bedankt te worden voor het vermenigvuldigen van het verslag.

LITERATUUR

- Berthold, P., 1984. The endogenous control of bird migration: a survey of experimental evidence. *Bird Study* 31(1): 19-27.
- Brouwer, R.E., 1983. Vogeltrektellingen bij Medemblik voorjaar 1983. Gest. rapport, Medemblik.
- Brouwer, R., 1985. Vogeltrektellingen bij Medemblik, najaar 1983. Gest. rapport, Medemblik.
- Bruderer, B., 1971. Radarbeobachtungen über den Frühlingszug im Schweizerischen Mittelland. *Der Ornithologische Beobachter* 68(3): 89-158.
- Buurma, L.S., 1987. Patronen van hoge vogeltrek boven het Noordzeegebied in oktober. *Limosa* 60(2): 63-74.
- Buurma, L.S., Lensink, R. & Linnartz L.G., 1986. De hoogte van breedfronttrek overdag boven Twente: een vergelijking van radar en visuele waarnemingen in oktober 1984. *Limosa* 59(4): 169-182.
- Bijtel H.J.V., van den, 1985. Verschillen in resultaten van vogeltrektellingen uitgevoerd door onafhankelijk van elkaar opererende waarnemers. Gest. rapport, Amsterdam.
- Camphuysen, C.J. & Dijk, J., van, 1983. Zee- en kustvogels langs de Nederlandse kust, 1974-79. *Limosa* 56: 81-230.
- Cottaar, F., 1986. Gruttoslaapplaatsen in Zuid-Kennemerland in 1985. *Fitis* 22(3): 114.
- Cramp, S., 1985. Handbook of the birds of Europe, the Middle East, and North Africa: the birds of the Western Palearctic. Vol IV. Oxford Univ Press, Oxford.
- Cramp, S. & Simmons, K.E.L., 1977. Handbook of the birds of Europe, the Middle East, and North Africa: the birds of the Western Palearctic. Vol I. Oxford Univ Press, Oxford.
- Deursen, C. van, 1986. Geslaagde broedpoging van Appelvink in gemeente Bloemendaal. *Fitis* 22(3): 109-110.
- Gasteren, H., van, 1985. Voorjaarstrek telpost Monument en verwerking van gestandaardiserrd verzamelde voorjaarsgegevens aan zichtbare landtrek. Gest. rapport, Hoorn.
- Gasteren, H., van, 1987. Gestuwde voorjaarstrek langs de Westelijke IJsselmeerkust 1983-1987. *De Graspieper* 7: 103-111.
- Geelhoed, S., 1985. Gruttoslaapplaatsen in Zuid-Kennemerland. *Fitis* 21(1): 8-10.
- Geelhoed, S., 1988. Ruiters in de regio. *Fitis* 24(4): 184-205.
- Geelhoed, S., 1989. Impressie van de voorjaarstrek in 1988. *Fitis* 25(1): 2-12.
- Geelhoed, S., 1990. Zeetrek in de eerste helft van 1989 bij Bloemendaal aan Zee. *Fitis* 26 (1): 17-27.
- Glutz von Blotzheim, U.N., Bauer, K.M. & Bezzel, E., 1977. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 7. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden.
- Groot, H., 1989. Indrukken van de najaarstrek in 1988 bij telpost Parnassia. *Fitis* 25(3): 110-123.
- Groot, H., 1990. Schets van de voorjaarstrek bij Parnassia in 1989. *Fitis* 26(1): 44-48.
- Källander, H., Rydén, O. & Weikert, C., 1972. Unterschiede in der Beobachtungs-Effektivität bei der Registrierung vom Küsten-Seevogelzug. *Die Vogelwarte* 26: 303-310.
- Koffijberg, H. & Koffijberg, K., 1986. Verslag van de trektellingen in de Eemshaven in 1984. Gest. rapport, Holwierde.
- Koffijberg, K. & Koffijberg, H., 1987. Verslag van de trektellingen in de Eemshaven in het voorjaar van 1985-86. Gest. rapport, Holwierde.
- Lack, D., 1960. Migration across the North Sea studied by radar. Part 2. The spring departure 1956-59. *Ibis* 102: 26-57.
- Leeuwen, G., van, Linnartz, L. & Schols, R., 1985. Najaarstrek over het Vrouwenbos-Beek in de jaren 1978 t/m 1982.
- Lensink, R., 1986. Trekpatroon van Merel (*Turdus merula*), Zanglijster (*T. philomelos*) en Koperwiek (*T. iliacus*) gedurende het etmaal. *Limosa* 59(1): 40-42.
- Lensink, R. & Kwak, R., 1985. Vogeltrek over Arnhem in 1983 met een samenvatting over de periode 1981-1983 en methodieken voor het bewerken van telmateriaal. Gest. rapport, Arnhem.
- LWVT, 1985a. Handleiding voor het tellen van zichtbare landtrek. LWVT, 1985b. Verslag van de simultaantellingen van zichtbare landtrek in het voorjaar van 1983 en 1984 in Nederland. Gest. rapport, Utrecht.
- LWVT, 1987. De invloed van landschapselementen op vogeltrek. Een vergelijking van trekkel-

- posten aan de hand van simultane trektellingen in de Peel, oktober 1985. Gest. rapport, Eindhoven.
- LWVT, 1988. Verslag van de simultaantellingen zichtbare landtrek voorjaar 1986. Gest. rapport, Beek-Ubbergen.
 - LWVT, 1990. Zichtbare vogeltrek over Nederland in het voorjaar van 1987 aan de hand van simultaantellingen. Gest. rapport, Den Haag.
 - Nobel, P. de, 1987. Kiekendieven in Zuid-Kennemerland in 1986. *Fitis* 23(3): 117-124.
 - Nobel, P., de & Stuart, J., 1987. Najaars trek bij Bloemendaal aan Zee in 1986. *Fitis* 23(1): 1-11.
 - Nobel, P., de, 1989. De Wespindief in Zuid Kennemerland. *Fitis* 25(1): 28-33.
 - Poorter, E.P.R., 1982. Trek en verspreiding van de Nederlandse Lepelaars. Vertaling van "Migration et dispersion des Spatules Neerlandaises". RIJP, Lelystad.
 - Richardson, W.J., 1978. Timing and amount of birdmigration in relation to weather: a review. *Oikos* 30: 224-272.
 - SOVON, 1887. Atlas van de Nederlandse Vogels. SOVON, Arnhem.
 - Spaepen, J., 1986. Verloop van de voorjaars trek van de Graspieper *Anthus pratensis*. *Oriolus* 52: 1-8.
 - Speek, B.J. & Speek, G., 1984. Thieme's vogeltrek atlas. Thieme, Zutphen.
 - Tanger, D., 1986. Kemphanen op doortrek in Noord-Holland. *De Graspieper* 6(1): 4-12.
 - VWG Kijkduin, 1989. Vogeltrektellingen in het Westduinpark en Monster in 1985. Gest. rapport, Den Haag.
 - Westrienen, R. van & Marteyn, E., 1986. Zichtbare voorjaars trek langs de Westzeeuwschvl-aamse kust. *Het Vogeljaar* 34: 115-120.